

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra geografie

Bc. Terezie JIŘÍČKOVÁ

FAKTICKÉ OBYVATELSTVO MĚSTA OLOMOUCE

Factual population of city of Olomouc

Diplomová práce

Vedoucí práce: RNDr. Pavel PTÁČEK, Ph.D.

Olomouc 2011

Prohlašuji, že zadanou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pod vedením RNDr. Pavla Ptáčka, Ph.D. a že jsem veškerou použitou literaturu a zdroje uvedla v seznamu použité literatury a použitých zdrojů.

V Olomouci 20. 4. 2011

.....

podpis autora

Na tomto místě bych ráda poděkovala těm, kteří mi tvorbě diplomové práce pomohli. Především patří můj dík vedoucímu práce RNDr. Pavlu Ptáčkovi, Ph.D. za cenné rady a připomínky k práci, a dále také všem, kteří mi poskytli data a informace k diplomové práci a v neposlední řadě také všem účastníkům terénního šetření.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Terezie JIŘÍČKOVÁ**
Osobní číslo: **R09887**
Studijní program: **N1301 Geografie**
Studijní obor: **Regionální geografie**
Název tématu: **Faktické obyvatelstvo města Olomouce**
Zadávající katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem diplomové práce je postihnout základní charakteristiky vývoje a současného fungování pohybu obyvatelstva přes hranice a uvnitř města Olomouce. Systém bude zkoumán na základě dostupných údajů o mobilitě obyvatelstva, expertních odhadech a vlastním terénním šetření. Bude vytvořen denní, týdenní a sezónní model mobility (tzv. faktické obyvatelstvo města). Podle možností a reálnosti získání dostupných údajů budou provedeny alespoň modelově i parciální modely za vybrané sektory města. Diplomová práce bude zpracována v těchto kontrolovaných etapách: Sestavení osnovy DP (listopad 2009) Rešerše literatury k otázkám časoprostorových modelům faktického obyvatelstva a současné struktury města (únor 2010) Teorie a metodologie výzkumu, sběr dat ze SLDB 2001 a 1991, jejich statistické zpracování (květen 2010) Terénní šetření: doplnění chybějících údajů, expertní odhady, vymezení vhodných sektorů či jiných částí (září 2010) Analýza a syntéza získaných poznatků, vytvoření finální verze modelu za celé město, resp. jednotlivé části (leden 2011) Odevzdání diplomové práce (duben 2011) Doporučená osnova: 1. Teoreticko-metodologické aspekty geogr. výzkumu časoprostorové struktury města 2. Geografická charakteristika zkoumaného území 3. Morfologická charakteristik a funkční struktura 4. Sociálně-demografická struktura 5. Odhad skutečného obyvatelstva města 6. Závěr Rozsah grafických prací: tabulky, mapového přílohy atd. Rozsah průvodní zprávy: 20-22 tisíc slov základního textu + práce včetně všech příloh v elektronické podobě

Rozsah grafických prací: Podle potřeb zadání
Rozsah pracovní zprávy: 20 000 - 24 000 slov
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

Knihy a sborníky: CARTER, H.(1997): The study of urban geography, Arnold, 420 s. HAMPL, M. (1996a): Vývoj systému osídlení v České republice. In: Hampl, M. a kol. Geografická organizace společnosti a transformační procesy v České republice. PřF UK Praha, s.35-52 HAMPL, M. (1996b): Transformační procesy a předpoklady dalšího vývoje systému osídlení. In: HAMPL, M. A KOL. Geografická organizace společnosti a transformační procesy v České republice. PřF UK Praha, s.91-118 LICHTENBERGER, E. (1991): Stadtgeographie- Methoden, Modelle, Konzepte. Teubner geogr. Bücher, 211 s. MATLOVIČ, R.(1998): Geografia priestorovej štruktúry mesta Prešov. Geografické práce VIII/1, PU Prešov NETOPIL, P. (2006): Vývoj vnitřní prostorové struktury města Přerova. Diplomová práce, katedra geografie, PřF UP Olomouc NOVÁK, J. (2004): Časoprostorová mobilita obyvatel a strukturované prostředí metropolitní oblasti. Magisterská práce. KSGRR PřF UK Praha. OU-ŘEDNÍČEK ET AL. (2009) Metody geografického výzkumu města. In: Ferenčuhová et al (eds.): Město: proměnlivá ne/samozřejmost. MUNI PRESS, Brno, s. 93-128. POSPÍŠILOVÁ, L. (2007): Skutečné obyvatelstvo centra Prahy a každodenní život v jeho lokalitách. Magisterská práce. KSGRR PřF UK Praha. Časopisy: Územní plánování a urbanismus, Výstavba a architektura, Regionální časopisy a noviny

Vedoucí diplomové práce: RNDr. Pavel Ptáček, Ph.D.
Katedra geografie

Datum zadání diplomové práce: 27. listopadu 2009

Termín odevzdání diplomové práce: 10. dubna 2011

L.S.

Prof. RNDr. Juraj Ševčík, Ph.D.
děkan

Doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 27. listopadu 2009

OBSAH

1 ÚVOD.....	8
2 TEORETICKÁ VÝCHODISKA.....	10
2.1 Postavení města Olomouce v rámci sídelního systému České republiky.....	10
2.2 Mobilita ve městě	11
2.2.1 <i>Metody geografického výzkumu mobility ve městě.....</i>	<i>13</i>
2.3 Geografie času (time geography)	14
2.3.1 <i>Využití geografie času a způsob výzkum.....</i>	<i>16</i>
2.4 Rešerše literatury.....	17
3 FUNKČNÍ STRUKTURA MĚSTA A JEJÍ VZTAH K FAKTICKÉMU OBYVATELSTVU	20
4 METODIKA PRÁCE.....	25
5 VÝVOJ OBYVATELSTVA MĚSTA OLOMOUCE OD DOB HISTORICKÝCH AŽ PO SOUČASNOST.....	30
5.1 Historie města od jeho vzniku do roku 1918.....	30
5.2 Olomouc ve 20. století	35
5.3 Vývoj od roku 1989.....	39
6 FAKTICKÉ OBYVATELSTVO MĚSTA OLOMOUCE.....	41
6.1 Počet trvale bydlícího obyvatelstva.....	41
6.1.1 <i>Struktura obyvatelstva podle vzdělání a ekonomické aktivity.....</i>	<i>45</i>
6.1.2 <i>Bydlící obyvatelé vyjíždějící za rekreací.....</i>	<i>46</i>
6.2 Dojíždka do zaměstnání.....	47
6.2.1 <i>Struktura dojíždějících do zaměstnání podle vzdělání a ekonomické aktivity.....</i>	<i>47</i>
6.2.2 <i>Dojíždka do zaměstnání do ulic Olomouce.....</i>	<i>50</i>
6.2.3 <i>Směrové proudy dojíždky a vyjíždky za prací.....</i>	<i>50</i>
6.2.4 <i>Zaměstnanost v podnicích s počtem pracovníků vyšším než 25 osob.....</i>	<i>51</i>
6.3 Dojíždějící do škol.....	53
6.3.1 <i>Dojíždka do škol do ulic Olomouce.....</i>	<i>53</i>
6.4 Dočasně přítomné obyvatelstvo.....	56
6.4.1 <i>Turisté.....</i>	<i>56</i>
6.4.2 <i>Dojíždka za službami.....</i>	<i>59</i>
6.4.3 <i>Nemocniční péče a hospitalizování.....</i>	<i>60</i>
6.5 Osoby bydlící v Olomouci bez přihlášení k trvalému pobytu.....	61
6.6 Shrnutí.....	62
7 FAKTICKÉ OBYVATELSTVO VE VYBRANÝCH ČÁSTECH MĚSTA.....	65
7.1 Výběr lokalit pro terénní šetření.....	66

7.2 Lokalita 1: ZSJ Olomouc-historické jádro.....	66
7.2.1 Bydlící obyvatelstvo ZSJ Olomouc-historické jádro.....	68
7.2.2 Dojíždka do zaměstnání v ZSJ Olomouc-historické jádro.....	70
7.2.3 Dojíždka do školy v ZSJ Olomouc-historické jádro.....	70
7.2.4 Dočasně přítomné obyvatelstvo v ZSJ Olomouc-historické jádro.....	72
7.3 Lokalita 2: ZSJ Stupkova.....	73
7.3.1 Bydlící obyvatelstvo ZSJ Stupkova.....	74
7.3.2 Dojíždka do zaměstnání v ZSJ Stupkova.....	76
7.3.3 Dojíždka do škol v ZSJ Stupkova.....	76
7.3.4 Dočasně přítomné obyvatelstvo v ZSJ Stupkova.....	76
7.4 Lokalita 3: ZSJ Topolany.....	77
7.4.1 Bydlící obyvatelstvo v ZSJ Topolany.....	78
7.4.2 Dojíždka do zaměstnání v ZSJ Topolany.....	80
7.4.3 Dojíždka do školy v ZSJ Topolany.....	80
7.4.4 Dočasně přítomné obyvatelstvo ZSJ Topolany.....	81
7.5 Shrnutí.....	81
8 ZÁVĚR.....	84
9 SUMMARY.....	86
10 SEZNAM LITERATURY.....	88
11 PŘÍLOHY.....	93

1 ÚVOD

Jedním z charakteristických rysů měst je vysoká koncentrace obyvatel na poměrně malém území. Život ve městě je dynamický s výraznou časovou a prostorovou diferenciací osob v něm pobývajících. Od dob pádu komunistického režimu dochází v řadě českých měst k proměně vnitřní struktury, mění se tak rovněž pohyb osob, jež s prostorovou strukturou souvisí. Vzdálenosti již mnoho let nečiní překážky pro pohyb v prostoru, proto je město a jeho infrastruktura více využíváné i osobami, které v daném městě nebydlí. Lidé v dnešní době nejsou tak úzce závislí na pobytu v místě svého bydliště.

Faktické, neboli skutečné, nebo též přítomné obyvatelstvo tvoří osoby, které se v reálu v městském areálu vyskytují. Stranou jde tedy úvaha pouze o obyvatelích obcí, tedy těch, kteří jsou v nich přihlášení k trvalému pobytu. Městský organismus ovlivňují ty osoby, které se v něm nacházejí, tedy pracují zde, studují, nakupují, jsou v interakci s dalšími osobami atd. Přihlášení k trvalému pobytu na daném místě ještě neznamená to, že se zde ona osoba vyskytuje. Instituce zajišťující sběr statistických údajů ovšem s touto skupinou osob pracují.

Tato diplomová práce se zabývá otázkou přítomného obyvatelstva ve městě a jeho diferenciaci v rámci města. Konkrétně studuje faktické obyvatelstvo ve městě Olomouc. Klade si za cíl zhodnotit dostupné statistické údaje, zda se faktickým obyvatelstvem zaobírají či ne. Dále se pokouší na základě podobných prací či výzkumů vytvořit vhodnou metodiku pro studium a výzkum tohoto tématu, neboť statistická evidence tohoto typu v České republice neexistuje. Hlavním cílem práce je zhodnocení stavu a odhad faktického obyvatelstva města Olomouce a vybraných lokalit ve městě. V těchto lokalitách bylo k dosažení přesnějších informací uskutečněno terénní šetření.

Práce je členěna do několika kapitol, které pracují s tématem přítomného obyvatelstva města Olomouce. V úvodu práce je čtenář seznámen s teoretickými východisky práce, autorka se zabývá obecným konceptem mobility ve městě a stručně nastiňuje tematiku time geography, tedy geografie času, předmětem jejíhož zájmu je pohyb jednotlivce v prostoru a času. Taktéž je zmíněna literatura studující pohyb osob ve městě a vytvářející metodiky pro stanovení faktického obyvatelstva města.

Další část práce hodnotí funkční strukturu města Olomouce a celkově studuje význam jednotlivých funkčních zón města za pohyb jedince v prostoru a jeho výskyt v určitých oblastech.

Kapitoly následující již pracují konkrétně s místem zájmu, městem Olomouc. Nejprve je popisován historický vývoj města, který má dodnes vliv na jeho strukturu a členění. Zvláště je kapitola historie zaměřena na popis vývoje obyvatelstva města. Následuje stěžejní část práce, ve které se podle vypracované metodiky analyzují a charakterizují jednotlivé skupiny obyvatel tvořící skutečné obyvatelstvo. Jsou jimi: trvale bydlící obyvatelé, dojíždějící do zaměstnání, dojíždějící do škol, rovněž osoby dočasně přítomné v obci, mezi které náleží turisté a osoby

dojíždějící za službami občanské vybavenosti. V poslední řadě také osoby žijící ve městě bez přihlášení k trvalému pobytu v obci.

Poslední kapitola práce představuje terénní šetření, které se zaměřilo na výzkum faktického obyvatelstva ve třech lokalitách, základních sídelních jednotkách, Olomouce. Obyvatelstvo je hodnoceno ve stejných kategoriích jako celé město. Pracuje se však nejen s druhotnými statistickými informacemi, ale jsou využívána i data, zvláště pak o pracovních místech a dojížděče do zaměstnání a také do škol, které byly během šetření, které proběhlo v březnu a dubnu 2011, zjištěny.

Obě z kapitol zabývající se skutečným obyvatelstvem ve svém závěru nabízí shrnutí získaných poznatků zároveň s odhadem počtu obyvatel v jednotlivých kategoriích.

Práce je doplněna obrazovým a grafickým materiálem tak, aby byly informace pro čtenáře lépe čitelné a přispívaly k přesnému pochopení práce a analýze přítomného obyvatelstva v rámci městského prostoru.

2 TEORETICKÁ VÝCHODISKA

2.1 Postavení města Olomouce v rámci sídelního systému České republiky

Olomouc patří mezi významná sídla a centra v České republice. Geografickou organizací společnosti a sociogeografickou regionalizací se ve svých pracích zabývá pražský geograf Martin Hampl. V této kapitole uvedu faktory, které mají vliv na stanovení oblasti jako centrum regionu (metropolitního areálu) a koncentraci obyvatelstva do měst.

Hampl zmiňuje 3 důležité faktory, které mají vliv na vznik středisek. Je to lokalizace obyvatelstva podle¹:

- bydliště
- pracoviště
- využívání služeb

Tyto tři faktory zohledňuje i při tvorbě regionalizací, při nichž hraje úlohu ukazatel označený jako komplexní funkční velikost (KfV), na jehož základě je pak vytvořena hierarchie v rámci regionalizace. Podrobněji se tímto ukazatelem pro účely diplomové práce není potřeba zabývat, uvedu však to, že v souvislosti s tímto ukazatelem tedy klesá význam „tradičního ukazatele“ – počtu obyvatel pro velikostní hodnocení územních celků, neboť KfV díky výše popsaným faktorům zohledňuje mimo populační potenciál oblasti i sociální a ekonomický. A to se odráží v prostorové mobilitě obyvatelstva.²

Při aktualizaci sociogeografické regionalizace na základě výsledků SLBD 2001 dochází Hampl ke zjištění, že u dojížděky za prací se zvyšuje její intenzita a dále, že nedenní dojížděka odpovídá částečnému nahrazování migračních procesů. Ačkoliv je dojížděka za prací stále považována za mikroregionální proces, zvyšují se pohyby mezi středisky na vyšších úrovních. Dalším důležitým a zintenzivňujícím procesem je pak školská dojížděka. Podíl na tom má zvýšení počtu vysokoškolských studentů a také dojížděka za středoškolským vzděláním do velkých center.

Olomouc je v Hamplově Sociogeografické regionalizaci ČR z roku 2001 hodnocena jako mezoregionální středisko. Metropolitní areál Olomouce je vymezen územím se střediskem Olomouc a dalšími přiřazenými středisky, kterými jsou: Hlubočky, Lutín, Šternberk, Velká Bystřice, Prostějov, Přerev a Lipník nad Bečvou. V závislosti na vyšších úrovních hierarchie dochází k příklonu k Praze na rozdíl oproti předchozím vazbám na Brno (k rozdílu došlo mezi lety 1991 a 2001).³

---

¹ HAMPL, M. *Geografická organizace společnosti v České republice: Transformační procesy a jejich obecný kontext*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2005. s. 42–44

² HAMPL, M. Vývoj osídlení v České republice. In HAMPL, Martin, et al. *Geografická organizace společnosti a transformační procesy v ČR*. Praha: DemoArt, 1996. s. 35–53.

³ HAMPL, M. *Geografická organizace společnosti v České republice: Transformační procesy a jejich obecný kontext*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2005. s. 91

V této práci zabývající se faktickým obyvatelstvem Olomouce faktory pro tvorbu komplexní funkční velikosti tvoří součást analýzy stavu obyvatelstva ve městě.

2.2 Mobilita ve městě

Výzkum města patří mezi zásadní témata sociální geografie. Město je však také zkoumáno z pohledu řady sociálních i technických věd. Většina sociálních věd pojímá město jako dynamický organismus, který se v čase proměňuje. Mobilita obyvatel města je hlavním znakem této dynamiky. Výzkumem městského prostředí se zabývala sociologická Chicagská škola ve 20. letech 20. století. Významným způsobem se zaměřovala na studium mobility. Vedle migračních procesů, které byly paralelou ekologickým principům, se pozornost autorů Chicagské školy zaměřila i na sledování dopravních charakteristik nebo nárůstu telefonických kontaktů obyvatel rostoucího Chicaga⁴.

Na město se dá nazírat z mnoha úhlů, čemuž také odpovídají různé předměty zájmů a metodické postupy výzkumníků, ovšem významná pozornost je věnována pohybu (mobilitě), který je charakteristický pro městské prostředí. Kromě sociálního pohybu⁵ jsou v sociologických analýzách města využívány i prostorové pohyby, v sociální ekologii jsou migrační pohyby interpretovány jako invaze nebo filtrace, hodnoceny jsou i kontakty uvnitř města, město je vymezeno na základě dojížděkových vztahů⁶.

Město může být chápáno jako otevřený organismus, do/ze kterého směřují materiální i nemateriální vstupy a výstupy. Proudění lidí, zboží, peněz, informací a dalších prvků a aktérů městského života vytvářejí urbánní mobilitu, která je pulsem města a která permanentně mění organizaci městského prostředí⁷. Mobilitu, pohyb, migraci, dojížděku nebo další procesy lze považovat za složku městského prostředí, která je většinou studována jako faktor měnící například vnitřní prostorovou strukturu města.

Za pohyby významné pro přetváření charakteru (životního) prostředí města lze považovat koncentraci obyvatelstva z venkova do měst (urbanizaci), šíření inovací nebo technologií.⁸ Právě stěhování obyvatel do města zapříčiňuje rozšiřování městského prostoru a vytváří urbanizované území (aglomerace, metropolitní regiony), které jsou vymežovány vnitřními prostorovými vztahy a dojížděkovými toky do jádra města. Město tak kolem sebe vytváří tzv. denní městský systém, ve kterém se odehrávají pohyby osob, toky materiálu a informací.

---

⁴BURGESS, E.W. The Growth of the City: an Introduction to a Research Project. In PARK, R.E., BURGESS, E.W., MCKENZIE, R.D. et.al. *The City: Suggestions of Investigation of Human Behavior in the Urban Environment*. Chicago : University of Chicago Press. 1925. s. 47–62.

⁵SOROKIN, P. *Social mobility*. New York, London : Harper & Brother. 1927.

⁶BURGESS, E.W. The Growth of the City: an Introduction to a Research Project. In PARK, R.E., BURGESS, E.W., MCKENZIE, R.D. et.al. *The City: Suggestions of Investigation of Human Behavior in the Urban Environment*. Chicago : University of Chicago Press. 1925. s. 47–62.

⁷BURGESS, E.W. The Growth of the City: an Introduction to a Research Project. In PARK, R.E., BURGESS, E.W., MCKENZIE, R.D. et.al. *The City: Suggestions of Investigation of Human Behavior in the Urban Environment*. Chicago : University of Chicago Press. 1925. s. 47–62.

⁸OUŘEDNÍČEK, M. Mobilita ve městě. *Evropská města* [online]. 2008, [cit. 2011-04-08]. Dostupný z WWW: <http://www.evropskemesto.cz/cms/index.php?option=com_content&task=view&id=210>.

Každý den se ve městě uskutečňuje nepřeborné množství pohybu. Od každodenní dojížděky obyvatel do zaměstnání, škol, za nákupy, službami a zábavou, přes krátkodobé pobyty návštěvníků města až po dlouhodobý pohyb spojený se stěhováním lidí a firem do nových lokalit uvnitř města⁹.

Rozvoj dopravy a zejména osobní dopravy od poloviny 19. století má vliv na prostorovou diferenciaci města, kdy mohlo dojít zejména k oddělení místa bydliště a pracoviště a docházelo k funkčnímu odlišení jednotlivých částí města. To logicky zvýšilo požadavky na dopravní infrastrukturu. Vznik metropolí dává vzniknout i novým vztahům, které se odehrávají jen ve směru centrum-zázemí, a na nichž byly vystavěny modely měst Chicagskou školou, ale dochází k jakémusi náhodnému rozprostření funkcí ve městě, objevují se tedy nové směry cest v regionu a význam získávají u přestupní uzly¹⁰.

Významné změny se odehrávají i v dojížděce do zaměstnání, neboť v dnešní době dochází ke změně charakteru, lokalizace a flexibility práce. S útlumem tradičních zaměstnání vznikají nové profese, které nejsou tak závislé na lokaci pracoviště, resp. pracoviště mohou být umístěna kdekoli, práce může být také vykonávána skrz elektronickou komunikaci z domova, a také během pracovního dne či roku se pracovník může pohybovat mezi různými místy výkonu práce. Postupem času se možnostmi dopravy zvyšuje délka každodenních cest osob. To vše činí městský systém živým prostředím a interakce se odehrávají v kratším čase.

Foley¹¹ charakterizuje denní mobilitu městského obyvatelstva podle následujících dvou kritérií:

- Pohyb osob, který je konán za nějakým konkrétním účelem, např. jej tvoří cesta do práce, do školy, k lékaři, nákupy apod.
- Druhým typem je pohyb klasifikovaný podle funkčních zón ve městě, tedy hodnotí se začátek a cíl cesty. Jedná se o interakce mezi jednotlivými částmi města (průmyslová, rezidenční, centrální obchodní oblast).

Dále popisuje cesty konané s účelem. Z celkových cest připadají dvě pětiny na cesty za prací a odehrávají se zejména v ranních a odpoledních hodinách, kdy je pak větší riziko, že dojde k dopravní špičce. Nejčastějšími cestami (tvoří jednu čtvrtinu všech cest) jsou cesty za rekreačními aktivitami. Během pracovních dní k nim dochází logicky ve večerních hodinách. V pořadí dále následují cesty za nakupování a jiné „obchodní“ cesty, jež se odehrávají v obchodním jádru města

---

⁹ COLBY, C. Centrifugal and Centripetal Forces in Urban Geography. *Annals of the Association of American Geographers*. 1933, 23, 1, s. 1–20.

¹⁰ OUREDNÍČEK, M. Mobilita ve městě. *Evropská města* [online]. 2008, [cit. 2011-04-08]. Dostupný z WWW: <http://www.evropskemesto.cz/cms/index.php?option=com_content&task=view&id=210>.

¹¹ FOLEY, D. Urban Daytime Population: A Field for Demographic-Ecological Analysis. *Social Forces*. 1954, Vol. 32, No. 4, s. 323–330.

(= central business district (CBD) během odpoledních hodin, během pozdního odpoledne směřují obchodní cesty nejvíce do nákupních center situovaných v okrajových částech města.

Blíže také specifikuje pohyb osob za prací a stanovuje 4 obecné zákonitosti, které u nich lze nalézt¹²

- čím je město větší, tím delší je vzdálenost cesty
- velké množství pracovišť se nachází v centrální oblasti města (CBD), lze tedy tvrdit, že čím dál od centra člověk bydlí, tím déle se do zaměstnání dopravuje
- cesty prací, která je situována v centru města (CBD), bývají delší než cesty do pracovišť v industriálních zónách
- lidé podvědomě volí nejkratší možnou cestu, aby se dostali do svého zaměstnání

Vilhelmson¹³ cesty podle účelu rozděluje do tří skupin, podle toho, co je vyvolává a také udává, jak jsou často lidmi vykonávány.

- cesty spojené s prací a výrobou, které tvoří 40 % z celkové denní vzdálenosti cest
- cesty spojené s domácností – nákupy, služby, péče – tvoří 10 % z celkové denní vzdálenosti
- cesty spojené s činnostmi prováděnými během volného času – z výše zmiňovaného vyplývá, že 50 % denní cesty člověk věnuje aktivitám ve svém volném čase, které dělá dobrovolně a nebo k nim má nějaké závazky

2.2.1 Metody geografického výzkumu mobility ve městě

Geografický výzkum města se odehrává pomocí různých metod, často se úzce dotýká sociologického výzkumu. V této kapitole se zaměřím na způsoby výzkumu týkajícího se mobility ve městě, neboť její důsledky, tedy stav obyvatelstva v jednotlivých částech města a jeho počet, jsou předmětem této diplomové práce.

Pohyb můžeme rozdělit podle délky trvání, pak můžeme dlouhodobý pohyb obyvatel sledovat na základě údajů o migraci. Srovnání sociálních a demografických charakteristik příchozích a odchozích obyvatel pak vypovídá o proměně sociálního prostředí. Analýza podrobných dat o migraci je využívána při studiu proměny sociálního prostředí ve vybraných lokalitách v rámci městského regionu.¹⁴ Sem můžeme zařadit např. studium suburbanizace.

Analýza migrace sice uspokojivě zachycuje počty osob, jejich základní strukturu a intenzitu migračních toků. Neumožňuje však detailně odpovědět na otázky zabývající se důvody a motivací migrujících a nestuduje ani důsledky, které ve zdrojových a příjmových migračních

---

¹² tamtéž

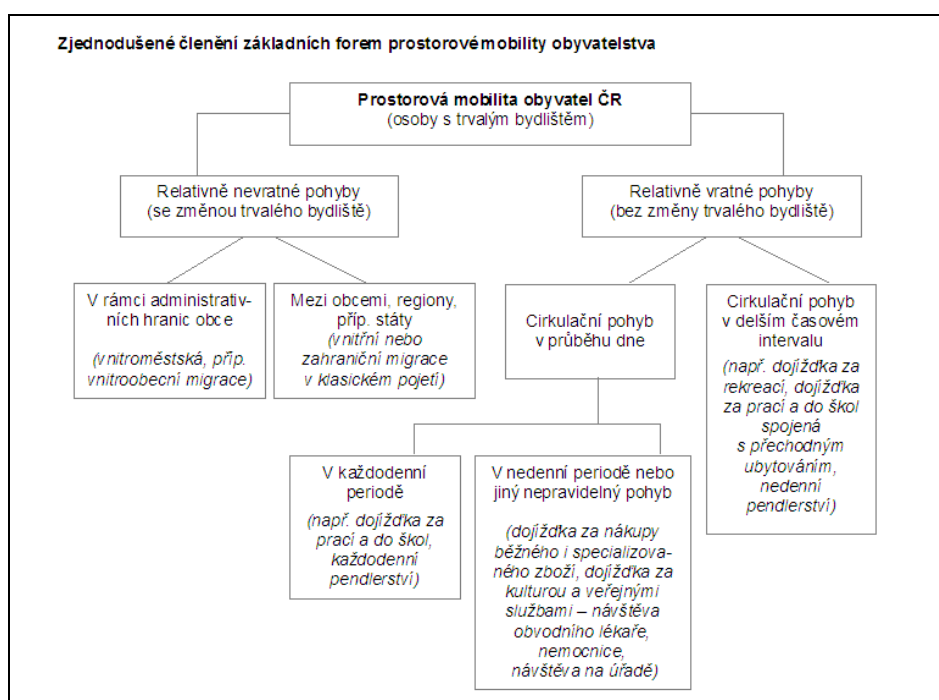
¹³ VILHELMSON, B. Daily mobility and the use of time for different activities. The case of Sweden. *GeoJournal*. 1999, Vol. 48, No. 3, s. 177–185.

¹⁴ OUŘEDNÍČEK, M., et al. *Město: Proměnlivá ne/samozřejmost*. Brno : Pavel Mervart/Masarykova univerzita, 2009. Metody geografického výzkumu města, s. 93–128.

oblastech jednotlivé přesuny mají. Pro zjištění těchto informací se pak používají alternativní postupy. Mezi nejdůležitější z nich patří: případové studie, dotazníkové šetření a řízený rozhovor.¹⁵

Fungování města, jeho vnitřní struktura a život obyvatel lze odpozorovat zejména z každodenního života jednotlivců. Zde hrají roli jejich sociální, ekonomické a demografické charakteristiky, životní styl a způsob života, uspořádání města a také místo bydliště a pracoviště obyvatel. Jak již bylo zmíněno výše, právě místo pracoviště hraje v poslední době výraznou úlohu v životě jedince a odráží se na fungování města a vztazích v něm. Všechny tyto charakteristiky lze empiricky studovat a lze tak odvodit každodenní život celého města, tak jeho jednotlivých částí a odráží se na vnitřní struktuře městského prostoru. Nástroj pro získání potřebných dat představuje deníkový záznam.¹⁶

Mimo sledování každodenního života jednotlivých lidí lze sledovat i dynamiku města skrze informace o dopravě. Jde např. o pravidelné dopravní proudy mezi jádrem města a jeho zázemím.

Obr. 1: Zjednodušené členění základních forem prostorové mobility obyvatelstva
Zdroj: http://www.czso.cz/xs/edicniplan.nsf/publ/13-5321-04-za_rok_2001

2.3 Geografie času (time geography)

Geografie času je přístup, který chápe čas a prostor jako zdroje, které jsou přímou součástí utváření společenského života.¹⁷ Časoprostorovou strukturou se poprvé začal zabývat T. Hägerstrand a jeho spolupracovníci z univerzity ve švédském Lundu v 60. letech 20. stol.

¹⁵ tamtéž

¹⁶ OUŘEDNÍČEK, M, et al. *Město: Proměnlivá ne/samozřejmost*. Brno : Pavel Mervart/Masarykova univerzita, 2009. Metody geografického výzkumu města, s. 93–128.

¹⁷ TOUŠEK, V., et al. *Ekonomická a sociální geografie*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 31.

Vycházel přitom ze svých populačních studií provedených ve 40. letech 20. stol. Hägerstrand byl také přesvědčen, že čas a prostor společně vytvářejí rámec, který lidem poskytuje příležitost vstupovat do kontaktu s jinými lidmi a institucemi.¹⁸ Geografie podle lundské školy nemůže být omezena jen na popis a vyjádření prostoru, neboť čas je důležitou dimenzí řady aktivit. Time geography zkoumá fyzické prostředí, v němž se odehrávají sociální aktivity, a sleduje, jak ovlivňuje a jak je ovlivňováno denními pohyby jedinců a skupin¹⁹.

Na geografii času není možno pohlížet jako na dílčí odvětví v rámci celé geografie, je spíše jedním z přístupů v rámci humánní geografie, jde o myšlenkový proud, který se na prostor, předmět studia geografie, dívá v souvislosti s časem a společně je bere jako zdroje, které ovlivňují život společnosti a jedince, jenž je její součástí. Geografie času zdůrazňuje kontinuitu a propojenost událostí, které se odehrávají v situacích ohraničených časem a prostorem a jejichž výsledky se tak vzájemně ovlivňují svou časo-prostorovou blízkostí.²⁰

V širším smyslu můžeme v časoprostorovém regionu každého jedince vnímat jako spojitou čáru začínající v bodě narození a končící v bodě smrti. V závislosti na délce pozorování můžeme hovořit o denních, ročních nebo celoživotních dráhách²¹.

Časovo-geografický přístup může sloužit jako základna pro studium komplexního souboru činností v každodenním životě společnosti, ať už na úrovni jednotlivce nebo společenství. Jeho aplikace umožňuje přecházet mezi úrovní jedince a skupin bez toho, že by se ztratila důležitá informace.²²

Time geography souvisí s každodenním životem. Klade důraz na komplexnost lidských situací během dne, roku atd. Každodenní život jedince zahrnuje projekty, které se týkají zaměstnání, domácích aktivit a volného času a také dopravní propojení mezi místy, kde se jednotlivé aktivity odehrávají²³. Hägerstrand označil každodenní život jako sled činností konaných jedinci v průběhu 24 hodin na různých místech²⁴.

Jeden z konceptů v rámci time geography, které jsou důležité pro pochopení projevů určitých událostí a sociálních interakcí, jsou stanice. Tak jsou nazývána místa, kde jedinec nějakou dobu pobývá (bydliště, práce, škola, obchody, rekreační zařízení aj.). Mezi stanicemi se jedinci pohybují nebo posílají zprávy v rámci ekonomické, sociální, kulturní spolupráce. Stanice jsou v prostoru v různém počtu a vytvářejí geografické struktury s různými relativními vzdálenostmi.

---

¹⁸ TOUŠEK, V., et al. *Ekonomická a sociální geografie*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 31.

¹⁹ GIDDENS, A. *The constitution of Society*. Cambridge : Polity Press, 1984. 402 s.

²⁰ TOUŠEK, V., et al. *Ekonomická a sociální geografie*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 31

²¹ IRA, V. Každodenní aktivity člověka z pohledu geografie času. *Acta geographica universitatis comeniana*. 2006. No. 47. s. 57–66.

²² tamtéž

²³ ELLEGÅRD, K., PATER, B. Introduction : The complex tapestry of everyday life. *GeoJournal*. 1999, Vol. 48, No. 3, s. 149–153.

²⁴ VILHELMSON, B. Daily mobility and the use of time for different activities. The case of Sweden. *GeoJournal*. 1999, Vol. 48, No. 3, s. 177–185.

Vyskytují se od vysokého stupně koncentrace a diferenciacie ve městech až po nízký stupeň koncentrace a diferenciacie v řídkce osídlených oblastech. Se změnou času (v rámci dne, týdne, roku) se mohou stanice velikostně proměňovat. Právě stanice jsou hlavním předmětem diplomové práce, v tomto případě stanici představuje město Olomouc.

2.3.1 Využití geografie času a způsob výzkum²⁵

Geografie času je aplikovatelná v několika oblastech. Může sloužit jako zdroj historicko-geografických informací o prostředí. Dotýká se základních prvků existence lidské osoby, která je podmíněna mnohými aspekty (kulturou, historií a místem narození, přístupem k domovu, živobytí, zapojení se do chodu společnosti aj.) a všechny jsou studované v čase a podávají informaci v celkovém kontextu a ze syntetického pohledu.

Další aplikací je zaměření na městskou dopravu a využití času během dne v domácnostech. Posloužila také k budování teorie inovace v humánní geografii, která vycházela z modelu jednotlivců jako cest v časoprostoru, z časoprostorových zdrojů a z časové a prostorové organizace společnosti.

Další oblastí využití geografie času bylo hodnocení využití času v domácnostech a hodnocení způsobů, jak byly tyto domácnosti omezovány sociálním a fyzickým prostředím v každodenním životě. Analýza, která byla využita v městech a regionech různé velikosti, tvořila základ pro formulaci regionální politiky Švédska. Geografie času lze využít i v oblasti soukromých a veřejných rozhodovacích činností, administrativních služeb a výzkumu a výsledky výzkumu mohou posloužit správám a vedením měst, aby navrhovali efektivní řešení pro chod města. Může tedy hrát svoji roli v regionálním rozvoji. A můžeme zmínit i aplikování časoprostorových studií v různých dimenzích sociální spravedlivosti, blahobytu a zdraví pro potřeby plánování a implementace sociálních reforem nebo také při implementaci koncepce udržitelného rozvoje, resp. způsobu života jednotlivce a společnosti²⁶.

Nejčastější metodou v rámci geografie času je tzv. časoprostorový harmonogram (time-space budget). Ten slouží k záznamu činností během dne v přesném sledu, jak probíhají a tyto záznamy jsou pořizovány po určitý časový úsek (většinou dny nebo týdny). Jedná se vlastně o záznamy v denících, kdy sledovaný jedinec vyplňuje jednotlivé údaje o činnostech, které vykonával. Časoprostorový harmonogram zaznamenává všechnu činnost během 24 hodin, obsahuje dotaz na samotnou činnost, místo výskytu jedince v danou dobu (geografický kontext), dotaz zda tuto činnost provádí sám či v součinnosti s dalšími osobami (sociální kontext) a také může harmonogram obsahovat další komponenty jako např. dotaz na pocity jedince, vnímání prostoru nebo souběžné činnosti. Používá spíše na mikroregionální úrovni a pro menší populace.

---

²⁵ zpracováno dle: IRA, V. Geografie času: přístup, základné koncepty a aplikácie. *Geografický časopis*. 2001. Vol. 53. No. 3.

²⁶ IRA, V. Každodenné aktivity člověka z pohľadu geografie času. *Acta geographica universitatis comeniana*. 2006. No. 47. s. 57–66

2.4 Rešerše literatury

Ačkoliv se tématem města zabývá řada autorů (Carter, H., Lichtenberger, E.) velmi málo jich studuje problematiku skutečného (nebo také faktického) obyvatelstva města a nezáleží, jestli se jedná o české či zahraniční autory. Přestože jsou tyto údaje žádané a zejména pro vedení měst důležité, chybí statistické podložení stavu skutečného obyvatelstva měst. Autoři se pak snaží o nalezení co nejpřesnějšího způsobu k získání těchto informací.

V roce 1995 vznikla na katedře sociální geografie a regionálního rozvoje a katedře demografie a geodemografie Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze studie výzkumná zpráva *Faktické obyvatelstvo Prahy*²⁷. Autoři se v práci snaží odhadnout skutečný počet přítomných obyvatel hlavního města. Přítomné obyvatelstvo dělí do dvou skupin: *přítomné denní a přítomné noční*. Dále se pak pomocí dostupných statistických údajů či kvalifikovanými odhady snaží popsat *počet obyvatel dojíždějících za prací a do škol a také počet návštěvníků (služeb, turistů)*. Také je kladen důraz na počet cizinců v jednotlivých skupinách. Pro konečný výpočet faktického obyvatelstva hlavního města Prahy autoři volí průměrný pracovní den mimo turistickou sezónu, který odpovídá nejčastějšímu stavu počtu obyvatel a zachycuje maximální zatížení města. V závěru práce zveřejňují prognózu vývoje skutečného obyvatelstva v letech 2010 a 2015–20. Studie měla velký ohlas a autoři v roce 2008 vypracovali její aktualizovanou verzi, ve které je posun v metodice statistiky trvale bydlícího obyvatelstva, neboť při sčítání lidu v roce 2001 došlo v této oblasti k započítání cizinců s přiznaným azylem, cizinců s vízy nad 90 dní, kteří v ČR pobývají déle než jeden rok, a od 1. 5. 2004 i občanů zemí EU s přechodným pobytem a občanů třetích zemí s dlouhodobým pobytem na území ČR.

V roce 2008 vznikla podobná studie v Centru pro regionální rozvoj Masarykovy univerzity v Brně s názvem *Brno – přítomné obyvatelstvo*²⁸. Autoři se v ní pokouší o odhad početního vývoje přítomného obyvatelstva nad rámec trvale bydlícího obyvatelstva do roku 2020. Odhad vychází z aktuálního stavu přítomného obyvatelstva, jehož počet autoři stanovují na základě určení počtu obyvatel v jednotlivých skupinách, které jsou: *osoby dojíždějící za prací, dojíždějící za studiem, za nejrůznějším typem služeb (obchody, zdravotnické služby)*. Dále *návštěvníci a turisté ve městě* a v neposlední řadě také *osoby ve městě fakticky bydlící, které ovšem nejsou přihlášeny k trvalému pobytu ve městě*. Autoři vychází stejně jako ti pražští z dostupných statistických zdrojů (zejména ze sčítání lidu), ale jsou také odkázáni na řadu odhadů, které jsou více či méně podloženy výzkumy, které v některých oblastech vznikaly.

---

²⁷ BURCIN, B., ČERMÁK, Z., DRBOHLAV, D., HAMPL, M., KUČERA, T. *Faktické obyvatelstvo Prahy. Výzkumná zpráva*. Praha : Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje a katedra demografie a geodemografie Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze. 1995, přepracováno 2001.

²⁸ SEIDENGLANZ, D., TOUŠEK, V., JANOTA, M. *Brno – přítomné obyvatelstvo*. Brno : Centrum pro regionální rozvoj Masarykovy univerzity v Brně. 2008.

V 60. letech se Zdeněk Murdych ve svém článku²⁹ pokusil zachytit počet přítomných osob v centru Prahy. Osoby přítomné v centru rozdělil do tří skupin: *bydlící, pracující a přítomné z jiných důvodů, především využití občanského vybavení*. Obyvatelstvo hodnotí na základě sčítání lidu v roce 1961, sleduje různé demografické a sociální charakteristiky ve vztahu k ostatním pražským částem i Praha jako celku. Počet pracovních míst v roce 1961 porovnává s počtem bydlícího obyvatelstva a ukazuje tak, že koncentrace pracovních příležitostí v centru Prahy tvoří 32 %, kdežto trvale bydlící obyvatelstvo jen 8 % z celého města Prahy. Porovnává i hustotu pracovních příležitostí v Praze s jinými evropskými městy. Počet přítomných osob v centru za jiným účelem pak odhadl jako na polovinu počtu pracovních příležitostí. V článku dále uvažuje o skutečném obyvatelstvu centra a jeho denním výskytu.

Ze zahraničních autorů se zabýval problematikou skutečného obyvatelstva Donald L. Foley z University of California a University of Orchester v USA. Tímto tématem se zabývá se svých dvou článcích. První z nich s názvem *Denní pohyb obyvatel do CBD*³⁰ řeší počet obyvatel ve středně velkých a velkých amerických centrech měst a autor vypočítává celkové množství při využití dopravního výzkumu ze tří dílčích skupin: *1) lidé, kteří do centra vstupují a nebo jím jen procházejí v denní době 7:00 – 19:00 2) lidé, kteří do centra přichází jako do cíle své cesty v denní době 7:00 – 19:00 a 3) celková suma lidí, kteří se v centru vyskytují v dopravní špičce okolo 15:00*. Foley zjišťuje, že se tak v centru vyskytuje jedna osoba z pěti během pracovního dne a jedna osoba z deseti v době největšího zatížení centra. Tento výsledek se týká měst zhruba s 1 000 000 osob a s rostoucí velikostí tento počet klesá a naopak.

V svém druhém článku³¹ se autor zabývá obecnějšími úvahami nad pohybem osob v amerických městech. Snaží se zodpovědět otázky typu, co nejvíce ovlivňuje rozdílné rozmístění obyvatelstva ve dne a v noci, jaké charakteristiky nejvíce diferencují denní pohyb obyvatel a jak se vztahují k velkým americkým městům nebo také jaký je stav a budoucí vývoj studia denního obyvatelstva v rámci demografie a ekologie. Příčinu rozdílné distribuce populace autor vidí ve zvětšující se segregaci částí měst, mezi kterými jsou osoby nuceny se pohybovat.

Na podobné téma byly vypracovány také dvě diplomové práce na katedře sociální geografie a regionálního rozvoje Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Lucie Pospíšilová zpracovala téma *Skutečné obyvatelstvo centra Prahy a každodenní život v jeho lokalitách*³², zde využívá podobnou metodiku práce jako autoři studie *Faktické obyvatelstvo Prahy*. Jakub Novák se pak ve své diplomové práci zabývá *Časoprostorovou mobilitou obyvatelstva*

---

²⁹ MURDYCH, Z. Centrum Prahy jako bydlíště a pracoviště. *Sborník ČSSZ*. 1966. Roč. 71, č. 3. s. 231–250.

³⁰ FOLEY, D. The Daily Movement of Population into Central Business Districts. *AmeriCan Sociological Review*. 1952, Vol. 17, No. 5, s. 538–543.

³¹ FOLEY, D. Urban Daytime Population: A Field for Demographic-Ecological Analysis. *Social Forces*. 1954, Vol. 32, No. 4, s. 323–330.

³² POSPÍŠILOVÁ, Lucie. *Skutečné obyvatelstvo centra Prahy a každodenní život v jeho lokalitách*. Praha, 2007. Diplomová práce. Univerzita Karlova, PpF, KSGRR.

a strukturovaným prostředím metropolitní oblasti³³. Jeho výzkum je zaměřen především na život lidí v suburbánní oblasti Prahy.

---

³³NOVÁK, J. *Časoprostorová mobilita obyvatel a strukturované prostředí metropolitní oblasti*. Praha, 2004. Diplomová práce. Univerzita Karlova, PřF, KSGRR.

3 FUNKČNÍ STRUKTURA MĚSTA A JEJÍ VZTAH K FAKTICKÉMU OBYVATELSTVU

Denní i nedenní změny počtu obyvatel ve městě se liší podle jeho jednotlivých částí. Proto je nutné pro pochopení fungování města z hlediska faktického obyvatelstva a jeho pohybu alespoň v nástinu popsat jeho vnitřní diferenciaci a jak jej tato diferenciaci ovlivňuje.

Chápání vnitřního prostoru města je v geografickém výzkumu dosti pružné a lze k němu zaujmout různé přístupy. Geografové se především zabývají vývojem prostorových struktur v čase (plošné změny, diferenciaci,...). Pod pojmem prostorové struktury rozumíme především jednotlivé městské části – centrum, předměstí, čtvrti, funkční zóny apod. Vývoj prostorových struktur je studován především pomocí sledování nejrůznějších charakteristik, jako například využití půdy, charakteristik obyvatelstva, využití bytového fondu apod.

Rozeznáváme tři základní složky vnitřní prostorové struktury města, které jsou vzájemně provázané

- Fyzická prostorová struktura
- Funkční prostorová struktura
- Sociální prostorová struktura

Fyzická prostorová struktura se přitom skládá z morfologické struktury – ulice, bloky domů a jiné komplexy, které potažmo tvoří zástavbou specifické městské čtvrtě, sídliště aj. Nabývá tak horizontálního i vertikálního rozměru. Morfologickou strukturu tvoří morfologické procesy (nová výstavba, její pozdější transformace či asanace) a prvky (plošné, liniové, uzly, sítě, zóny atp.). Vliv morfologických činitelů se pak odráží ve fyzickém stavu objektů, které můžeme různě klasifikovat (budovy nové, staré, rekonstruované atd.)

Funkční prostorová struktura charakterizuje rozmístění jednotlivých lidských aktivit, tzv. funkčních složek na území města. Hlavní klasifikace vychází z převažujícího využití plochy, primárně na nezastavěné plochy (pole, les, park aj.) či zastavěné (s převahou ne/bytové funkce). Nebytová funkce zaujímá mnoho kategorií, např. výroba, služby, administrativa, kultura, sport či dopravní a jiná technická infrastruktura. Některým územím je však v praxi těžké přiřadit jednu funkci, části města mohou být hodnoceny i jako polyfunkční území, jako se tak často děje u historických center měst.

V této kapitole se budu zabývat fyzickou a funkční prostorovou strukturou města Olomouce.

Matlovič³⁴ vyčleňuje z hlediska morfologického vývoje pět základních zón ve městě.

A: centrum (staré město)

B: vnitřní město

---

³⁴ MATLOVIČ, R. *Transformačné procesy a ich efekty v intraurbánných štruktúrach postkomunistických miest*. Geografické štúdie, 8, Banská Bystrica : UMB. 2001.

- C: vilové čtvrtě
- D: sídliště
- E: periferní zóny

Centrum je vyčleněno středověkým centrem města a jeho nejbližším okolím. Vnitřní město reprezentuje kompaktní zástavba z období industrializace datována koncem 19. a počátkem 20. století. Vilové čtvrti jsou pak ty části města vznikající během 20. století, v nichž převažují rodinné domy a vily. Sídliště tvoří rozsáhlé obytné komplexy vybudované v druhé polovině 20. století. A konečně, periferní zóna se nachází za hranicemi kompaktního města, hustota zástavby je proti ostatním částem města nízká a u stylu staveb se prolíná městský a venkovský charakter. Nachází se zde i stavby typické pro suburbanizaci, jako jsou např. továrny, sklady, technická infrastruktura, ale i stavby pro rekreaci. Často tuto zónu tvoří území obcí, jež se k městu z jakýchkoliv důvodů připojily poměrně nedávno.

V jednotlivých kategoriích se pak můžeme zaměřit i na procesy změn, které zde probíhají. Nejdynamičtější změny probíhají především v centru města a dále pak v suburbánní/periferní zóně.

Z hlediska funkční prostorové struktury lze rozlišit 4 základní funkce, které lze části města přiřadit.

Jedná se o funkci:

- obslužnou
- výrobní
- obytnou
- rekreační

V dnešní době se v České republice setkáváme s postindustriálními městy³⁵, jež lze ve zkratce a ve vztahu k funkční diferenciaci charakterizovat jako sídla, u nich dochází k rozptylu funkcí v rámci města. Jednotlivé městské zóny již neplní vícero funkcí, dominuje v nich vždy jedna. Samozřejmě v reálném prostředí nelze jednotlivé funkce izolovat, městská zóna plní několik funkcí, charakterizujeme ji však podle dominující charakteristiky. Všechny složky prostorové struktury (fyzická, funkční, sociální) se vzájemně prolínají a ovlivňují. Funkčního členění se využívá také v územních plánech.

Následující text je věnován jednotlivým funkčním zónám v Olomouci.

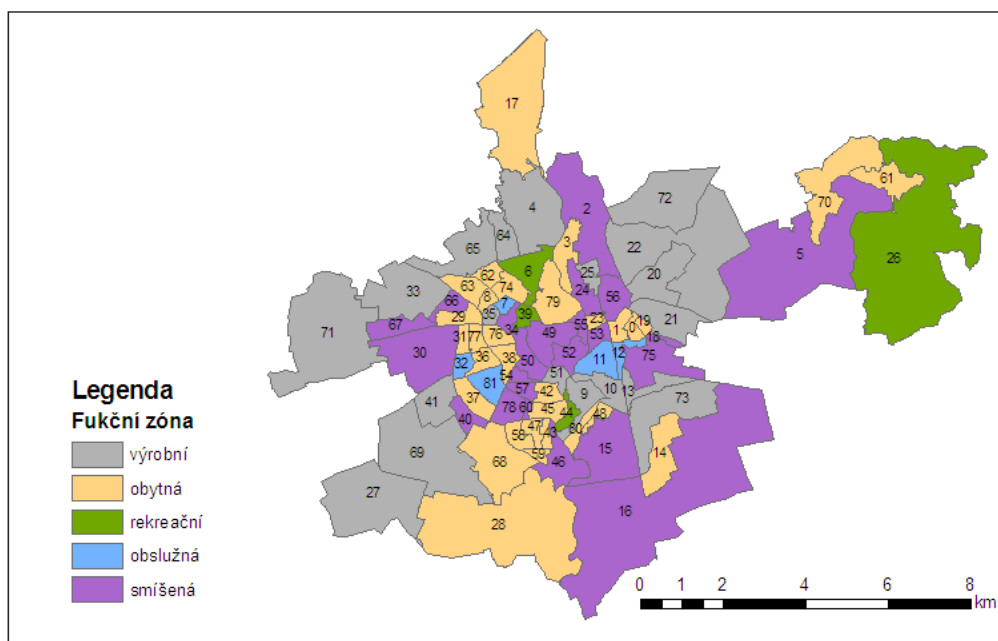
Obslužná zóna

Tímto pojmem se rozumí taková území, na kterých jsou převážně provozovány služby pro obyvatelstvo, které za nimi dochází z ostatních částí města. Mezi služby jsou zde řazeny

---

³⁵ TOUŠEK, V., et al. *Ekonomická a sociální geografie*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 126.

maloobchod, zdravotní a sociální péče, opravárenské služby, peněžní a bankovní služby, informační a administrativní činnosti atd. Lidé do této zóny dojíždí dle svých potřeb s různou frekvencí dojížděky. Ta se odvíjí také od lokalizace jednotlivých areálů, tedy do centra lidé dochází denně, naopak např. obchodní centra na okrajích měst využívají spíše s týdenní dojížděkou.

Obr. 2: Funkční zóny v Olomouci rozdělené dle ZSJ

Zdroj: Úřad města Olomouce. Funkční regulace, limity využití území. 2006, vlastní zpracování.

V Olomouci se tyto činnosti odehrávají zejména v centru města, tedy v historickém jádru města, které je možno popsat termínem central business district (CBD). Jedná se o administrativní jádro města, kde jsou kumulovány úřady a subjekty poskytující služby pro občany. Olomoucké centrum je jasně vymezeno linií bývalých městských hradeb, částečně ještě obslužná zóna zasahuje do vnitřního města, tedy části, která bezprostředně na jádro města navazuje. Jedná se o zejména o ulici Palackého, Tř. Svobody, Masarykovu ulici.

Další lokality ve městě s převládající obslužnou zónou nacházíme v suburbánní zóně města, kdy se za několik posledních let rozvinul trend výstavby nákupních a zábavních center v příměstské zóně. V Olomouci můžeme charakterizovat 3 takovéto velké zóny. Jedná se o Centrum Haná při výjezdu z města na Brno, Olomouc City situované při počátku rychlostní silnice na Mohelnici a dále nákupní centrum Olympia mezi místní částí Holice a obcí Velký Týnec. Tyto zóny jsou poměrně dostupné pro občany a ti je využívají většinou s týdenní frekvencí dojížděky a tráví zde i několik hodin.

Ve městě pak nacházíme menší segmenty území s výše uvedenou charakteristikou a jsou situována v blízkosti větších obytných celků, tak aby bylo pro potenciální zájemce co nejvíce dostupné.

Výrobní funkce

Téměř výhradně je výrobní zóna oddělená od ostatních zón a často se nalézá na okrajích měst. Lokalizace výroby zde je z řady praktických důvodů a také kvůli kvalitě životního prostředí města. Přiliv osob do těchto zón v rámci města souvisí výhradně se zaměstnáním těchto osob. Z jiných důvodů se zde obyvatelé měst spíše nevyskytují.

Olomouc není výjimkou. Převažuje průmyslová výroba, zemědělská výroba představuje minimální podíl na celkové výrobě ve městě, taktéž je situována na okrajích města. Velké výrobní areály nacházíme v místních částech Hodolany a Holice, kde jsou vystavěny průmyslové zóny (v Holici je to průmyslová zóna Keplerova a Šlechtitelů, v Hodolanech prům. zóna Pavelkova). Velký průmyslový podnik se nachází v Řepčíně, jde o Moravské železářny. Další průmyslová zóna je pak v další okrajové místní části, ve Chválkovicích. Nově vznikají také lokality, které slouží jako skladové haly pro nejrůznější společnosti. Takové sklady se nacházejí v Holici a také v Nemilanech.

Menší výrobní lokality se nachází např. na Nových Sadech (čistička odpadních vod na Dolní novosadské) či v Hodolanech (teplárna na Tovární ulici).

Výrobní zóny, které byly v minulosti situovány v prostoru kompaktního města, jsou rušeny a přebudovávány na místa pro bydlení či administrativní celky. V současnosti se např. realizuje výstavba v areálu bývalého závodu Milo ve vnitřním městě.

Obytná zóna

Tvoří podstatnou část měst, zastavěná území s obytnými budovami se nachází ve všech částech města, v některých však počet obytných budov převažuje nad ostatními funkčními budovami. Obyvaná území lze členit dle morfologických znaků, jakými jsou např. typ zástavby, či hustota zástavby. Předně se jedná o rozsáhlé bytové komplexy s vysokou hustotou zalidnění, což je ve své podstatě jeden z prvků města. Jsou to sídliště vystavěná v různých obdobích. A dále se jedná o území s rodinnými domy, u nichž hraje důležitou roli menší hustota zastavění.

Olomoucká sídliště vznikala v druhé polovině 20. století, vrchol jejich výstavby nastal v 80. letech 20. století. V Olomouci vzniklo celkem pět lokalit tohoto typu.

Dvě menší sídliště jsou lokalizována v severní části města (Lazce) a v jihovýchodní části (Holice – Nový svět). Nejrozsáhlejší sídlištní prostor se nachází v západním sektoru města se sídlištěm Neředín-Tabulový vrch, jež je nejstarší panelovou výstavbou ve městě, a dále v jižním prostoru města je lokalizováno sídliště Povel-Nové Sady, jež bylo dokončováno ještě v 90. letech

a dodnes se zde uskutečňuje dostavba bytových domů. Mezi těmito sídliště je ještě areál panelových nájemních domů na sídlišti Nová Ulice.

Dále se v Olomouci nachází další dvě lokality sídlišť, jež byla vybudována v 70. a 80. letech pro rodiny vojáků sovětské armády. Sídlíště byla po odchodu vojska v 90. letech zregenerována a poskytla bydlení řadě obyvatel. Jedná se o lokality Černá cesta a Nový svět a částečně i Neředín. Na olomouckých sídlištích bydlí více než 40 % městské populace.

Obytnou zónou jsou však také vilové čtvrti, ty můžeme v Olomouci identifikovat tři. Zejména se jedná o tzv. úřednickou čtvrť v západní části města (místní část Nová Ulice) a na ní navazuje menší a mladší lokalita v Hejčíně (severozápad města). Do této zóny pak můžeme zařadit i výstavbu v Hodolanech na východním okraji města. „Úřednická čtvrť“ tvoří kompaktní zástavbu, jejíž významnou komunikační osu tvoří ulice Na Vozovce, a vznikla koncem 19. a začátkem 20. století. Tato oblast má architektonicky zdařilou výstavbou a domy zde stojící lze hodnotit jako kvalitní příklady funkcionalismu v duchu corbusierovské architektury.

V neposlední řadě plní obytnou funkci také suburbánní zóny města, tedy původně samostatné obce později připojeny k městu. Uvedme jen některé z nich, jedná se např. o Svatý Kopeček, Radíkov, Lošov, Topolany, Slavonín, Nemilany, Nový Svět.

Život v těchto lokalitách poskytujících bydlení obyvatelům měst často přes den uhasíná, když lidé odchází do zaměstnání a vrací se až v podvečer či o víkendech.

Rekreační zóna

Obyvatelům měst je pro odpočinek nabízena řada aktivit a také jsou pro něj určeny lokality v rámci prostorové struktury města. V kompaktním městě Olomouce mohou obyvatelé využívat zejména městské parky, které slouží jako vnitroměstská rekreační zóna. Olomoucké parky, celkem tři, tvoří souvislý pás táhnoucí se podél hranic historického jádra města na východním, jižním a západním okraji olomoucké pevnosti. Díky své poloze ve městě jsou parky navštěvovány denně, což se nedá jednoznačně říci o dalších rekreačních zónách v rámci města, které jsou pro většinu osob vzdálenější a využívají je zejména během víkendových dnů.

Větší rekreační zónu města nacházíme na severovýchodě města v místních částech Svatý Kopeček, Radíkov a Lošov. Je to jedna ze zalesněných ucelených oblastí ve městě, kterou Olomoučané využívají pro trávení volného času. Je zde také situována zoologická zahrada. Druhou větší rekreační zónou je oblast Poděbrady na pomezí katastru místních částí Černovír, Řepčín a obce Horka nad Moravou. Nachází se zde jezera, využívané také pro rekreační činnost a v toto území tvoří také nejjižnější část CHKO Litovelské Pomoraví.

V následujících letech má vzniknout nová rekreační zóna, tzv. Holický les, který má být vybudován na pozemcích mezi Novými Sady a Holicí.

4 METODIKA PRÁCE

Diplomová práce je vytvořena za použití dvou hlavních metod. Kapitola faktické obyvatelstvo Olomouce je zpracována na základě dostupné statistických evidence, čili druhotných dat. Pro zjištění faktického obyvatelstva v jednotlivých vybraných lokalitách bylo použito terénního šetření se zaměřením na pracující a studující osoby s důrazem na dojížděku a v kombinaci s využitím statistických a jiných dat pro počet trvale bydlícího obyvatelstva. Skutečné obyvatelstvo se skládá z několika skupin obyvatelstva, v této kapitole popíšu jednotlivé kroky pro zjištění jeho počtu v rámci těchto skupin.

Počet a struktura trvale bydlícího obyvatelstva byly zjišťovány na základě dostupných statistických dat. Nejaktuálnější počet obyvatelstva z roku 2010 byl poskytnut oddělením evidence obyvatel Magistrátu města Olomouce. K dispozici jsem měla údaje z 17. 6. 2010, a to do úrovně základních sídelních jednotek (ZSJ). Z dostupnosti jsem měla i údaje z 28. 3. 2011, ale protože ty byly buď do úrovně místních částí nebo do úrovně ulic, z čehož nelze přesně vyčlenit počet obyvatel v ZSJ, pro časovou jednotnost a možnost srovnání byla používána z roku 2010. Údaje z konce března 2011 posloužily pro zpřesnění zhodnocení stavu obyvatelstva v odhadech v závěru práce a pro hodnocení struktury obyvatelstva v místních částech.

Struktura obyvatelstva a její členění až do úrovně ZSJ je dostupná pouze ze sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001 (SLDB 2001). Do úrovně obcí jsou tyto údaje dostupné na webu Českého statistického úřadu (ČSÚ), do úrovně podrobnějšího územního členění jsou k dispozici na Českém statistickém úřadě, v tomto případě v olomoucké pobočce, a tato data jsou zpoplatněna. Po konzultaci s pracovníky olomoucké pobočky jsem si ze seznamu vybrala kategorie údajů, které jsem potřebovala (věková struktura, ekonomická aktivita, struktura dle státní příslušnosti, osoby využívající rekreační objekty, atd.). Z kategorie ekonomická aktivita a dojížděka a její frekvence jsem pak odhadla počet vyjíždějících do zaměstnání a do škol.

Počet cizinců v obcích eviduje Ministerstvo vnitra. V dostupných materiálech je však jen počet cizinců v obcích, chybí již jejich struktura. Proto tedy, i když nejnovější údaje o počtu cizinců jsou z roku 2008, pro popis jejich struktury musím využívat data ze SLDB 2001.

Dojížděka do zaměstnání a její struktura je k dispozici také ze SLDB 2001. Zde jsem měla k dispozici data pouze do úrovně obce, a dále pak ještě statistiku dojíždějících do jednotlivých ulic města, která zahrnuje nejen od dojíždějících z jiných obcí, ale také jsou v počtech dojíždějících do konkrétních ulic zahrnuti i osoby trvale bydlící v Olomouci. Za ZSJ jsem měla k dispozici údaj pouze o vyjíždějících ze ZSJ, které byly součástí získaných dat z olomoucké pobočky ČSÚ. Celkový počet pracovních míst je opět z roku 2001, při zjišťování aktuálního počtu obsazených míst jsem narazila na to, že Úřad práce eviduje počet pracovníků, ale pouze v organizacích s počtem pracovníků větším než 25, kde lze zjistit celkovou zaměstnanost v těchto podnicích, při náhledu do podrobnější struktury na úrovni samotných organizací však zjistíme jen velikostní

kategorii počtu pracovníků. Při zpracování dojíždějících do jednotlivých ulic jsem odečetla ženy na mateřské dovolené, které aktuálně do zaměstnání nedocházely. Pro tvorbu mapy dojíždějících do jednotlivých ZSJ bylo využito statistiky dojíždějících do jednotlivých ulic města. Zde jsem postupovala tak, že jsem počet dojíždějících do zaměstnání do ulic, které patří do více ZSJ, rozdělila v daném poměru, podle toho do kolika ZSJ náležely. Ačkoliv toto nemusí být přesné, pro přibližný náhled na situaci nám tento postup stačí. U škol již bylo toto jednodušší, neboť se v ulicích nachází většinou jen jedna škola, takže počet dojíždějících do škol jsem přiřadila do příslušné ZSJ. Skutečný počet osob dojíždějících do zaměstnání představuje saldo dojíždětky, tedy rozdíl dojíždějících a vyjíždějících za prací.

Dojíždětká do škol a její struktura byla zpracována stejným postupem jako dojíždětká do zaměstnání. Navíc pro zjištění noční přítomného obyvatelstva této kategorii jsem využila údajů vysokých škol o aktuálním počtu studentů na škole. Taktéž byly zjištěny aktuální kapacity kolejí a domovů mládeže a internátů (přímým dotazem na správy těchto budov). Pro zhodnocení situace byly využity informace ze závěrečné zprávy Průzkum zájmů a plánů studentů Univerzity Palackého v Olomouci, který si v roce 2009 nechal zpracovat Vědeckotechnický park UP, ve kterém se autoři mimo jiné dotazovali na ubytování studentů ve městě. Protože počet studentů Univerzity Palackého se nejvíce podílí na nárůstu faktického obyvatelstva v kategorii dojíždětky do škol, zjištěné údaje byly vztaženy na celé město.

Dočasně přítomné obyvatelstvo je kategorie značně rozsáhlá, v čase velmi dynamická a proměnlivá a také těžko statisticky zachytitelná. Náleží do ní několik různorodých skupin, které můžeme sjednotit do dvou hlavních: turisté a osoby dojíždějící za službami občanské vybavenosti. Dále sem patří osoby hospitalizované v nemocnicích. Počet turistů jsem odvodila ze statistiky ČSÚ o počtu přicestovalých a ubytovaných v hromadných ubytovacích zařízeních (HUZ). Podle průměrné délky pobytu jsem pak vypočetla průměrný denní počet turistů. Stejný postup jsem zvolila i u počtu nocujících turistů, kdy jsem vycházela z průměrného počtu strávených nocí. Větší problém byl u odhadu jednodenních turistů. Kontaktovala jsem vedoucí Informačního centra v Olomouci a ta mi potvrdila domněnku, že tato statistika se nevede, město Olomouc neprovedlo ani žádný podobný průzkum a jediná dostupná statistika je o počtu návštěv Informačního centra (IC). Využila jsem tedy nejaktuálnější údaje z roku 2010 a počet měsíčních dotazů v kategorii „dotaz na turistické informace“ vydělila počtem dní v daném měsíci (Informační centrum má otevřeno denně včetně sobot a nedělí). Dále jsem uvažovala, že asi 50 % dotazů můžeme přiřadit turistům ubytovaným v HUZ a druhou část jednodenním návštěvníkům. Vzhledem k tomu, že ale někteří jednodenní návštěvníci přijíždějí se zájezdem, do informačního centra nedochází, neboť mají svého průvodce, či někteří cestují tzv. naslepo, sami, počet jednodenních turistů jsem ponechala rovný počtu dotazů v IC.

Údaje o počtu návštěvníků jednorázových akcí byly použity z Integrovaného plánu rozvoje území Olomouc, který vytvořil Magistrát města Olomouce v roce 2008 a předpokládám, že počty návštěvníků představují průměrnou návštěvnost akcí v průběhu několika posledních let.

Dojíždka za službami je další neevidovanou skupinou v rámci faktického obyvatelstva. Vzhledem k tomu, že nejvýraznější skupinu tvoří osoby dojíždějící za maloobchodem, byl pro účely získání dat kontaktován doc. Szczyrba, vedoucí katedry geografie na Univerzitě Palackého, odborník na tuto problematiku. Poskytl mi údaje, které byly buď získány z výzkumu provedeném v roce 2005, a nebo podal svoje informace a názor na danou problematiku. Z jeho informací bylo vyvozeno, že 85–90 % dojíždky za maloobchodem se odehrává v suburbánní zóně města, zbytek v centru. S tímto pracuji v této diplomové práci. Při přepočtu na jednotlivé dny bylo použito následujícího vzorce. U služeb odehrávajících se v centru byl týdenní dojíždkový proud přisouzen každému pracovnímu dni, neboť dojíždka za službami zde má denní frekvenci. Od tohoto počtu byl odečten počet osob pracujících v centru města (viz výsledky terénního šetření v kapitole 7), neboť tyto osoby zároveň využívají služeb v centru. V suburbánní zóně se dojíždka odehrává zejména o víkend, ale i během pracovních dnů je zde pozorovatelná³⁶. Proto byl týdenní dojíždkový proud rozdělen tak, že víkendový den měl hodnotu dvou pracovních dnů, čímž bylo dosaženo přiblížení reálné situaci.

Hospitalizovaní v nemocnicích jsou vyhodnoceni na základě statistiky, kterou vede Ústav zdravotnických informací a statistiky České republiky, přesněji z ročenky Zdravotnictví Olomouckého kraje 2009. Byly využity údaje o počtu hospitalizovaných za celý rok a průměrná délka pobytu v nemocnici. Dále z tohoto průměrného denního počtu osob byla polovina přisouzena obyvatelům Olomouce. Polovina proto, že nemocnice ve městě disponují jak běžnými odděleními, která jsou situována v každé běžné nemocnici, i v menších sídlech, jejichž spád je dané města a nejbližší okolí, tak má také řadu oddělení specializovaných a jejich spádová oblast sahá za hranice kraje a mnohdy i dále.

Jako poslední kategorie jsou uváděny osoby žijící ve městě bez přihlášení k trvalému pobytu ve městě. Jejich počet je stanoven na základě několika dostupných údajů. U osob dojíždějících do zaměstnání jsem vycházela z frekvence dojíždky, kde lze předpokládat, že ti, kteří dojíždějí méně často než jednou týdně, mají víceméně snahu ve městě žít. Také byly použity výsledky z výše zmíněného Průzkum zájmů a plánů studentů Univerzity Palackého v Olomouci, kde byly sledovány předběžné zájmy absolventů univerzity. Podobné dotazníkové šetření uskutečnily v roce 2010 a 2011 studentí regionální geografie Macháček a Petráš v rámci své diplomové práce, z něhož vyplývá, že 34,5 % studentů zamýšlí v Olomouci po studiích zůstat, čili pravděpodobně budou nějakou dobu ve městě žít bez přihlášení k trvalému pobytu. Dalším zdrojem tak byla výzkumná zpráva Brno – přítomné obyvatelstvo, kde autoři stanovují počet takovýchto

---

³⁶ SZCZYRBA, Z.. *Maloobchod v ČR po roce 1989 : Vývoj a trendy se zaměřením negeografickou organizací*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2005. 126 s.

osob jako jednu desetinu dojížděky za prací a do škol. Mé výsledky se víceméně s tímto odhadem shodují.

Při zpracování faktického obyvatelstva ve vybraných lokalitách bylo postupováno více podrobně hlavně u některých skupin faktického obyvatelstva. Obecně byly informace z druhotných zdrojů zpřesňovány o výsledky terénního šetření, nebo byly chybějící údaje terénním šetřením zjišťovány.

Počet trvale bydlícího obyvatelstva a jeho struktura byl vypracován shodně jako tato skupina v rámci celého města. Podobně na tom jsou skupiny obyvatel dočasně přítomní (turisté a návštěvníci služeb), neboť tyto informace nejsou nijak zjišťovány a jejich sběr by byl spíše předmětem jiné práce.

Terénní šetření probíhalo v průběhu měsíců března a dubna 2011 a zaměřila jsem se na dojíždějící do zaměstnání a do škol. Nejdříve byl vytvořen seznam jednotlivých subjektů. U škol je tento seznam lehce vyhledatelný a díky znalosti území s ním nebyl v zásadě problém. U organizací, ve kterých pracují lidé, bylo toto složitější. Zejména centrum města disponuje velkou řadou takovýchto subjektů, ať už jsou to soukromé firmy, obchody či nejrůznější advokátní a jiné kanceláře. První seznam jsem vytvořila na základě Online databáze firem HBI Česká republika³⁷, kde jsem vyhledala všechny subjekty působící v ulicích vybraných lokalit. Tento seznam byl dále upraven průzkumem internetových stránek daných subjektů, pokud byly dostupné a vyřazeny ty, které mají v lokalitě pouze sídlo organizace, nikoliv pracoviště samotné. Dále byl seznam doplněn o výsledek průzkumu lokality, kdy jsem porovnávala zjištěné informace s realitou a seznam upravila tak, aby byl aktuální. Seznam firem tvoří přílohu 15. Následně byly obeslány e-mailem organizace, na které jsem získala kontakt a byl jim položen dotaz či nabídnuta osobní schůzka, dle jejich preferencí. Většina, jak uvádím dále, využila odpověď elektronickou poštou. Organizacím jsem položila dva dotazy: 1) *Kolik osob pracuje na pracovišti v dané ulici?* 2) *Kolik pracovníků dojíždí z jiné obce?* Druhá otázka byla více problematická. Pro účely práce by bylo vhodnější zjistit, kolik osob do zaměstnání dojíždí z jiných ZSJ. Bohužel už dotaz na to, kolik osob dojíždí z jiných obcí, činil někdy problém – buď toto tázané osoby nevěděly, nebo na tuto otázku neodpověděly či na ni odpovědět nechtěly z důvodu ochrany osobních dat. Naopak některé osoby, aniž by na to byly tázány odpověděly, kolik pracovníků dojíždí i z jiných částí města. Bohužel tyto údaje nešlo využít, protože by nebyly srovnatelné s dalšími získanými odpověďmi.

Dalším krokem pro získání údajů od organizací, které neodpověděly, nebo na ně nebyl kontakt, bylo vyhledání jejich velikostní kategorie např. Online databáze firem HBI³⁷, databáze

---

³⁷ HBI Česká republika s.r.o. On-line databáze firem [online]. 2011 [cit. 2011-03-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.hbi.cz/>>.

Katalog firem a institucí - Firmy.cz³⁸, Živé firmy v České republice³⁹ a internetové stránky samotných organizací. Poslední fázi činil odhad počtu pracovníků jednotlivých firem na základě znalosti prostředí či odpovědi podobných organizací z terénního šetření.

Vzdělávací instituce byly dotazovány na stejný typ otázek, jednak vztahující se na žáky školy a také pracovníky školy. U dojížděky žáků byl také vznesen dotaz na zhodnocení situace docházejících z města Olomouce (zda dochází převážně z určité oblasti, či jsou žáci z celého území města). V případě, že školy údaje neposkytly, zjištění počtu žáků a pracovníků bylo poměrně snadné většinou z výročních zpráv školy, nešlo už ale dále takto hodnotit dojíždění z jiných obcí.

U skupiny pracujících, u nichž bylo zjištěno, kolik jich dojíždí z jiných obcí, byl tento podíl dále přepočten na další odhady počtu pracovníků a dále počet pracujících upraven tak, že u ZSJ Olomouc-historické jádro činí počet dojíždějících z jiných ZSJ obce a z jiných obcí cca 75 % z celkového počtu a u ZSJ Stupkova asi 80–90 %.

Statistika terénního šetření je uvedena v tabulkách 1 a 2.

Tab. 1: Vyhodnocení terénního šetření – vzdělávací instituce

Lokalita Olomouc-historické jádro		Lokalita Stupkova		Lokalita Topolany	
Počet dotázaných vzdělávacích institucí	8	Počet dotázaných vzdělávacích institucí	2	Počet dotázaných vzdělávacích institucí	1
Počet odpovědí	6	Počet odpovědí	0	Počet odpovědí	0
- z toho kladných	6	- z toho kladných	-	- z toho kladných	-
- z toho záporných	0	- z toho záporných	-	- z toho záporných	-

Tab. 2: Vyhodnocení terénního šetření – pracoviště

Lokalita Olomouc-historické jádro		Lokalita Stupkova		Lokalita Topolany	
Počet dotázaných organizací	647	Počet dotázaných organizací	39	Počet dotázaných organizací	8
- z toho nedoručeno, nepřečteno	82	- z toho nedoručeno, nepřečteno	3	- z toho nedoručeno, nepřečteno	0
Počet odpovědí	193	Počet odpovědí	6	Počet odpovědí	1
- z toho kladných	183	- z toho kladných	6	- z toho kladných	1
- z toho záporných	10	- z toho záporných	0	- z toho záporných	0

Pro text práce a vytvoření grafů byla použita sada programů MS Office 2003, mapové přílohy pak byly vytvořeny v programech ArcGIS 9.3 a Malování. Jako podkladová data pro tvorbu kartogramů a kartodiagramů byly použity vrstvy základních sídelních jednotek a místních částí Olomouce k 1. 1. 2007. Poskytovatelem dat je ČSÚ. Pro převedení do pdf formátu byl použit PDF Creator.

³⁸ Seznam.cz, a.s. *Katalog firem a institucí - Firmy.cz* [online]. Copyright © 1996 - 2011 [cit. 2011-03-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.firmy.cz/>>.

³⁹ DATABOX s.r.o. *Živé firmy v České republice* [online]. © 2011 [cit. 2011-03-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.zivefirmy.cz/index.php>>.

5 VÝVOJ OBYVATELSTVA MĚSTA OLOMOUCE OD DOB HISTORICKÝCH AŽ PO SOUČASNOST⁴⁰

5.1 Historie města od jeho vzniku do roku 1918

Na území Olomouce se vyskytovalo osídlení již od dávných dob, archeologické nálezy dokládají osídlení již ve starší době kamenné, paleolitu, tedy v období před 40–10 tisíc lety.

První zmínky o Olomouci se datují kolem roku 1017, kdy byla Morava připojena k českému přemyslovskému státu, správou nad Moravou byl pověřen Břetislav, syn knížete Oldřicha, který si za své sídlo zvolil Olomouc a vybudoval na místě starého hradiště nový hrad. Olomoucí v té době procházely významné obchodní cesty, což byl jeden z důležitých faktorů pro rozvoj osídlení a území. První písemnou zmínku o olomouckém hradě pak nacházíme v Kosmově kronice v roce 1055. Koncem 13. stol. je založeno královské město Olomouc⁴¹ a k hradu a církevním institucím se připojilo město. Jeho vznik jako středisko řemeslné výroby a trhu byl v Olomouci výsledkem dlouhodobého procesu, během něhož se postupně rodily menší sídelní útvary, které se nakonec staly základem velkého městského organismu (příkladem může být např. Předhradí – na území dnešní ulice 1. máje – nebo Michalská či Blažejská osada). Počet osad byl poměrně vysoký, neboť do města poměrně rychle přibývali obyvatelé.

Ve 14. stol., za vlády Lucemburků, byla Olomouc největším centrem obchodu na Moravě a získala různá královská privilegia, mezi nimiž bylo i právo vybudovat další tržnici. Zároveň s rozvojem obchodu došlo také ke stavebnímu rozmachu, a to se odrazila převážně na počtu církevních staveb ve městě. Olomouc byla na takovém stupni vývoje, že se jí široko daleko žádné jiné město nemohlo vyrovnat. S tím souvisí i nárůst počtu obyvatel ve městě. Územní rozsah města nebyl přesně vymezen až do výstavby hradeb, poté bylo hradbami ohraničeno jen vlastní město. To bylo obklopeno okolními osadami: Hodolany, Klopůř, Lazce, Ostrovy, Předmostí a Závodí, dále pak Bělidla, Gošikl, Litovelské předměstí, Zelená a Psí ulice, Povel německý a český a Vozovka.⁴²

---

⁴⁰ Kapitola zpracována podle zdrojů:

JURYŠEK, Oldřich. *Dějiny Olomouce 1017 - 1920*. Olomouc : Votobia, 2006. 207 s.

LENKOVÁ, Jitka. *Olomouc*. Praha : Regia, 2004. 205 s.

NEŠPOR, Václav. *Dějiny města Olomouce : 1. svazek*. Olomouc : Votobia, 1998. 347 s.

SCHULTZ, Jindřich, et al. *Dějiny města : 1. svazek*. 1. vydání. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2009. 629 s. ISBN 978-80-244-2368-5.

SCHULTZ, Jindřich, et al. *Dějiny města : 1. svazek*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2009. 629 s.

SCHULTZ, Jindřich, et al. *Dějiny města : 2. svazek*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2009. 533 s.

SCHULTZ, Jindřich, et al. *Olomouc Malé dějiny města*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2002. 389 s.

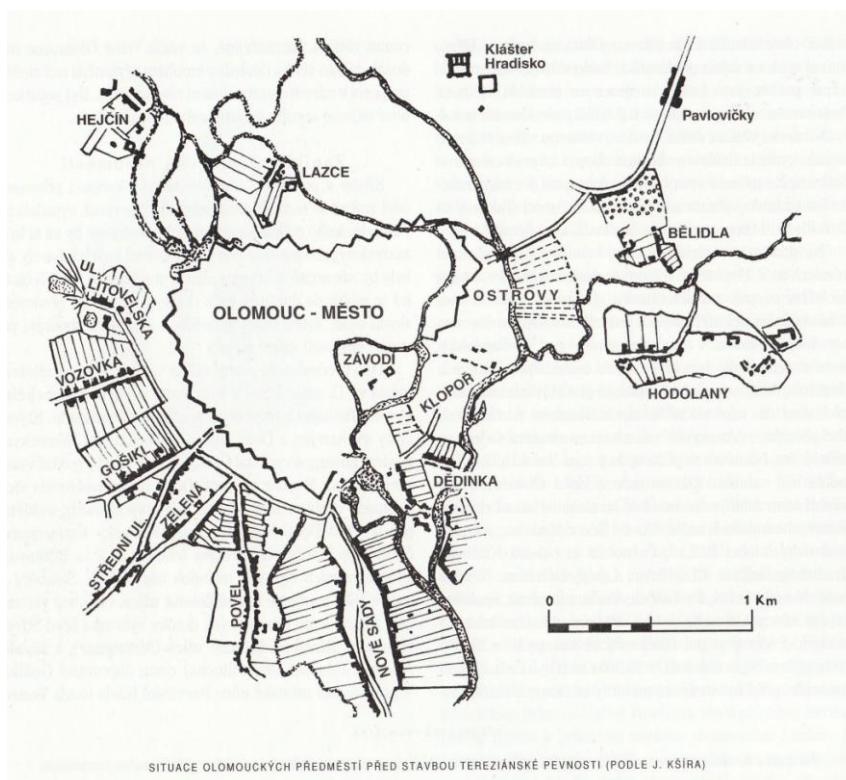
TICHÁK, Milan. *O osudech městských částí Olomouce*. Olomouc : Středisko informatiky a služeb školám, 1998. 75 s.

⁴¹ SCHULTZ, Jindřich, et al. *Olomouc Malé dějiny města*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2002. s. 44.

⁴² SCHULTZ, Jindřich, et al. *Dějiny města : 2. svazek*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2009. s. 483.

Olomouc měla v době husitských válek podle odhadů 3 500 až 5 400 obyvatel, z nichž asi tři čtvrtiny tvořilo německé obyvatelstvo⁴³. Město bylo jen o málo menší než Brno.

V 16. století byl zaznamenán i rozkvět školství, v roce 1556 do Olomouce přichází jezuité, ti založili kolej a gymnázium, které bylo během relativně krátké doby, v roce 1573, povýšeno na univerzitu. Na počátku 16. století žilo ve městě 6 000, někde uváděno i 8 000 – 10 000 obyvatel a Olomouc se svou rozlohou 46,5 ha zastavěné plochy stává největším městem Moravy a druhým největším městem v českých zemích po Praze. Vymezení historického jádra, jak ho známe dnes, bylo dokončeno při připojení domů na Předhradí a předměstí Bělidla (dnešní Sokolská ulice), čímž je uzavřeno historické jádro Olomouce (rok 1526).

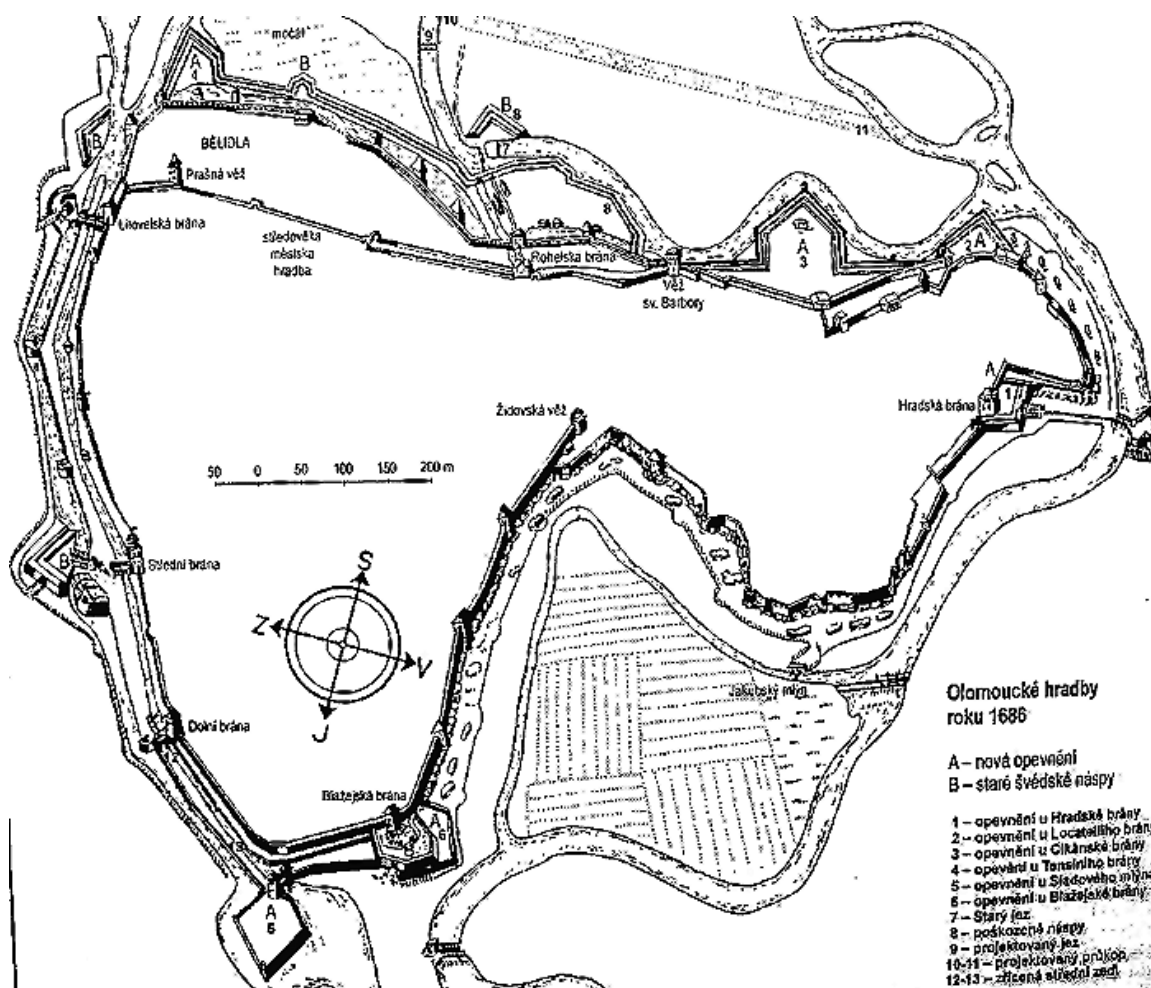
Obr. 3: Olomoucká předměstí před stavbou tereziánské pevnosti

Zdroj: SCHULTZ, Jindřich, et al. Olomouc Malé dějiny města. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2002.

Velmi citelně město utrpělo za třicetileté války. Bylo nejprve obsazeno císařským vojskem a následně roku 1642 Švédy, kteří následujících osm let město okupovali a opustili jej až po zaplacení válečné náhrady. Příčinou podlehnutí Olomouce švédským vojskům byl pravděpodobně špatný stav městských hradeb. Během okupace hradby Švédové obnovovali. Švédská okupace měla vliv nejen na celkový úpadek města, ale také na pokles počtu obyvatel (z asi

⁴³ Pozn. Pro město bylo charakteristické soužití Čechů a Němců až do roku 1918.

30 000 obyv. na 1 675 obyvatel!)⁴⁴. Lidé buď zahynuli, nebo se z trosk města odstěhovali, Olomouc ztratila své výsadní postavení v rámci moravského regionu.

Obr. 4: Olomoucké hradby roku 1686

Zdroj: <http://www.hrady.cz/>.

Od roku 1655, kdy císař Ferdinand III. vyhlásil Olomouc pevnostním městem, probíhala také postupná výstavba nového barokního opevnění města. Ta byla završena až etapou tereziánskou v letech 1742–1756. Svou obranyschopnost pak dostala pevnost prokázat pouze jednou, a to roku 1758. Tehdy město odolalo pruskému obléhání. Rozhodnutí císaře o olomoucké pevnosti město v podstatě zachránilo před zbouráním, na druhou stranu je tento počín hodnocen spíše negativně, kvůli omezení rozvoje města v 18. a 19. století. Tehdy totiž hradby bránily ekonomickému, stavebnímu, národnostnímu a kulturnímu rozvoji a pozice města byla ještě více oslabena.

Obnova předměstí byla po švédské okupaci složitější, neboť narážela na zájmy budoucí pevnosti. Kolem stávajících hradeb měl totiž podle soudobých zásad zůstat nezastavěný pás o šířce 500

⁴⁴ SCHULTZ, Jindřich, et al. *Olomouc Malé dějiny města*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2002. s. 125.

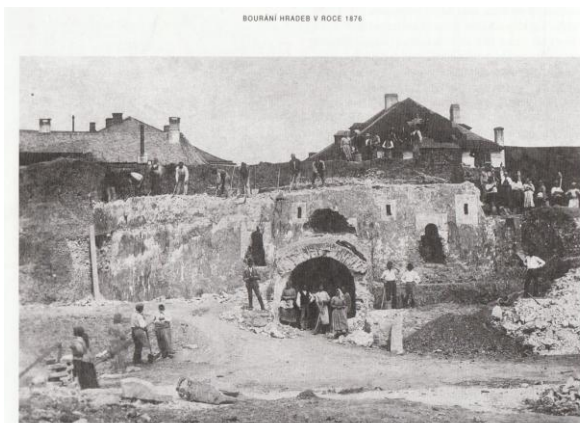

kroků, aby vznikl prostor pro budoucí stavby pevnosti a později byl tento pás rozšířen až na 1,5 km od hradeb. Nebyla tedy obnovena předměstí v těsné blízkosti hradeb (Koželužská ulice, Předmostí pod katedrálou sv. Václava atd.). V roce 1749 bylo ve městě 5 000 osob a 596 domů, na předměstí žilo 1 216 osob ve 70 číslovaných domech.⁴⁵ Ve městě byla převaha mužské populace, vojáků, což přinášelo i problémy sociální. V roce 1788 čítal počet obyvatel asi 6 000 civilistů⁴⁶.

Obr. 7: Olomouc a okolí během vojenského mapování v letech 1836–1852

Zdroj: www.mapy.cz

Obr. 5: Bourání hradeb v roce 1876

Obr. 25 Sittlerho čtvrť s nájemními domy M. Fischera od Jakoba Gartnera, 1910.

Obr. 6: Sittlerho čtvrť s nájemními domy v roce 1910

Zdroj: SCHULTZ, Jindřich, et al. *Olomouc Malé dějiny města*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2002.

⁴⁵ SCHULTZ, Jindřich, et al. *Dějiny města : 2. svazek*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2009. s. 495

⁴⁶ SCHULTZ, Jindřich, et al. *Olomouc Malé dějiny města*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2002. s. 158.

V průběhu 19. století byl hospodářský rozmach města po dlouhou dobu brzděn pevně sevřeným prstencem hradeb, což se projevovalo hlavně v rozvoji průmyslu. Tohoto faktu využilo ke zvýraznění svého náskoku zejména Brno. Zato olomoucké domy se kvůli nedostatku volné stavební plochy zdvíhaly do výše tří pater a Olomouc tak budila dojem velkoměsta. Značný význam proto měla pro město výstavba železnice. První vlak přijel do města s velkou slávou roku 1841. Ani v 50. letech 19. století nepoklesl strategický význam pevnosti, obranný systém pevnosti, brzdící hospodářský a stavební rozvoj města, byl ještě v letech 1850–1866 zdokonalován budováním pevnůstek v okolí města u Kyselova, Slavonína, Neředína a Křelova. Zvýšil se i počet mužů v kasárnách. V roce 1850 se od Olomouce oddělují čtyři předměstí – Nová ulice, Nový Svět (Dědinka), Zelená ulice a Novosady.

Poté, co kolem Olomouce, připravené na obléhání s nezájmem protáhla pruská armáda, v roce 1876 konečně dochází k prvnímu bourání městských hradeb. Podobu nově budovaných částí města na přelomu století významně ovlivnil regulační plán zpracovaný Camillo Sittem.

Neradostnou událostí pro město bylo zrušení olomouckého vysokého učení v roce 1860, obnovení se univerzita dočkala až o mnoho let později – v roce 1946.

Tab. 3: Počet obyvatel Olomouce od jeho vzniku do roku 1900

rok	stav obyvatelstva
1237	16300 (i s předměstími)
doba pohusitská	3500 – 5400
poč. 16. stol.	6000; až 8000 – 10000
1638 (před švédskou okupací)	30 000
1650 (po švédské okupaci)	1675
1658	2500
1740	6000
1749	5000
1788	7000
1828	11948
1834	10978
1844	12300
1849	10000
1868	16000
1880	20176

Zdroj: NEŠPOR, Václav. *Dějiny města Olomouce*

Do roku 1918 pak byl katastr města rozšířen z původních 53 hektarů plochy uvnitř hradeb na celkových 300 hektarů. Vědeckotechnický pokrok, měnící v 19. století tvář měst, neminul ani Olomouc. Neznamenal jen zmíněnou výstavbu železnice. V roce 1862 byla postavena městská plynárna, v roce 1889 vodárna. Stavba městské elektrárny proběhla roku 1898 a již o rok později vyjela do ulic města první tramvaj. Rychle se rozvíjel také průmysl, v okolí města byly stavěny

nové továrny, cukrovarny, sladovny, pivovar, železárny a další. Bouřlivě prožívala Olomouc události roku 1918 spojené se vznikem československého státu.

V roce 1828 činil celkový součet všech osob na olomouckém panství 11 948, v roce 1834 10 978 obyvatel ve 703 domech. Dle sčítání žilo ve městě v roce 1844 12 300 obyvatel včetně 800 osob z předměstí Nové ulice a Greinergasse. V roce 1849 je počet obyvatel odhadován na 10 000, na olomouckém předměstí žije 3 000 obyvatel.⁴⁷ V roce 1868, kdy byl vznesen požadavek na zrušení hradeb, město obývalo asi 16 000 obyvatel, z nichž bylo 10 655 Němců⁴⁸. V roce 1880 to bylo dle sčítání 15 520 obyvatel (i s vojenskou posádkou 20 176), Němci tvořili 65 %. O 10 let později je ve městě 1305 Židů. Obydlených domů je 720, z toho 602 ve městě.

5.2 Olomouc ve 20. století

Počátek století se nesl ve znamení rozvoje města po zbourání pevnosti a živelně se rozšiřovala předměstská sídla. Vzhledem k tomu, že Olomouc byla územně omezena, některá okolní sídla rostla, co do počtu obyvatel, rychleji než Olomouc. Na počátku století byl vývoj populace poměrně vyrovnaný ve městě a předměstích (ta měla dohromady méně obyvatel než město), naopak v roce 1910 žilo v Olomouci 28 825 obyvatel a předměstí ji v součtu počtem obyvatel převyšovala. Nová Ulice a Hodolany byly postupem času změněny na samostatná města (v roce 1906 s 5 197 obyvateli, resp. v roce 1913 s 6 418 obyvateli)⁴⁹. Velký rozmach předměstí souvisel s lokací nových průmyslových závodů v těchto místech, neboť v Olomouci pro ně, z výše uvedených důvodů, prostor nebyl.

Předměstí měla výrazně českou většinu, což v důsledcích vedlo k zostření nacionálního napětí. Národnostní složení se ve městě měnilo jen zvolna. Až do roku 1919 zůstávala Olomouc převážně německým městem, ovšem již se silnou českou menšinou. Pro srovnání žilo v roce 1890 v Olomouci 12 879 Němců a 6 123 Čechů, v roce 1910 13 253 Němců a 8 030 Čechů⁵⁰.

Na přelomu 19. a 20. století ve skladbě obyvatelstva stále převažovaly vrstvy obchodníků, drobných podnikatelů, živnostníků a zaměstnanců ve veřejných službách. S rozvojem průmyslu začínají mizet některá starší řemesla a živnosti, které průmyslu nejsou schopny konkurovat.

Přerod v republiku byl radostnou zprávou pro české obyvatele a německé bylo obratem konsternováno. 1. 3. 1919 se uskutečnilo mimořádné sčítání lidu, podle nějž se z celkového počtu obyvatel přihlásilo 9 772 k české, 8 089 k německé a 1 010 k židovské národnosti, ale i s vojenskou posádkou čítalo město 14 454 Čechů a jen 8 156 Němců⁵¹. K převaze českého (civilního)

⁴⁷ NEŠPOR, Václav. *Dějiny města Olomouce : 1. svazek*. Olomouc : Votobia, 1998. s. 251.

⁴⁸ NEŠPOR, Václav. *Dějiny města Olomouce : 1. svazek*. Olomouc : Votobia, 1998. s. 260.

⁴⁹ SCHULTZ, Jindřich, et al. *Dějiny města : 2. svazek*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2009. s. 49.

⁵⁰ SCHULTZ, Jindřich, et al. *Dějiny města : 2. svazek*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2009. s. 49.

⁵¹ SCHULTZ, Jindřich, et al. *Olomouc Malé dějiny města*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2002. s. 220.

obyvatelstva došlo v dubnu 1919 po vytvoření Velké Olomouce, když se 13 předměstí (2 města – Hodolany a Nová Ulice, a 11 vesnic – Bělidla, Černovír, Hejčín, Chválkovice, Lazce, Nové Sady, Nový Svět, Neředín, Pavlovičky, Povel a Řepčín) připojilo k Olomouci. Pro Olomouc to tehdy znamenalo přiřazení k českým městům a také samozřejmě nárůst počtu obyvatel (v roce 1921 to bylo 57 206, z toho téměř 40 000 Čechů⁵²) a územní zvětšení města.

Po sčítání lidu v roce 1930 byl potvrzen další vzestup českého obyvatelstva v Olomouci. Tehdy bylo v Olomouci 4 484 domů s 65 491 obyvateli. Z nich většinu, 54,7 % tvořili muži (díky vojenské posádce) a k československé národnosti se hlásilo 73 % obyvatel. K německé 23 %, maďarské 1,8 %, k židovské 1,4 % a zbytek k ruské, polské a dalším jihoslovanským národnostem.⁵³

Za druhé světové války zahynulo v koncentračních táborech na 2 000 židovských obyvatel, po válce (1945) pak byla odsunuta naprostá většina obyvatel Olomouce německé národnosti (před válkou třetina populace města). Pro město to znamenalo největší jednorázový pokles obyvatelstva od dob velkých epidemií v 18. století. Se svými 58 000 obyvatel zůstává třetím nejlidnatějším městem v Moravskoslezské zemi⁵⁴

Po komunistickém převratu v roce 1948 upadá význam Olomouce, nejdříve se stává krajským městem, po reformě administrativního uspořádání v roce 1960 klesá na úroveň okresního města. V roce 1946 byla obnovena univerzita a postupně se vypracovává na úroveň nadregionálních škol.

V prvních letech nového režimu byl kladen velký důraz na rozvoj, byly postaveny desítky bytů na okraji Olomouce (Hejčín, Řepčín), byly plánovány i nové průmyslové závody, či stavby pro uskutečňování veřejného života (sportoviště aj.). Průmysl prošel reorganizací a vyznaným podnikem se stává chemicko-farmaceutický závod Farmakon. V 60. letech dochází k výstavbě sídlišť, nejdříve sídliště 1. Pětiletky v Neředíně a dále menší bytových komplexů na Povlu a Nových Sadech. Kulturně město stagnuje a dochází k zanedbávání historického dědictví. Na konci 50. let město získává na známosti konanými výstavami Flora Olomouc, které v prvním roce konání navštěvuje téměř 60 000 lidí a v roce 1967 až 653 000 návštěvníků.

Poválečná sčítání lidu ukazují, že se městu podařilo udržet silný živnostensko-obchodní charakter. V roce 1961 bylo v Olomouci zaregistrováno 70 071 bydlících a 6 449 dočasně přítomných obyvatel. O deset let později bylo napočítáno ve městě 79 0416 bydlících a 7 285 dočasně přítomných obyvatel (více jak 50 % připadalo na studenty univerzity a olomouckých středních škol). Dne 12. 7. 1978 dosáhlo město 100 000 obyvatel a stalo se tak sedmým

---

⁵² SCHULTZ, Jindřich, et al. *Olomouc Malé dějiny města*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2002. s. 223.

⁵³ SCHULTZ, Jindřich, et al. *Olomouc Malé dějiny města*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2002. s. 227.

⁵⁴ SCHULTZ, Jindřich, et al. *Dějiny města : 2. svazek*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2009. s. 299

československým stotisícovým městem.⁵⁵ Po celé období 60. let počet obyvatel narůstal migrací, největší hodnoty dosáhl přírůstek městského obyvatelstva v roce 1964 (1 603 osob)), přičemž přirozený přírůstek činil 420 osob a migrační 1 183 osob. V letech 1972 – 1976 došlo k prudkému poklesu migračního přírůstku z 872 osob (rok 1970) na 8 osob (rok 1975). Důvodem byla nízká imigrace z vesnic, kde se kvalita života obyvatel zvyšovala a lidé již tak neprahli po životě ve městě. Venkov byl podporován v rámci centrálních dotací a v rámci koncepce střediskových obcí byly i dobře vybaveny základní infrastrukturou. Poté počet přistěhovaných opět narůstá až na 920 v roce 1984. Přirozený přístup v průběhu 60. a 70. let rostl, což bylo vyvoláno mohutnou pronatalitní politikou. Kulminace přirozeného přírůstku nastala v roce 1975, kdy činil 783 osob. Tzv. babyboom byl patrný v 1. polovině 70. let, kdy se v roce 1970 narodilo 1 084 dětí a v roce 1976 to bylo až 1 909 dětí. Následně došlo k redukci počtu narozených, ale stále dosahovaly vyšších hodnot než v letech šedesátých.

Tab. 4: Počet obyvatel Olomouce ve 20. století

rok	stav obyvatelstva
1900	21707
1910	22245
1921	57206
1930	65491
1950	63878
1961	70701
1971	80370
1980	103486

Zdroj: SCHULTZ, Jindřich, et al. *Dějiny města: 2. svazek*.

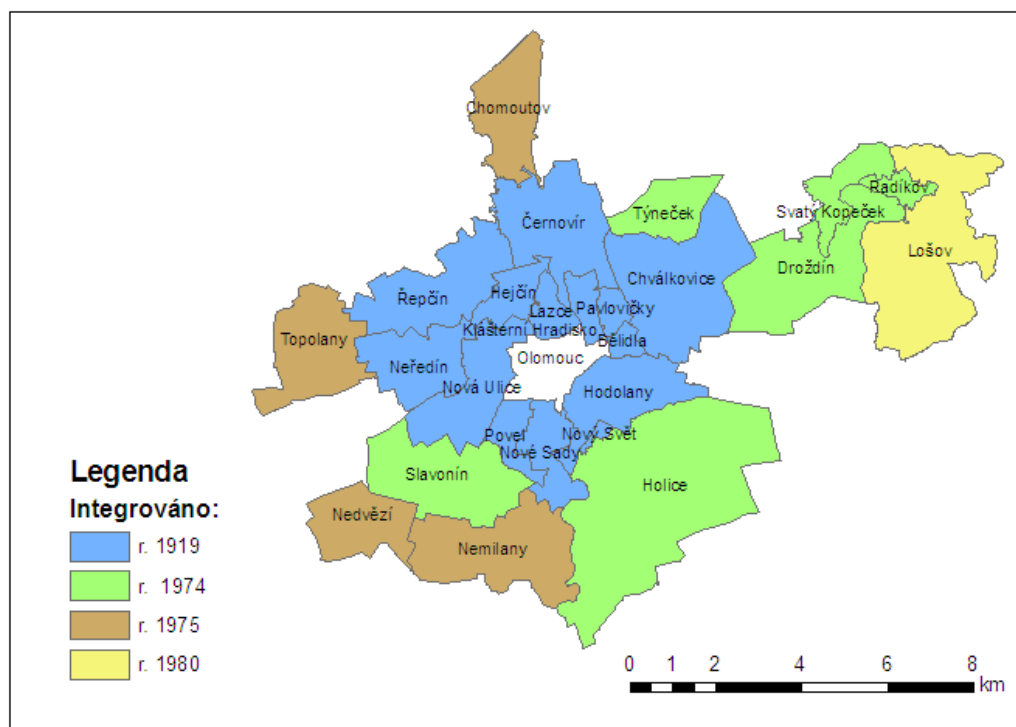
K růstu počtu obyvatel docházelo v polovině 70. a na začátku 80. let také díky připojení dalších 14 okolních obcí. V roce 1974 se staly součástí města obce Holice, Slavonín, Týneček, Kopeček, Radíkov, Droždín a Samotišky, v roce 1975 Bystrovany, Nedvězí, Nemilany, Topolany, Křelov a Chomoutov a integrace byla završena v roce 1980 připojením Lošova. Tímto procesem přibylo v Olomouci 13 474 osob⁵⁶.

V 60. letech tížily město některé problémy, jako byly nedostatek bytů pro vzrůstající počet obyvatel a také chátrající historické centrum. Bytový problém byl z větší části vyřešen výstavbou panelových domů na sídlištích v částech města Nová Ulice, Povel, Nové Sady, Lazce a Neředín-Tabulový vrch. Tato výstavba byla tzv. typizovaná, nejednalo se o architektonický skvost, ostatně jako se tomu dělo často v období socialismu. Nové byty byly vybaveny standardně, ovšem u starších bytů ve městě zaostávala údržba domů. Souviselo to hlavně se zaostáváním potřebné

⁵⁵ SCHULTZ, Jindřich, et al. *Olomouc Malé dějiny města*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2002. s. 302.

⁵⁶ SCHULTZ, Jindřich, et al. *Olomouc Malé dějiny města*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2002. s. 303.

infrastruktury a s koncepčními a urbanistickými chybami na sídlištích. Originální projekty byly proto spíše výjimkami. Na péči o historické centrum chyběly finance, ale také vědomí jeho jedinečnosti. Ačkoliv působily odborné skupiny, které se snažily o asanaci centra a jeho kompletnější zasazení do městského prostoru, kvůli extenzivní výstavbě na předměstích a jen ojedinělým novostavbám v jádru města, třeba i poplatným architektuře daného režimu (obchodní dům Prior) bylo tvoření komplexního řešení problematické. Nakonec bylo jedním z mála pozitivních činů vyhlášení městské památkové rezervace v Olomouci v roce 1971, po Praze druhé největší, o rozloze 90 ha.

Obr. 8: Proces integrace jednotlivých městských částí Olomouce

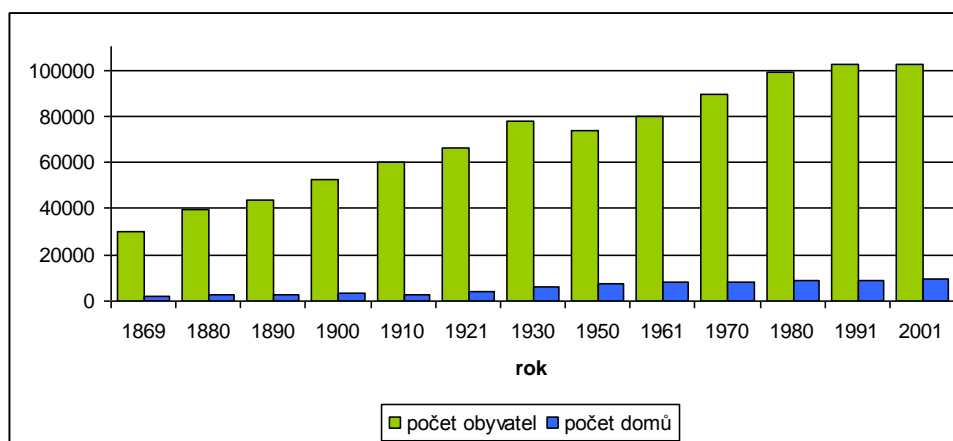
Zdroj: SCHULTZ, Jindřich, et al. Olomouc Malé dějiny města. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2002; vlastní zpracování.

Po roce 1968 byla v Olomouci umístěna druhá největší posádka sovětské armády v Československu. Díky nim se počet obyvatel zvýšil až o 30 000 osob⁵⁷. Pro důstojníky a jejich rodiny byla vybudována celkem 3 sídliště – v Neředíně, na Černé cestě a Novém Světě. Tato sídliště tvořila „města ve městě“. Vstup byl povolen jen prověřeným osobám a sídliště měla vlastní obchody, nemocnice a školy. Po odchodu vojenských jednotek tyto lokality převzalo do správy město a také Univerzita Palackého a byly zde vytvořeny nové obytné prostory pro obyvatele města, v Neředíně byly vybudovány vysokoškolské koleje a vyučovací prostory pro nově vzniklou Fakultu tělesné kultury. Vojenské letiště v Neředíně se přeměnilo na letiště civilní a pro sportovní létání.

⁵⁷ http://www.rozhlas.cz/radiozurnal/reportaze/_zprava/ruska-ctvrt-v-olomouci-byla-za-betonovou-zdi--848611

5.3 Vývoj od roku 1989

Po sametové revoluci v roce 1989 dochází k postupné rekonstrukci historického centra a památek, stavbě nových sportovišť, míst pro rekreaci, hotelů, dopravní a turistické infrastruktury. Dochází ke změnám vlastnických struktur a o snahy o majetkové vyrovnání, mění se řízení města a dochází k odchodu sovětského vojska.

Obr. 9: Vývoj počtu obyvatel a počtu domů ve sčítání v letech 1869 - 2001

Zdroj: <http://www.olomouc.czso.cz/sldb/sldb10.nsf/obydomy?openform&:500496>; vlastní zpracování.

V roce 1991 žilo ve městě 105 537 obyvatel, z nichž bylo 55 158 mužů⁵⁸. Probíhaly opět integrační procesy okolních, a často i více vzdálených obcí, takže na počátku 90. let měla Olomouce 30 městských částí. V referendech uskutečněných v některých obcích se ale obyvatelé rozhodli na odtržení jejich sídel od města, a tak se v roce 1992 osamostatnily Bystrovany a Samotišky a v roce 1995 Křelov a Břuchotín. Referendum v Nemilanech dopadlo negativně pro odtržení. Některé části města v podhůří Nízkého Jeseníku jsou důležitou zónou příměstské, stejně tak i víkendové rekreace. Dle celorepublikového trendu dochází i v Olomouci na počátku 21. století k jevu suburbanizace, kdy se lidé stěhují do obcí v zázemí měst, jejichž infrastrukturu (pracovní, obslužnou) ale hojně využívají. Lidé odchází do vesnic, které měly původně spíše rekreační charakter (Dolany, Hlušovice, Samotišky, Toveř aj.).

Město procházelo i těžšími obdobími, např. v roce 1997 bylo postiženo velkými povodněmi, které poničily především okrajové části města Černovír, Lazce, Nové Sady.

V roce 2001 se stalo statutární město Olomouc sídlem Olomouckého kraje a opět posílilo svoji pozici v rámci České republiky.

Univerzita Palackého během své činnosti postupně rozšířila výuku na sedm fakult, kde studuje přibližně 20 000 mladých lidí a Olomouc je i místo s vysokou koncentrací středních škol.

Olomouci se dostalo ocenění v rámci zapsání sloupu Nejsvětější Trojice do seznamu památek světového kulturního dědictví UNESCO v roce 2000.

⁵⁸ Český statistický úřad.

Nyní je páté největší město v ČR, sídlo arcibiskupství. Vlastní město je členěno na 26 městských částí, v jejichž čele je komise městských částí.

Olomouce se rozkládá na ploše 10 333 ha a na tomto území bylo v roce 2001 celkem 9 484 domů a 43 744 bytů, z toho je obydlených 94 % domů a 92 % bytů. Od roku 1991 došlo k navýšení počtů domů zhruba o 400 (asi 4 %) a bytů o 3 785 (asi 9 %).⁵⁹ V současnosti je bytová zástavba zajišťována z větší části soukromými stavebními firmami a realitními kanceláři. Významnou roli pro rozvoj bydlení ve městě hraje již zahájená spolupráce města se stavebními společnostmi. V posledních letech probíhá výstavba spíše na okraji města, lidé ji preferují pro zdánlivě lepší životní prostředí, probíhá ale také obnova některých areálů v centru města. V současné době se řeší nový územní plán města, který je ve fázi zpracování návrhu. Nový územní plán má nově přistupovat k územnímu rozvoji města a stav a plány v některých částech města přehodnotit oproti předchozímu vývoji.

---

⁵⁹ KADLECOVÁ, M. ; POLEDNIK, M. *Ceny bydlení a širší souvislosti trhu nemovitostí Olomoucký kraj*. Komplexní informační systém ekonomiky bydlení [online]. 2004, [cit. 2011-03-12]. Dostupný z WWW: <http://www.kiseb.cz/zrcadlo/realit_09_05.asp>.

6 FAKTICKÉ OBYVATELSTVO MĚSTA OLOMOUCE

6.1 Počet trvale bydlícího obyvatelstva

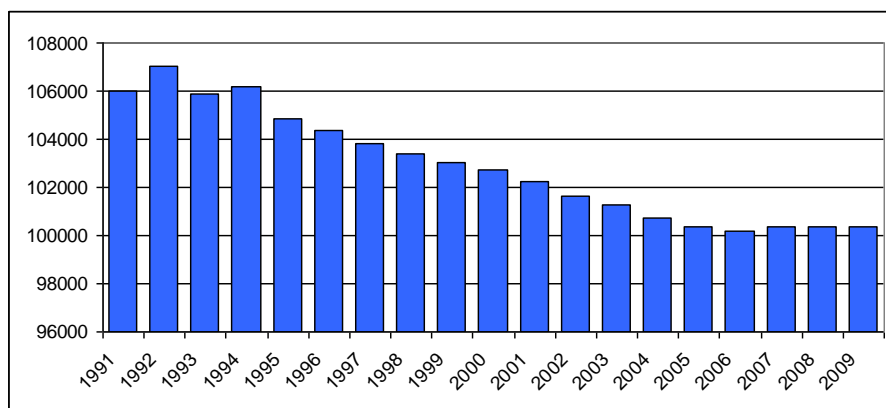
Město Olomouc se počtem obyvatel řadí na 5. místo v pořadí měst České republiky. Jeho rozloha činí 103,33 km². K 28. 3. 2011 žilo ve městě 101 840 obyvatel, na konci roku 2009 žilo ve městě 100 362 trvale bydlících obyvatel, tedy těch, kteří uvádějí jako místo svého trvalého bydliště právě Olomouc. Hustota zalidnění činila přibližně 971 ob./km². Při posledním sčítání lidu v roce 2001 mělo město Olomouc 102 607 obyvatel, dochází tedy k jejich postupnému úbytku (viz stav obyvatelstva v roce 2009). Úbytek trvale bydlícího obyvatelstva trápí město již od roku 1995 (tehdy bylo ve městě evidováno 104 845 obyvatel). Celkový přírůstek byl každoročně záporný s výjimkou roku 2007, kdy dosahoval celkový přírůstek 205 osob a o rok později byl nulový. Celkový přírůstek se v tomto období pohyboval v hodnotách -11 – -622. Pokles počtu obyvatel je zapříčiněn stěhováním lidí z města. Přirozený přírůstek se totiž v posledních letech (od roku 2004) pohybuje v kladných hodnotách, tzn. že se rodí více osob než jich umírá, a touto cestou každoročně osob ve městě přibývá. V období let 1989–1994 naopak celkové obyvatelstvo přibývalo a z velké části to bylo zásluhou migrace.

V roce 2009 činily 52,8 % obyvatel ženy a index stárí, čili počet obyvatel ve věku nad 65 let na 100 obyvatel ve věku do 15 let, byl 122,3, přičemž hodnota indexu rok od roku vzrůstá.

Olomouc je rozčleněna na 26 místních částí (jejich území jsou víceméně shodná s katastrálními územími), které slouží jen k evidenčním účelům, nemají tedy vlastní radnici, a v jejich čele stojí komise městských částí (jsou orgány rady města Olomouce). Nejvíce obyvatel, 19 391, tedy 19 %, v roce 2001 obývalo místní část Nová Ulice. I v roce 2011 činí Nová Ulice nejpočetnější místní část (18 651 osob). Na jejím území se nachází největší sídliště v Olomouci, sídliště Tabulový vrch, tzv. „Mačkalov“. V roce 1991 zde žilo o 3 procentní body obyvatel více než v roce 2001. Nejméně obyvatel nacházíme v Radíkově (252 osob, v roce 2001 308). Velké městské části jsou také Nové Sady (14 472 osob, v roce 2011 13 637), Olomouc (území centra města; 13 137 osob, resp. 13 918⁶⁰), nebo též Neředín, Povel a Hodolany, v nichž počet obyvatel dosahuje téměř 10 000.

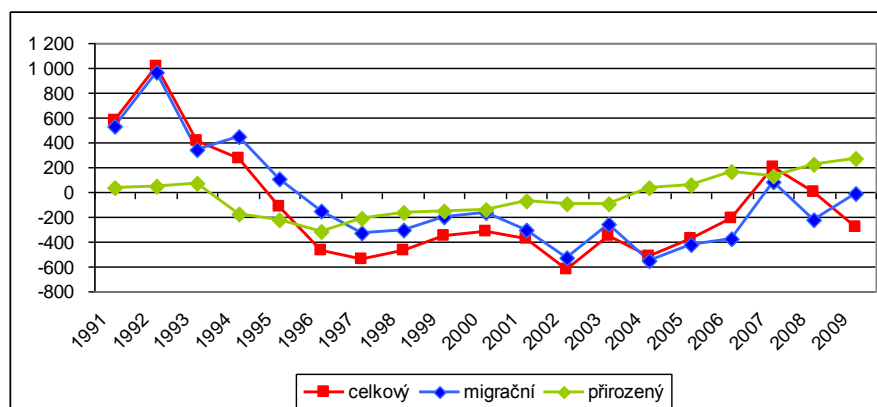
---

⁶⁰ Statistika pro tuto místní část je zkreslena díky tomu, že zde mají hlášeno trvalé bydliště lidé, kteří z nějakého důvodu přišli o své bydliště. V této místní části je totiž nachází sídlo Magistrátu statutárního města Olomouce.

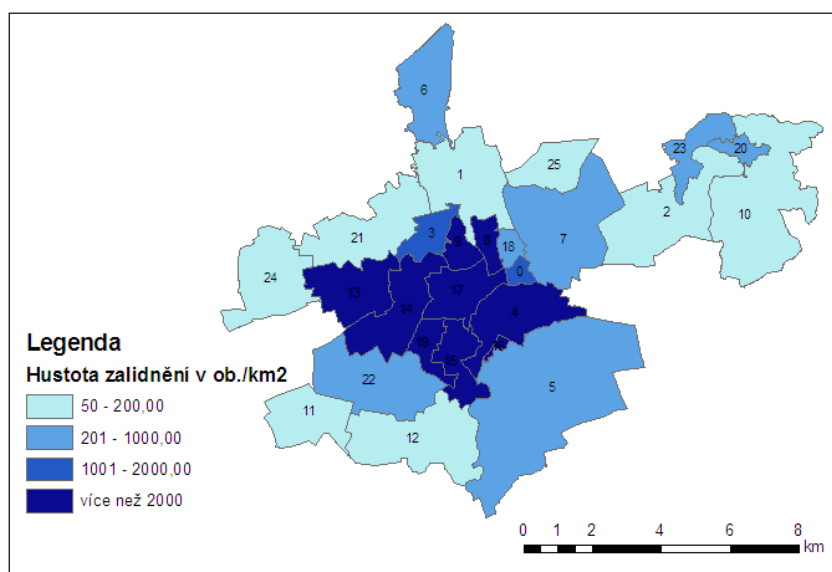
Obr. 10: Počet trvale bydlícího obyvatelstva v Olomouci k 31. 12. 2001

Zdroj: Demografická ročenka měst vybraných měst ČR, 1991 až 2006. Demografická ročenka měst 1996 až 2008; vlastní zpracování.

Obr. 11: Přírozený, migrační a celkový přírůstek města Olomouc v letech 1991–2009

Zdroj: Demografická ročenka měst vybraných měst ČR, 1991 až 2006. Demografická ročenka měst 1996 až 2008; vlastní zpracování.

Obr. 12: Hustota zalidnění v roce 2001 v jednotlivých místních částech Olomouce

Zdroj: SLDB 2001; vlastní zpracování. Pozn. Názvy místních částí viz příloha 2

Mezi lety 2001 a 2011 zaznamenala největší nárůst místní část Olomouc, která se rozrostla o 781 osob a dále Slavonín o 503 osob. Relativně nejvyšší nárůst, a to o 61%, byl zaznamenán u MČ Řepčín. Naopak největší úbytek obyvatel byl patrný u MČ Nové Sady a Lazce s úbytkem 835, resp. 815 osob na Lazcích, kde byl úbytek největší i v relativním vyjádření (-11,8 %).

Pokud zohledníme i velikost místních částí a dáme je do souvislosti s počtem v nich žijících osob, dojdeme ke zjištění, že nejvyšší hustotu zalidnění má část Olomouce Povel, kde žije na 1 km² 7 076 obyvatel. Další hustě osídlené části jsou Lazce (6 508 ob./km²), Nové Sady (6 460 ob./km²), Nový Svět (5 194 ob./km²), Olomouc (4 865 ob./km²) a Nová Ulice (4 695,16 ob./km²). Jsou to území, na kterých často nacházíme panelová sídliště a kde i v dnešní době probíhá intenzivní bytová výstavba. Naopak nejnižší hustota zalidnění je v okrajových částech města, které jsou od centra Olomouce vzdálené (např. Lošov – 58 ob./km² nebo Topolany – 66 ob./km²).

Při pohledu na věkovou strukturu obyvatelstva v letech 1991 a 2001 můžeme konstatovat, že osob v jednotlivých věkových skupinách ubývá až do 45. roku věku obyvatel. Zde je jasně patrný celorepublikový trend v demografickém vývoji. Lze sice sledovat mírně se zvyšující počet narozených dětí (vlna kolísání po roce 1989, od roku 2001 ovšem počet narozených roste) a následně i zvyšující se hodnotu přirozeného přírůstku, ovšem jak již bylo řečeno výše, negativně zde zasahuje migrační saldo. Zápornou migraci má na svědomí pravděpodobně proces suburbanizace spojený také se špatnou ekonomickou situací města na konci 90. let, kdy nebyly dostatečně rozvíjeny především podnikatelské příležitosti a řada lidí odchází jinam za prací. Toto se pak promítá i do vývoje jednotlivých věkových skupin.

Počet starších lidí ve městě se pohybuje stále na podobné úrovni, ovšem jejich podíl na celkové populaci vzrůstá. V roce 1991 tvořila věková skupina 65 a více let 12,8 % populace, o deset let později 14,2 %, nárůst tedy činí 1,4 procentního bodu a v roce 2009 to již bylo 16,2 %, čili nárůst o další 2 procentní body. Při analýze indexu stáří, nebo-li počtu osob starších 65 let na 100 dětí ve věku do 15 let pozorujeme méně příznivě se vyvíjející demografickou situaci. Index stáří činil v roce 1991 85,7 a v roce 2001 95,5 a v roce 2009 již v roce 2009 122,3⁶¹. Jasně to dokládá výše popsanou situaci.

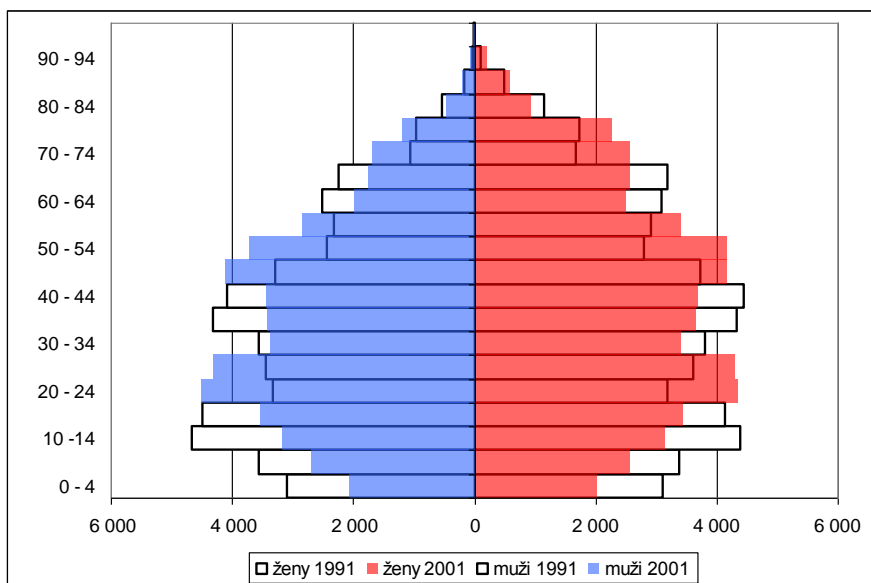
Pro jednotlivé části města jsou data dostupná pouze ze sčítání lidu, tedy z roku 2001. Tehdy činil index pro celé město 92,9⁶². Nejstarší obyvatelstvo nalezneme ve Chválkovicích (226,8 osob starších 65 let na 100 dětí do 15 let), dále pak v Topolanech (192,6) a Hodolanech (161,7) a také na Nové Ulici (152,9). Naopak nejmladší obyvatelstvo se koncentruje do částí Nový Svět (34,1), Nové Sady (34,2), Pavlovičky (59,5) a Slavonín (71,0). Hodnocení stáří obyvatel nám může napovědět více o vývoji daných částí. Části se starším obyvatelstvem jsou typické starší

---

⁶¹ ČSÚ. *Demografická ročenka měst 2000–2009* [online]. © 2011. [cit. 2011-03-15]. Dostupné na WWW: <<http://czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/p/4018-10>>.

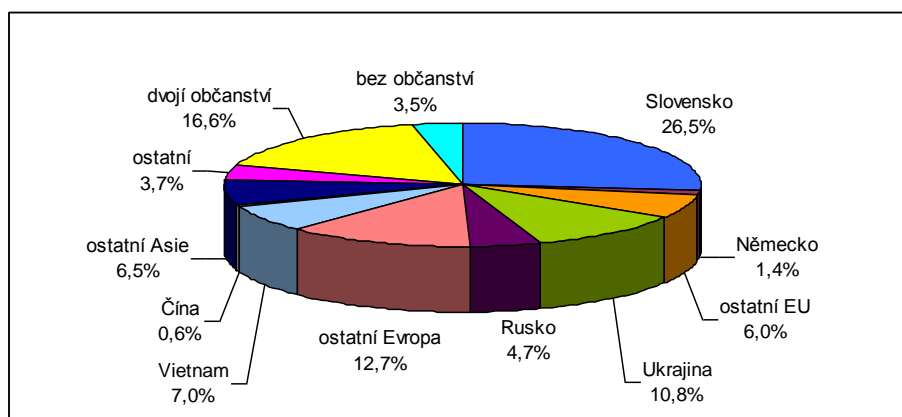
⁶² ČSÚ. *SLDB 2001*. [online]. © 2011 [cit. 2011-03-15]. Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/sldb/sldb2001.nsf/tabx/CZ0000>>.

zástavbou a jejich obyvatelé zde žijí již řadu let, kdežto u druhé skupiny pozorujeme výstavbu novou (zejména sídliště Nové Sady), kam se často stěhují mladé rodiny s malými dětmi.

Obr. 13: Věková struktura obyvatelstva Olomouce v letech 1991 a 2001

Zdroj: SLDB 1991, 2001; vlastní zpracování

Obr. 14: Struktura cizinců podle státní příslušnosti v Olomouci v roce 2001

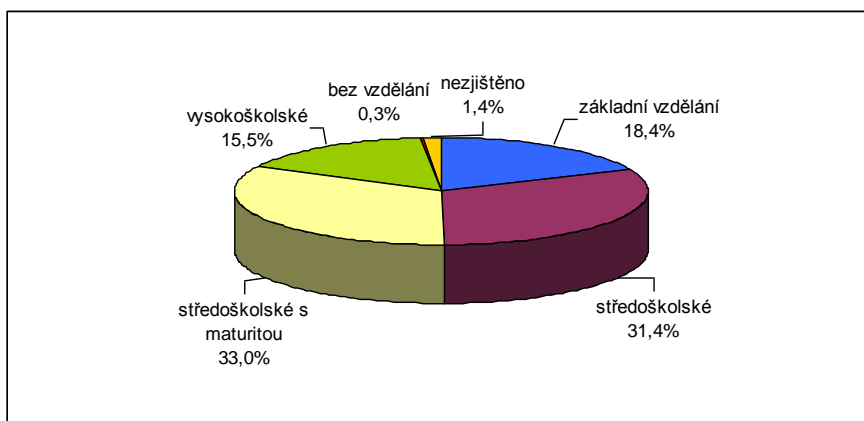
Zdroj: SLDB 2001 – obyvatelstvo, byty, domy a domácnosti Olomouc; vlastní zpracování.

Při sčítání lidu v 2001 byly do celkového počtu trvale bydlícího obyvatelstva poprvé započítáváni i cizinci s dlouhodobým pobytem (více než 90 dní). Díky tomu jsou k dispozici data o jejich struktuře v ČR a jednotlivých městech. V roce 2001 žilo v Olomouci 101 748 osob s trvalým pobytem a dále 859 cizinců s dlouhodobým pobytem. Celkově však bylo v Olomouci v tomto roce evidováno 1 304 cizinců. 415 osob mělo státní občanství Slovenská republika, dalších 116 mělo státní občanství států EU a dalších 773 mělo jiné státní občanství.

V roce 2004 žilo v Olomouci 2 265 cizinců a v roce 2008 jich bylo už 3 028⁶³. Vyrůstající čísla nemusí jasně dokazovat zájem cizinců o město, ale může jít také o důslednější vedení statistik, neboť evidence cizinců je poměrně nová záležitost a každoročně se do systému zaváděli noví cizinci. Počet cizinců ve městě však může být ještě vyšší, a to o počet těch, kteří žijí ve městě ilegálně. Tyto informace ale není možné zjistit, neboť logicky nejsou nějak evidovány, v Olomouci nebyl ani proveden podobný výzkum. Nepředpokládá se však, že by mělo jít o velkou skupinu obyvatel, neboť počet cizinců v Olomouckém kraji tvoří asi 2 % z celkového počtu v České republice a Olomouc, např. na rozdíl od Prahy, není pro cizince zvláště atraktivním místem. Pro účely této práce se tedy spokojíme jen s počtem legálně pobývajících cizinců.

6.1.1 Struktura obyvatelstva podle vzdělání a ekonomické aktivity

Obyvatelstvo měst mívá zpravidla mírně odlišnou vzdělanostní strukturu, neboť ve městech je situována řada vzdělávacích institucí, které lidé využívají a následně po jejich dokončení dochází k jevu, kdy absolventi ve městě zůstávají, neboť získali práci v oboru, také proto, že v jejich původním bydlišti není dostatek míst pro absolventy vysokých škol, neboť ta jsou často koncentrována ve větších sídlech v blízkosti škol, a to z logických důvodů, nebo jen bývalí studenti poznali jiný způsob života, který jim vyhovuje více. Ne jinak je tomu v Olomouci, protože zde sídlí Univerzita Palackého, která je významným regionálním centrem vysokoškolského vzdělávání. Na univerzitě studují lidé z celé Moravy a částečně i z Čech a nechybí ani zahraniční studenti (např. ze Slovenska).

Obr. 15: Vzdělanostní struktura obyvatel Olomouce v roce 2001

Zdroj: SLDB 2001 – obyvatelstvo, byty, domy a domácnosti Olomouc; vlastní zpracování.

Při pohledu na strukturu obyvatelstva podle vzdělání, jak byla zjišťována v SLDB 2001, jasně vidíme nadprůměrný podíl vysokoškolsky vzdělaných osob, který činí 15,5 %, což je

⁶³ Ministerstvo vnitra ČR. *Ministerstvo vnitra ČR* [online]. © 2010 [cit. 2011-03-14]. Statistika. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/statistiky-pocty-obyvatel-v-obcich.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>>.

o 6,6 procentního bodu⁶⁴ více než je celorepublikový průměr. Nejvyšší podíl ale ve vzdělání obyvatel Olomouce tvoří středoškolské vzdělání s maturitou, osob s tímto vzděláním je 33 %. Do této skupiny řadíme osoby s učňovským vzděláním s maturitou, střední odborným vzděláním s maturitou a všeobecným vzděláním s maturitou. Jen o 1,6 procentního bodu méně pak je osob se středoškolským vzděláním. V Olomouci je umístěna řada středních škol a také řada průmyslových a jiných podniků, kde lidé se středoškolským vzděláním nacházejí uplatnění.

Ekonomicky aktivní obyvatel ve městě žije 54 163 a rozdělení zaměstnanosti v jednotlivých složkách národního hospodářství (primér, sekundér, terciér) respektuje celorepublikový strukturu. Největší podíl samozřejmě tvoří terciérní sféra, ve které pracuje 61,4 % Olomoučanů, následuje sekundární sféra s 30,2 % zaměstnaných a nejmenší podíl činí primární sféra, a to 1,6 %. Podle dílčího členění pak zjišťujeme, že v roce 2001 bylo nejvíce ekonomicky aktivních v průmyslu (21,5 %) a dále ve službách v kategorii obchod, opravy motorových vozidel a spotřebního zboží (11,4 %). Celou strukturu ekonomické aktivity znázorňuje tab. 5.

Tab. 5: Struktura ekonomicky aktivního obyvatelstva Olomouce v roce 2001

Ekonomicky aktivní v jednotlivých odvětvích	počet	celkový podíl (%)
Primární sféra	840	1,55
- zemědělství, lesnictví, rybolov	840	1,6
Sekundární sféra	16 344	30,2
- průmysl	11 672	21,55
- stavebnictví	4 672	8,63
Terciérní sféra	31 882	61,4
- obchod, opravy motor. vozidel a spotř. zboží	6 160	11,37
- pohostinství a ubytování	1 785	3,30
- doprava, pošty a telekomunikace	3 774	6,97
- peněžnictví a pojišťovnictví	1 374	2,54
- činnosti v oblasti nemovitostí, služby pro podniky	2 974	5,49
- výzkum a vývoj	170	0,31
- veřejná správa, obrana, sociální zabezpečení	4 233	7,82
- školství	4 488	8,29
- zdravotnictví, veterinární a sociální činnosti	4 557	8,41
- ostatní veřejné a osobní služby	3 741	6,91
nezjištěno	3 723	6,87
ekonomicky aktivní osoby úhrnem	54163	100,00

Zdroj: SLDB 2001 – obyvatelstvo, byty, domy a domácnosti Olomouc; vlastní zpracování

6.1.2 Bydlící obyvatelé vyjíždějící za rekreací

Rekreační objekt představuje tzv. druhé bydlení a lidé zde tráví část svého času. Z města vyjíždějí většinou na víkendy a během letních prázdnin. Tento trend je v České republice patrný již od 60. let 20. století a dodnes jsou víkendové pobyty mimo město ve svém vlastním objektu

⁶⁴ ČSÚ. SLDB 2001. [online]. © 2011 [cit. 2011-03-15]. Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/sldb/sldb2001.nsf/tabx/CZ0000>>.

populární. Starší obyvatelé v důchodovém věku rekreační objekty využívají i mimo tuto dobu, a to během celé sezóny (duben – říjen). Jejich podíl na celkovém obyvatelstvu města je asi 14 %. V tuto dobu jsou tedy obyvatelé vyjíždějící do rekreačních objektů mimo město a nejsou započítáváni do počtu přítomného obyvatelstva.

Ze sčítání lidu v roce 2001 docházíme ke zjištění, že celkem 13 856 obyvatel rekreační objekt vlastní, resp. tento počet je součet všech osob v domácnostech vlastníků rekreační objekt. Dalších 8 572 osob má možnost rekreační objekt využívat. V součtu 22 248 osob, tedy 21,9 %, obyvatel Olomouce má možnost pravidelně vyjíždět za tímto typem rekreace. Ovšem ne všichni toho využívají, odhadují 5 000–10 000 osob vyjíždějících v sezóně na chaty a chalupy.

Tab 6: Osoby a domácnosti v Olomouci s možností využití rekreačního objektu v roce 2001

1 CD v bytě	rekreační objekt				počet domácnosti s možností využití RO	počet osob vlastníků RO	počet osob s možností využití RO
	počet osob v bytě	vlastní	v trvalém nájmu	ve spoluvlastnictví			
1	683	66	307	441	1497	683	1497
2	1822	82	412	337	2653	3644	5306
3	1106	61	289	341	1797	3318	5391
4	996	52	287	328	1663	3984	6652
5	152	12	47	33	244	760	1220
6	22	5	3	12	42	132	252
2+ CD v bytě	rekreační objekt				počet domácnosti s možností využití RO	počet osob vlastníků RO	počet osob s možností využití RO
počet osob v bytě	vlastní	v trvalém nájmu	ve spoluvlastnictví	bezplatné užívání			
1	X	X	X	X	X	X	X
2	30	4	23	21	78	60	156
3	54	5	26	24	109	162	327
4	94	7	22	26	149	376	596
5	79	2	18	10	109	395	545
6	57	6	10	8	81	342	486
celkem osob						13856	22428
procentuální vyjádření (%)						13,50	21,86

Zdroj: SLDB 2001 – obyvatelstvo, byty, domy a domácnosti Olomouc; vlastní zpracování

6.2 Dojíždka do zaměstnání

6.2.1 Struktura dojíždějících do zaměstnání podle vzdělání a ekonomické aktivity

Dojíždka za prací je ovlivněna současným územním uspořádáním díky přímé vazbě pracovních míst ve veřejném sektoru (veřejná správa, zdravotnictví, školství, soc. služby) na správním uspořádání státu. Přitom podíl veřejného sektoru na celkové zaměstnanosti se v celonárodním měřítku blíží 25 %.⁶⁵ Olomouc patří mezi pět největších poskytovatelů zaměstnání

⁶⁵ ČSÚ. Dojíždka za prací a do škol v Olomouckém kraji (na základě výsledků SLDB 2001) [online]. © 2011. [cit. 2011-03-15]. < Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/p/13-7109-04>>.

v České republice. V roce 2001 bylo ve městě 65 558 obsazených pracovních míst⁶⁶. Logicky ne všechna jsou obsazena olomouckými občany a lidé dojíždějící za prací tedy činí jednu z hlavních částí struktury faktického obyvatelstva města. Někteří olomoučtí občané vyjíždějí za prací do jiných obcí České republiky, případně do zahraničí, osoby z jiných obcí do Olomouce naopak za prací přijíždějí. Jejich rozdíl pak můžeme započítat do počtu osob, na které musí být město připraveno.

Mezi zaměstnané osoby jsou dle metodiky SLDB 2001 zahrnuty tyto skupiny obyvatelstva: zaměstnané osoby, zaměstnavatelé, samostatně činní, pracující důchodci, ženy na mateřské dovolené, osoby v základní, náhradní nebo civilní vojenské službě, ve vazbě a výkonu trestu; tedy všechny skupiny pracujících mimo studenty a učně, kteří ve sčítání vyplňovali pouze dojížděku do školy.

Tab. 7: Přehled největších center dojížděky zaměstnaných osob v ČR v roce 2001 (uvedeny jsou pouze obce, do nichž dojíždí do zaměstnání více než 10 tis. osob)

Vybrané obce dojížděky	Počet zaměstnaných osob	Dojíždějící		Vyjíždějící		Saldo dojížděky /+,-/ celkem	Obsazená prac. místa	
		celkem	z toho denně	celkem	z toho denně		celkem	na 1000 zaměst. osob
Praha	592 180	163 108	96 303	29 415	18 306	133 693	725 873	1 226
Mladá Boleslav	23 747	20 655	17 868	3 764	3 036	16 891	40 638	1 711
Č. Budějovice	47 815	23 791	20 123	6 645	4 599	17 146	64 961	1 359
Plzeň	79 333	27 362	22 852	8 565	6 032	18 797	98 130	1 237
Liberec	49 460	10 927	8 830	6 291	4 641	4 636	54 096	1 094
Hradec Králové	47 240	19 135	15 878	5 530	3 631	13 605	60 845	1 288
Pardubice	44 028	16 197	13 010	8 248	6 244	7 949	51 977	1 181
Jihlava	25 221	11 536	9 146	2 474	1 520	9 062	34 283	1 359
Brno	175 019	65 127	47 810	13 352	8 298	51 775	226 794	1 296
Olomouc	47 829	24 227	19 701	6 498	4 546	17 729	65 558	1 371
Prostějov	21 687	10 466	9 241	3 706	2 656	6 760	28 447	1 312
Zlín	38 840	17 513	14 985	7 489	5 886	10 024	48 864	1 258
Opava	28 009	13 415	11 781	4 334	3 238	9 081	37 090	1 324
Ostrava	131 699	45 359	40 269	12 838	8 124	32 521	164 220	1 247

Zdroj: Sčítání lidu, domů a bytů 2001 – Pramenné dílo. Dostupné na WWW: <http://notes3.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/kapitola/4132-05--3002>

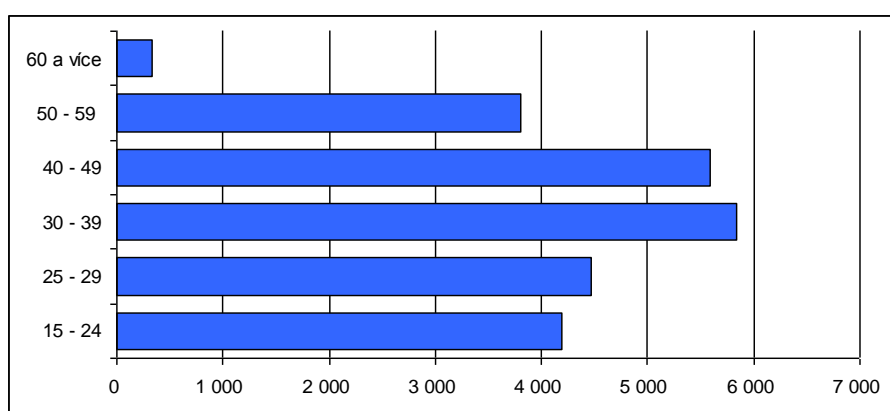
Jak již bylo zmíněno výše, v Olomouci bylo v roce 2001 65 558 obsazených pracovních míst, z nichž většina (63 %) je obsazena Olomoučany. Na 1 000 zaměstnaných osob připadá 1 371 obsazených pracovních míst. Tato charakteristika staví město na druhou příčku mezi významnými centry dojížděky za prací. 24 227 osob do města za prací dojíždí, 6 498 osob z města za prací vyjíždí do jiné obce. Celkové saldo dojížděky je tedy 17 729 osob, které se v Olomouci vyskytují nad rámec bydličního obyvatelstva. Z celkového počtu dojíždějících je 61 % mužů.

⁶⁶ ČSÚ. Sčítání lidu, domů a bytů 2001 – Pramenné dílo [online]. © 2011 [cit. 2011-03-15]. Dostupné na WWW: <<http://notes3.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/kapitola/4132-05--3002>>.

Z osob, které dojíždějí za prací, jich 19 701 (81 %) přijíždí denně, tzn. že tvoří jen součást denního obyvatelstva. Zbytek cestuje za prací do Olomouce jen jednou týdně, 1–2 krát za měsíc, či za prací přijíždí s jinou frekvencí. Tyto osoby se pak stávají součástí nejen denního obyvatelstva, ale také nočního; předpokládáme totiž, že tito lidé nocují přímo v obci, kde je jejich pracoviště lokalizováno, v tomto případě tedy v Olomouci. V jednotlivých kategoriích frekvence dojížděky opět dominují muži.

Nejvíce zaměstnaných osob, které za prací dojíždějí, jsou ve věku 30–39 let (5 832 osob), následuje věková skupina 40–49 let (5 587 osob). Nejméně dojíždějících je ve věku 60 let a více (329 osob), což je z pochopitelného důvodu, neboť 60 let byla v roce 2001 hranice pro muže, kdy odcházeli do důchodu (ženy 53–57 let, dle počtu vychovaných dětí)⁶⁷.

Obr. 16: Věková struktura dojíždějících za zaměstnáním do Olomouce v roce 2001

Zdroj: Sčítání lidu, domů a bytů 2001 – Pramenné dílo. Dostupné na WWW:

<http://notes3.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/kapitola/4132-05--3002>, vlastní zpracování

Struktura ekonomické aktivity dojíždějících a ekonomicky aktivních obyvatel Olomouce se shoduje pouze v odvětví, kde pracuje a dojíždí nejvíce a nejméně osob. Těmito odvětvím jsou průmysl, kde pracuje 21,5 % obyvatel města a 22,4 % dojíždějících a na opačném konci stupnice stojí zemědělství a lesnictví, kde pracuje 1,6 % obyvatel města a 1,4 % dojíždějících osob. Další odvětví se již v pořadí liší. U dojíždějících osob za průmyslem následuje stavebnictví, které zaměstnává 13,5 % osob, dále doprava a telekomunikace (12 %), obchod (11,5 %), zdravotnictví a sociální činnosti, školství a na posledním místě zemědělství a lesnictví. Kdežto u ekonomicky aktivních Olomoučanů za průmyslem následuje školství a zdravotnictví, ve kterých společně pracuje 16,7 % obyvatel, dále obchod (11,4 %), stavebnictví (8,6 %), veřejná správa (7,8 %) a doprava a telekomunikace (7 %).

⁶⁷ Pozn.: Podle ČSÚ v roce 2001 pracovalo ve věku 60-64 let 25,4 % mužů a 12,3 % žen.

Zdroj: ČSÚ. Zaměstnanost osob předdůchodového a důchodového věku. © 2011 [cit. 2011-03-15]. Dostupné na WWW: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta28062010.doc>>.

Nejvyšší počet osob, které do Olomouce dojíždějí za práci, dosahují nejvyššího vzdělání učňovského a středoškolského bez maturity. Podíl těchto osob na celkovém počtu dojíždějících je 41,8 %. Druhý nejvyšší podíl tvoří osoby se středoškolským vzděláním a vyšším odborným vzděláním, jichž přijíždí 38,4 %. Vysoký je podíl vysokoškolsky vzdělaných osob, který činí 13,8 % a je nejvyšší v rámci celého kraje. Na takto vysoký podíl této skupiny dojíždějících má vliv to, že v Olomouci, krajském městě, je koncentrováno velké množství pracovních míst s požadavky na vysoké vzdělání uchazečů, ať už jsou to pracovní místa ve veřejném sektoru (veřejná správa, zdravotnictví, školství) či v sektoru soukromém (sídla firem apod.).

6.2.2 Dojíždka do zaměstnání do ulic Olomouce

Ve sčítacím archu lidé také vyplňovali adresu pracoviště, pokud do něj dochází mimo budovu svého bydliště. Z této informace můžeme tedy posoudit, která místa ve městě jsou nejvíce frekventovaná v rámci dojíždky za práci. Hodnocení proběhlo na základě popsané metodiky. Největšími příjemci dojíždějících je ulice I. P. Pavlova, dojíždí sem 2 900 osob. Na této ulici se nachází Fakultní nemocnice, jež je velkým zaměstnavatelem ve městě. 1 546 osob dojíždí do Řepčinské ulice, kam je situován areál Moravských železáren, 1 539 osob pak má pracoviště v ulici Jeremenkově. Zde sídlí České dráhy, krajský úřad Olomouckého kraje, hlavní pošta České pošty v Olomouci, Železniční poliklinika a řada dalších firem. Velký počet dojíždějících má za cíl tř. Svobody, kde pracují v bankách, na Přírodovědecké fakultě UP⁶⁸. Také zde sídlí dvě polikliniky – Poliklinika Olomouc a Poliklinika SPEA Olomouc. Do Tovární ulice dojíždí 1 350 osob, zde jsou situovány mimo jiné závody Zora Olomouc. Sladkovského ulice (1 284 dojíždějících) je sídlem pro řadu průmyslových závodů, např. Juta, Solné mlýny. 1 282 osob má zaměstnání, do kterého dojíždí, na ulici Pavelkova, kde sídlí např. podniky Olma Olomouc, Mafra, či řada jiných stavebních a průmyslových firem. V Pavelkově ulici je vystavěna průmyslová zóna Pavelkova. Více jak 1 000 osob dochází také na tř. Kosmonautů (1 169 osob), Holickou ulici (1 156 osob) a Horní náměstí (1 088 osob). Příslušné mapové výstupy jsou přílohy 10 a 11.

6.2.3 Směrové proudy dojíždky a vyjíždky za práci

Lidé za práci do Olomouce přijíždějí především z obcí olomouckého okresu, celkový dojíždkový proud v rámci okresu činí 16 014 osob, z ostatních okresů dojíždí celkem 8 213 osob. Více jak 50 % zaměstnaných z dané obce do Olomouce jezdí ze 23 obcí okresu. Obec v žádném jiném okresu tohoto podílu nedosahuje⁶⁹.

Více jak 50 % ekonomicky aktivních osob z dané obce dojíždí do města z 11 obcí okresu. Nejvyšší podíl dojíždějících je z obce Hlušovice, a to 64,2 %, dále z obce Samotičky, odkud

⁶⁸ Pozn.: V době SLDB 2001 bylo sídlo Přírodovědecké fakulty UP na této ulici.

⁶⁹ ČSÚ. Dojíždka za práci a do škol v Olomouckém kraji (na základě výsledků SLDB 2001) [online]. © 2011. [cit. 2011-03-15]. < Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/p/13-7109-04>>.

přijíždí 62,2 %. Dalšími z 11 obcí jsou Blatec, Bukovany, Bystročice, Horka nad Moravou, Kožušany-Tážaly, Křelov-Břuchotín, Skrbeň, Suchonice a Továř. Všechny tyto obce vyjma Suchonic leží do vzdálenosti 10 km od Olomouce, Suchonice jsou pak vzdáleny 16,4 km⁷⁰.

Ovšem při pohledu na největší dojížděkové proudy docházíme ke zjištění, že mimo jednu obec tyto obce v seznamu nefigurují. Nejvíce osob dojíždí ze Šternberka (1131 osob; 15,4 % EAO), dále pak z okresního města Prostějov (951 osob; 3,9 % EAO), Přerova (857 osob; 3,4 % EAO), Litovle (782 osob; 15,1 % EAO), Štěpánova (725 osob; 42,2 %) a Horky nad Moravou, Bohuňovic, Velkého Týnce a Velké Bystřice.

Popis vyjížděky z města je následující. Obyvatelé Olomouce nejvíce směřují za prací do následujících obcí: hlavní město Praha (706 osob), Hlubočky (508 osob) – zde sídlí výrobní závod Mora Moravia, Prostějov (384 osob), Velká Bystřice (369 osob) – nachází se zde mimo jiné podnik Ferona či velkoobchod typu cash and carry Makro, Lutín (367 osob) – lokalizován zde strojírenský podnik Sigma, Šternberk, Brno, Přerov⁷¹.

Tab. 8: Významné dojížděkové proudy do města Olomouce v roce 2001 podle okresu

Obec	vyjíždějící do Olomouce	EAO v obci	%
Šternberk	1131	7339	15,41
Prostějov	951	24390	3,90
Přerov	857	25442	3,37
Litovel	782	5186	15,08
Štěpánov	725	1720	42,15
Horka nad Moravou	623	1080	57,69
Bohuňovice	514	1198	42,90
Velký Týnec	511	1090	46,88
Velká Bystřice	506	1475	34,31

Vybrané okresy	Počet obcí, ve kterých podíl vyjíždějících ze zaměstnaných činí (%)				celkem
	50,0 a více	33,4 – 49,9	20,0 – 33,3	10,0 – 19,9	
Jeseník	0	0	0	0	0
Olomouc	23	21	12	24	80
Prostějov	0	0	3	4	7
Přerov	0	0	1	7	8
Šumperk	0	0	0	1	1
celkem	23	21	16	36	96

Zdroj: Dojížděka za prací a do škol v Olomouckém kraji (na základě výsledků SLDB 2001).

6.2.4 Zaměstnanost v podnicích s počtem pracovníků vyšším než 25 osob

Pro zhodnocení aktuálního stavu zaměstnanosti v Olomouci byl kvůli dostupným statistickým údajům kontaktován Úřad práce v Olomouci. Ten eviduje zaměstnanost v podnicích, které vykazují alespoň 25 pracovníků. Pro hrubé nastínění situace proto uvádím analýzu získaných dat.

Při evidenci těchto organizací je potřeba mít na mysli omezení, ke kterému dochází. V seznamu nefigurují firmy, které mají sice provozovny v Olomouci, ale personální odbor nebo

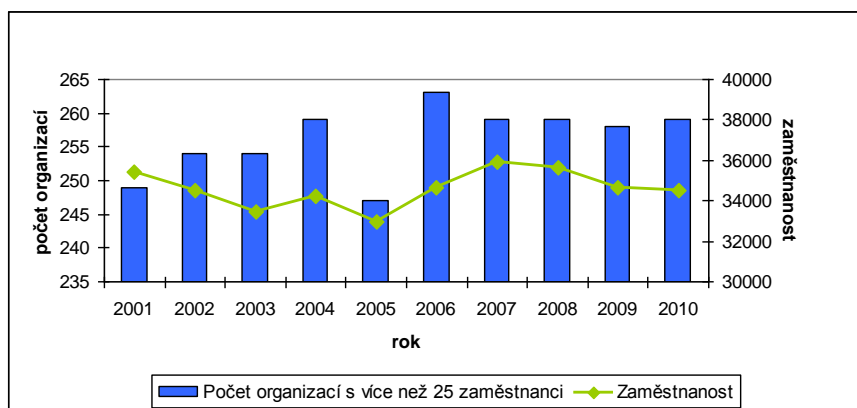
⁷⁰ Seznam.cz, a.s. Mapy.cz [online]. © 2005 - 10 [cit. 2011-04-17]. Mapy.cz. Dostupné z WWW: <www.mapy.cz>.

⁷¹ ČSÚ. Dojížděka za prací a do škol v Olomouckém kraji (na základě výsledků SLDB 2001) [online]. © 2011. [cit. 2011-03-15]. < Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/p/13-7109-04>>.

sídlo je mimo okres (to se týká zejména obchodních organizací). Na druhé straně mohou být v seznamu firmy, které sice v místě sídla vykazují nějaký počet zaměstnanců, ovšem část z nich může být rozptýlena po pracovištích v rámci okresu, někdy i kraje (např. České dráhy). Podnik je zařazen do velikostní skupiny podle počtu zaměstnaných, nebyl tedy k dispozici přesný údaj o počtu pracovníků v konkrétní organizaci.

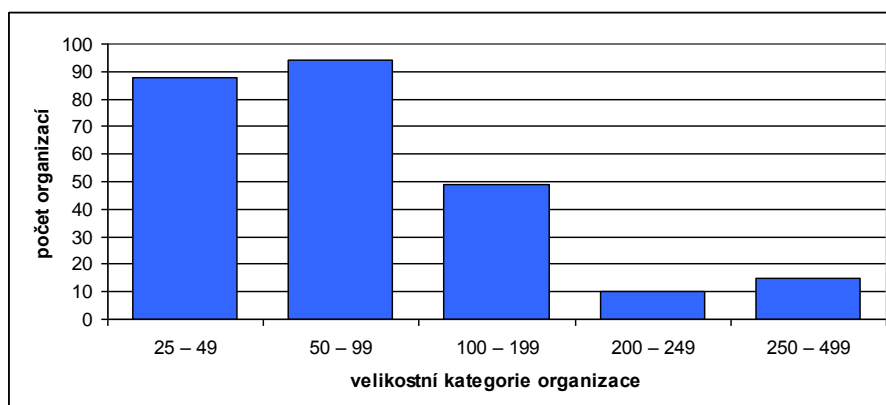
V roce 2010 působilo ve městě 259 organizací s počtem pracovníků větším než 25 osob. V průběhu deseti let, tedy od roku 2001, jejich počet kolísá kolem počtu cca 250 – 260 organizací viz obr. 17. Celkem bylo v těchto větších organizacích v roce 2010 zaměstnáno 34 472 osob, což je ve srovnání s rokem 2001 pokles o 965 osob, ačkoliv počet organizací o deset vzrostl.

Pokud vyhodnotíme podíl zaměstnanosti ve větších firmách na celkovém počtu obsazených pracovních míst (ačkoliv musíme počítat s jistou nepřesností, jak již bylo popsáno výše), zaměstnanost v těchto podnicích tvoří asi 54,1 %. Významnou roli na trhu práce tak hrají i organizace s menším počtem pracovníků.

Obr. 17: Počet organizací s více než 25 zaměstnanci a celková zaměstnanost v těchto organizacích v letech 2001 – 2010

Zdroj: Úřad práce v Olomouci, 2011; vlastní zpracování

Obr. 18: Počet organizací v jednotlivých velikostních kategoriích v Olomouci v roce 2010

Zdroj: Úřad práce v Olomouci, 2011; vlastní zpracování

Největším zaměstnavatelem ve městě Olomouc jsou Fakultní nemocnice Olomouc Univerzita Palackého v Olomouci. Tyto organizace patří do velikostní skupiny zaměstnávající 3 000–3999 osob. Zatímco Fakultní nemocnice sdružuje své pracovníky víceméně v jednom areálu (na ulici I. P. Pavlova), Univerzita Palackého má pracovníky rozmístěny po celém městě s ohledem na lokalizaci svých jednotlivých pracovišť (viz také dojíždka za prací do jednotlivých ulic města). Další dva další významní zaměstnavatelé poskytují práci pro 1 000–1 499 osob a jsou to M.L.S. HOLICE, spol. s r. o., podnik vyrábějící elektromotory a potravinářský závod Zora, společnosti Nestlé Česko s.r.o. Více jak 500 osob (500–999) zaměstnávají Statutární město Olomouc a Olomoucký kraj. U dalších velikostních skupin uvádím pouze počet firem, které do ní spadají (viz obr. 17).

6.3 Dojíždějí do škol

Olomouc již odnepaměti působí jako centrum přípravy a vzdělávání. Mimo základní školy, které jsou situovány (i jako malotřídní školy) v téměř každé obci a symbolizují vitalitu obce, jsou ve městě i střední školy (gymnázia, střední odborné školy, učiliště) a dále také vyšší odborné školy a taktéž 2 instituce poskytující vysokoškolské vzdělání. Školy jsou ve většině případů státní, některé jsou pak soukromé či církevní. Přehled střední, vyšších odborných a vysokých škol je součástí přílohy 1.

V roce 2001 dojíždělo do škol 12 642 žáků, studentů a učňů, 8,9 % z nich činili žáci ve věku 6 – 14 let, tedy děti navštěvující základní školy. Denně do města přijíždělo 6 277 studujících osob, tvoří takřka polovinu proudu (49,7 %) a tvoří pouze denní obyvatelstvo.

Z města naopak vyjíždělo za vzdělání pouhých 2 614 osob, z toho 327 dětí ve věku 6-14 let (12,5 % z celkového proudu). Denní vyjíždku vyplnilo 1 147 osob, tj. 43,9 %.⁷²

6.3.1 Dojíždka do škol do ulic Olomouce

K dispozici jsou i data o tom, kolik studentů dojíždí do jednotlivých ulic města Olomouce, což logicky souvisí s lokalizací školy na daném místě. Nejvíce osob (=žáků a studentů), 996, v roce 2001 dojíždělo na ulici Tomkova (Gymnázium Olomouc-Hejčín, Přírodovědecká fakulta UP). 877 osob má školu na tř. Spojenců (Obchodní akademie a ZŠ s rozšířenou výukou tělocviku⁷³). Další ulice v pořadí podle počtu dojíždějících jsou následující: 794 osob do Rooseveltovy ulice, 774 osob do Heyrovského ulice, 746 osob na tř. Svobody, 727 studentů do Holečkovy ulice, 712 studentů dochází do Štursovy ulice, 655 osob do ulice Čajkovského, 615 žáků dojíždí do školy

⁷² ČSÚ. Sčítání lidu, domů a bytů 2001 – Pramenné dílo [online]. © 2011 [cit. 2011-03-15]. Dostupné na WWW: <<http://notes3.czso.cz/csu/2005ediciplan.nsf/kapitola/4132-05--3002>>.

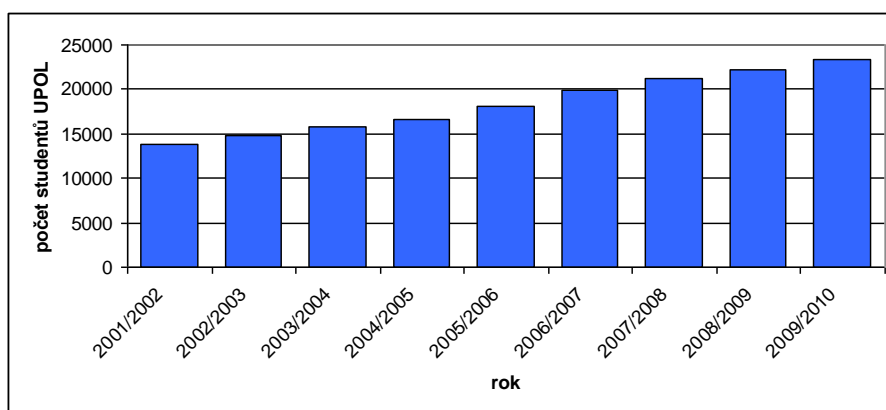
⁷³ Pozn. Záměrně tuto specializaci uvádím, ačkoliv se v názvu školy neobjevuje, ale tato jedinečnost školy může stát za zvýšeným zájmem o toto zařízení a žáci mohou být více ochotní za tímto vzděláváním dojíždět i z jiných obcí).

na Rožňavské ulici, 584 na 17. listopadu a 581 dojíždí studovat na tř. Jiřího z Poděbrad. Mapový výstup je k dispozici v příloze 12 a 13.

Ačkoliv jsou tato data jediná dostupná a v zásadě nejnovější, jelikož data o dojížděci jsou zjišťována právě jen ve sčítáních, můžeme aktuálně odhadovat, že prostorová diference dojížděky do ulic Olomouce je odlišná, neboť došlo k výstavbě nové budovy Přírodovědecké fakulty na tř. 17. listopadu a došlo tedy k přesunu některých pracovišť na nové působiště, původní budova je částečně využívána jinými fakultami Univerzity Palackého a některé (budova na Tomkově ulici) přestali sloužit pro výuku. Dále byla v roce 2005 založena Moravská vysoká škola působící v lokalitě u hlavní vlakového nádraží, na ulici Jeremenkově. V roce 2007 začíná svou činnost i Střední škola stavební – HORSTAV a vyučuje v budově v ulici U Hradiska a v neposlední řadě v roce 2004 vznikla i Střední škola, základní škola a mateřská škola pro sluchově postižené působící na tř. Kosmonautů. Jelikož ale nemáme potřebná data k vyhodnocení stávající situace v dojížděci do škol, spokojíme se s údaji ze SLDB 2001.

Na školy (základní, střední, vyšší odborné a vysoké) se můžeme zaměřit i z pohledu, ve které místní části jsou situovány. Celkově nejvíce škol nalezneme v m.č. Olomouc-město, kde působí 15 škol a v této místní části najdeme všechny typy škol (2 základní školy, 8 středních škol, 3 vyšší odborné školy a 1 vysokou školu). 10 škol, opět všech stupňů vzdělání, je lokalizováno v místní části Hodolany. 8 škol mohou navštěvovat žáci a studenti v místní části Nová Ulice. Naopak žádnou školu nenacházíme v místních částech Bělidla, Lošov, Nedvězí, Pavlovičky, Radíkov a Týneček.

Blíže se zastavím i u Univerzity Palackého v Olomouci, neboť ta má sídlo rektorátu v Olomouci-městě a téměř všechny budovy univerzity, kterých je 15, jsou umístěny v centru města, tzn. místní části Olomouc-město. Další 3 budovy se nachází v částech Holice, Neředín a Nová Ulice.

Obr. 19: Počet studentů Univerzity Palackého v Olomouci od šk. roku 2001/2002

Zdroj: Výroční zpráva o činnosti – rok 2009.

Jak bylo zmíněno výše, od roku 2001 na území města vznikly nové školy a od tohoto můžeme uvažovat, že se počet dojíždějících do škol zvýšil. Vznikly totiž především školy střední, také školy pro osoby se zvláštními potřebami a ve městě nově působí i další vysoká škola. Všechny tyto školy mají rozsah svého působení nejen celoměstský, ale i regionální, studenti tedy do škol dojíždí z okolních i vzdálenějších obcí. Dále můžeme předpokládat nárůst dojíždějících díky vzniku nové fakulty na Univerzitě Palackého (v roce 2008 se z lékařské fakulty vyčleňuje fakulta zdravotnických studií) a univerzita také postupem času nabízí nové obory a přijímá více uchazečů o studium. Toto má souvislost se vzdělanostním trendem v České republice, kdy stále větší počet obyvatel dosahuje vysokoškolského vzdělání. Od roku 2001 přibylo na univerzitě 9 526 studentů, což je nárůst o 69 %. Ve školním roce 2009/2010 studovalo na Univerzitě Palackého 23 330 studentů ve všech typech studia. Na Moravské vysoké škole studovalo 800 studentů.

Tab. 9: Aktuální ubytovací kapacita vysokoškolských kolejí v Olomouci

Koleje	Škola/Zřizovatel	Kapacita (počet lůžek)
17. listopadu	Univerzita Palackého	610
Bedřicha Václavka	Univerzita Palackého	689
Evžena Rošického	Univerzita Palackého	384
Generála Svobody	Univerzita Palackého	802
Chválkovice	Univerzita Palackého	210
J.L.Fischera	Univerzita Palackého	796
Marie Kudeřikové	Univerzita Palackého	77
Neředín I	Univerzita Palackého	159
Neředín II	Univerzita Palackého	202
Neředín III	Univerzita Palackého	329
Neředín IV	Univerzita Palackého	160
Šmeralova	Univerzita Palackého	662
Stojanova kolej	Arcibiskupství olomoucké	46
Arcibiskupský kněžský seminář	Arcibiskupství olomoucké	69
celkem		5195

Zdroj: vlastní šetření

Tab. 10: Aktuální ubytovací kapacita internátů a domovů mládeže v Olomouci

Škola	Adresa	Kapacita (počet lůžek)
DM SŠ logistiky a chemie	U hradiska 29	259
Domov mládeže, SŠ technická a obchodní, Olomouc	tř. 17 listopadu 6/A	52
DM SŠ polytechnická, Olomouc,	Rooseveltova 79	264
DM Hradisko	U Hradiska 2	130
SŠ, ZŠ a MŠ DC 90, s.r.o.,	Nedbalova 36	15
DM SŠ polygrafická	Tř. Svobody 21	75
Internát SŠ, Olomouc-Sv. Kopeček,	B. Dvorského 17	37
Domov mládeže SZŠ a VOŠZ E. Pöttinga	U Sportovní haly 1	183
ZŠ a MŠ pro sluchově postižené	tř. Kosmonautů č. 4	120
Teologický konvikt, Arcibiskupství olomoucké	Žerotínovo náměstí 2	30
DM VOŠ sociální a teologická - Dorkas	Blažejské nám. 9	60
DM CARITAS - Vyšší odborná škola sociální Olomouc	Nám. Republiky 3	86
celkem		1311

Zdroj: vlastní šetření

Údaje o dojížděci a počtu studentů na vysokých školách doplňují o ubytovací kapacitu internátů, domovů mládeže a kolejí vysokých škol. V těchto typech zařízení je k dispozici celkem 6506 lůžek. Podle průzkumu zájmů a plánů studentů Univerzity Palackého v Olomouci, který si v roce 2009 nechal zpracovat Vědeckotechnický park UP ubytování na kolejích využívá 43% studentů. 22% studentů ubytování na kolejích nevyužívá, protože bydlí v okolí Olomouce a do školy pravidelně dojíždí. 30% studentů dává přednost bydlení v podnájmu.

6.4 Dočasně přítomné obyvatelstvo

Mezi dočasně přítomné obyvatelstvo náleží tyto skupiny obyvatel: turisté navštěvující město Olomouc a osoby dojíždějící za službami, jako jsou maloobchod, spotřební služby nebo zdravotnické služby.

6.4.1 Turisté

Olomouc je cílem turistů především díky svým historickým památkám (jedná se o druhou největší městskou památkovou rezervaci po Praze). Návštěvníci přijíždějí také za velkými akcemi konanými ve městě, jako jsou výstavy či kulturní akce.

Data o počtu turistů jsou získávány Českým statistickým úřadem, musíme však brát v úvahu, že jsou evidováni pouze turisté, kteří přenocují alespoň jednu noc v hromadně ubytovacím zařízení (HUZ). Na území města se v roce 2009 nacházelo 28 HUZ s celkovou kapacitou 1 591 lůžek⁷⁴.

Ovšem ne všechna ubytovací zařízení jsou evidována, mezi HUZ totiž patří ty objekty, jež mají minimálně pět pokojů nebo deset lůžek. Takto tedy nejsou evidováni turisté bydlící v menších ubytovacích zařízeních nebo v soukromí. Těchto ubytovacích zařízení je v Olomouci zhruba stejný počet jako HUZ registrovaných v Registru ubytovacích zařízení, mají ovšem menší kapacitu⁷⁵. Odhaduji, že jejich celková kapacita je rovna asi jedné šestině kapacity HUZ. V letních měsících se zvyšuje ubytovací kapacita města o 2 193 lůžek⁷⁶, které jsou k dispozici na vysokoškolských kolejích skrz Správu kolejí a menz. Olomouc má vysoký potenciál zaujmout turisty. Z údajů, které eviduje Informační centrum Olomouce, vyplývá, že celková vytíženost ubytovacích zařízení byla v roce 2010 nejvyšší v červenci a dosahovala 33 %⁷⁷. V předcházejícím roce byla celoroční vytíženost ubytovacích zařízení 37 %⁷⁸.

---

⁷⁴ ČSÚ. *Veřejná databáze ČSÚ* [online]. © 2011 [cit. 2011-03-15]. Dostupné na WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/maklist.jsp?kapitola_id=653&vo=tabulka>.

⁷⁵ HNILOVÁ, S. * *Hotely * Penziony * Ubytování* [online]. 2011 [cit. 2011-03-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.hotel-ubytovani.com/hotely-penziony-Olomouc.htm>>.

⁷⁶ Magistrát města Olomouce. *Statistika ubytování 2009*.

⁷⁷ Magistrát města Olomouce. *Statistika ubytování 2010*.

⁷⁸ Nejedná se o pokles zájmu turistů o Olomouc, ale v roce 2010 byl uveden do provozu nový hotel, který navýšil ubytovací kapacitu ve městě a tak se snížila vytíženost HUZ.

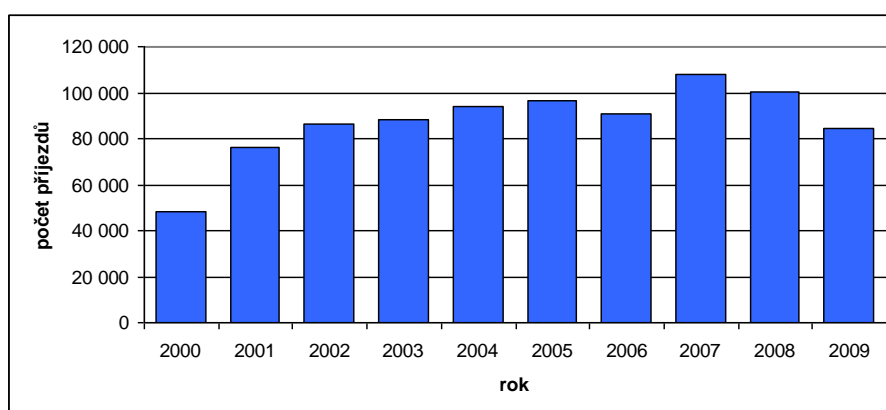
V roce 2009 přicestovalo do města 84 164 osob, kteří zde strávili průměrně 2,7 dne. Počet přicestovalých od roku 2001 vzrůstal, svého vrcholu dosáhl v roce 2007 (108 120 osob) a nadále klesá. Bližší vývoj ukazuje graf na obr. 20. Snižuje se i délka pobytu ve městě (v roce 2001 průměrný pobyt trval 3,1 dní, v roce 2009 to bylo již 2,7 dní). Více jak polovinu hostů tvoří domácí turisté, v roce 2009 z celkového počtu 84 164 turistů bylo 45 534 turistů domácích.⁷⁹

Při přepočtu počtu turistů přítomných denně v městě docházíme k hodnotě cca 623 přítomných turistů. Tyto osoby tvoří denní obyvatelstvo, přes noc pobývá ve městě průměrně 390 turistů denně. Toto číslo je třeba brát jen jako přibližné a průměrné za celý rok, neboť návštěvnost se různí během týdne (o víkendu dochází k nárůstu turistů) a také během roku.

Tab. 11: Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení Olomouc

Rok	Počet příjezdů hostů	Počet přenocování		Průměrný počet přenocování	Průměrná doba pobytu	Čisté využití lůžek (%)	Využití pokojů (%)	
		z toho rezidenti	z toho rezidenti					
2000	48 375	37 146	162 171	133 177	3,4	4,4	36,8	42,4
2001	76 284	52 219	163 563	106 690	2,1	3,1	40,4	49,9
2002	86 401	57 896	198 487	130 468	2,3	3,3	35,9	42,7
2003	88 428	56 010	173 924	111 520	2,0	3,0	27,1	34,0
2004	94 275	58 311	180 883	112 686	1,9	2,9	28,2	36,9
2005	96 326	57 791	176 106	103 745	1,8	2,8	27,6	33,9
2006	90 823	54 103	160 167	91 945	1,8	2,8	29,4	36,9
2007	108 120	64 308	198 917	111 558	1,8	2,8	32,1	38,8
2008	100 335	56 094	177 712	94 711	1,8	2,8	30,4	37,0
2009	84 164	45 534	142 526	74 629	1,7	2,7	27,6	33,5

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ.

Obr. 20: Příjezdy turistů do Olomouce v letech 2000–2009

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ.

⁷⁹ ČSÚ. *Veřejná databáze ČSÚ* [online]. © 2011 [cit. 2011-03-15]. Dostupné na WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/maklist.jsp?kapitola_id=653&vo=tabulka>.

Další kategorií návštěvníků ve městě jsou jednodenní návštěvníci, pro které je Olomouc výletním cílem na jeden den nebo kteří se zde zastaví při cestě do jiného cíle. Jejich počet není znám, není totiž nijak evidován. Musím se tedy opět uchýlit k odhadům.

Z této statistiky Informačního centra Olomouc lze vyvodit, že počet turistů se pohybuje mezi 20 turisty v lednu a v únoru a 334 v září.⁸⁰ Odhaduji, že asi polovinu z nich tvoří jednodenní návštěvníci a druhou polovinu osoby ubytované v HUZ.

Také lze vyhodnotit, že největší návštěvnost v roce 2010 byla v srpnu (10 111 dotazů) a září (10 029), o něco méně pak v červenci, září a červnu. Podobný vývoj byl zaznamenán i v předchozích letech, i když kvantita dotazů byla nižší. Na základě této statistiky předpokládám zvýšení cestovního ruchu v letních měsících, v květnu a v září⁸¹.

V roce 2007 Střední Morava – sdružení cestovního ruchu provedlo na základě zadání města Olomouce dotazníkové šetření jednodenních návštěvníků a bylo zjištěno, že necelá polovina do města přijíždí v rámci zájezdů konaných různými společnostmi.

Tab. 12: Nejvýznamnější pravidelné kulturní akce v Olomouci

Název akce	Návštěvnost cca	Název akce	Návštěvnost cca
HUDEBNÍ		OSTATNÍ	8000
Jazzové dny Olomouc	1000	Literární festival LIBRI	8000
Musica Religiosa	524	Jeden svět	4000
Dvořákova Olomouce	3300	Academia film Olomouc	14000
Svátky písní Olomouce	5535	Flora Olomouc	70000
Baroko	1500	Ekologické dny Olomouc	3000
Olomoucké jazzové dny	1000	Pivní festival	20000
Mezinárodní varhanní festival	2500	Svátky města	10000
Podzimní festival duchovní hudby	2500	Olomoucké kulturní léto	5500
Visegradský jazzový festival	1000	Oslavy maršála Radeckého	15000
DIVADELNÍ		Dny evropského dědictví	5000
Divadelní Flora	10000	Křižovatky	2500
Kašpárkova říše	8000	Přehlídka animovaného filmu	1000
Ječmínkovo království	5000	Olomoucké Vánoce	50000

Zdroj: Integrovaný plán rozvoje území Olomouc.

Zvýšená návštěvnost města je také při významných akcích. Z hlediska příjezdu turistů do Olomouce jsou nejvýznamnějšími akcemi výstavy na Výstavišti Flora Olomouce, z nichž největší návštěvnost mají zahradnické výstavy konané na jaře (duben), v létě (srpen) a na podzim (říjen). Ty tvoří až 90 % celkové návštěvnosti výstav. Na jarní etapu každoročně přijíždí 60 000–70 000 návštěvníků, přičemž odhaduji, že jednu polovinu tvoří obyvatelé města. Celkový počet návštěvníků výstav Výstaviště Flora Olomouc je ročně mezi 110 000–150 000 návštěvníky (stav

⁸⁰ Magistrát města Olomouce. *Statistika návštěvnosti Informačního centra v Olomouci – rok 2010.*

⁸¹ tamtéž.

mezi lety 2001 až 2009)⁸². Další významnou akcí jsou např. Svátky písní Olomouc konané v červnu.

V těchto dnech se počet návštěvníků zvyšuje až padesátkrát, během Svátků písní Olomouc dochází i k nárůstu nočního obyvatelstva. V tabulce 12 jsou uvedeny nejvýznamnější pravidelné kulturní akce v Olomouci, z nichž jsem výše uvedla dvě, které mají největší vliv na návštěvnost v Olomouci (Flora) a také na nárůst nočního obyvatelstva, neboť účastníci/návštěvníci zde zpravidla zůstávají i přes noc. Některé z akcí uvedených v tabulce mají sice vyšší návštěvnost, jsou ale primárně navštěvovány občany města, tudíž v době konání těchto akcí nenarůstá faktického obyvatelstva města.

6.4.2 Dojíždka za službami

Dojíždka za službami představuje obtížně kvantifikovatelnou skupinu hned z několika důvodů. Neexistují evidence a statistické údaje, které by tuto kategorii osob popisovaly. Dále je skupina služeb poměrně široká a prostorově rozložená ve městě, kdy se nově u maloobchodu rozvíjí trend poskytovat službu v suburbánním prostředí města. Naopak zdravotnické služby a spotřební služby si většinou stále udržují pozici spíše v centrální prostoru města. Dalším obtížným faktorem pro určení počtu osob dojíždějících za službami je frekvence a pravidelnost užívání služeb. V neposlední řadě pak je u stanovení počtu osob obtížné určit, které osoby přijíždí pouze za službami. Množství osob totiž služby využívá až druhotně, neboť do města přijíždí primárně za jiným účelem, např. do zaměstnání. Jsou tedy započítáváni již v jednotlivých kategoriích popisovaných v předchozích kapitolách.

Problematikou maloobchodu se ve svých pracích zabývá Szczyrba, které mapují i dojíždku za maloobchodem do Olomouce. Celkový dojíždkový region města tvoří 70 000 osob⁸³, z nichž velká většina (dle kvalifikovaného odhadu 85–90 %) využívá nákupní střediska v suburbánní zóně města. Na území Olomouce a v jeho těsném zámezi se nachází celkem 4 lokality, kde jsou velkoobchodní prodeje vystavěny⁸⁴. V nich se často nachází velké obchodní komplexy, jejichž součástí jsou jak hypermarkety, tak i hobbymarkety či specializované obchody (nábytek, elektro, oděvy). Další dvě lokality s velkoobchodní prodejní plochou jsou ve vnitřním městě. Celkem je tak více jak 100 000 m² prodejní plochy situována mimo centrum města. Tam činí prodejní plocha maloobchodu asi pouze 35 000 m²⁸⁵. Dojíždka za nákupem se odehrává převážně během víkendových dnů. Ve vnitřním městě klesá zájem o maloobchod, historické centrum ještě v roce 1998 reprezentovalo téměř

---

⁸² Společenstvo organizátorů veletržních a výstavních akcí. *SOVA ČR* [online]. © 2010, [cit. 2011-03-26]. Dostupný z WWW: <<http://www.czechfairs.cz/kategorie.asp?idk=155>>.

⁸³ Ústní sdělení doc. Szczyrby.

⁸⁴ Pozn.: Ačkoliv dvě nákupní centra se nachází na katastru sousední obce, považujeme tato centra spíše za olomoucká.

⁸⁵ SZCZYRBA, Z. Olomoucké obchodní domy. *Urbanismus a územní rozvoj*. 2007, Vol. X, Číslo 1, s. 53–57.

40 % prodejních kapacit ve městě, dnes je to jen stěží necelých 30 %⁸⁶. Také nákupní chování v centru má jiný charakter jak již bylo zmíněno výše. Maloobchod zde využívají především lidé pracující v centru či přicházející do centra s jiným primárním důvodem. Frekvence nákupu je zde převážně denní, má však vliv na menší objem nákupů.

Při přepočtu dojížděkového proudu za maloobchodem situovaného do suburbanní zóny docházíme k týdennímu proudu 59 000–63 000 osob dojíždějících každý týden do města. Přepočtení osob na den dle metodiky činí 6 500–7 000 osob v pracovní den a 13 000–14 000 osob o víkendu.

V případě centra města je pak dojížděkový proud 7 000–10 000 osob, s přihlédnutím na to, že osoby, které do centra dojíždějí, zde využívají i služeb, tak přichází do centra 3 200–3 500 osob za službami.

6.4.3 Nemocniční péče a hospitalizování

Olomouc představuje pro region významné centrum služeb, jsou zde mimo jiné např. lokalizovány dvě ze devíti nemocnic Olomouckého kraje s některými specializovanými odděleními. Město pojímá tedy další osoby nad rámec bydlícího obyvatelstva, tedy osoby hospitalizované v nemocničním zařízení. Problém jsou však statistiky, které jsou k dispozici, neboť ty uvádějí celkový počet hospitalizovaných a neuvádí jejich diferenciaci podle místa bydliště.

Na území města se nachází dvě nemocnice, Fakultní nemocnice Olomouc (FNOL), jež je zřizována Ministerstvem zdravotnictví, a Vojenská nemocnice Olomouc na Klášterním Hradisku (VNOL), která je příspěvkovou organizací Ministerstva obrany ČR. FNOL má kapacitu 1 392 lůžek na 50 odděleních⁸⁷, z nichž některá jsou vysoce specializovaná a dosahují celostátního významu. VNOL má menší rozsah, celkově 273 lůžek na 9 odděleních (23 lůžek je na oddělení dlouhodobě nemocných (LDN))⁸⁸.

V roce 2009 bylo ve Fakultní nemocnici hospitalizováno celkem 46 271 osob, ve Vojenské nemocnici 6748 osob. Průměrná ošetrovací doba byla ve FNOL 7,5 dne, ve VNOL 9,5 dne (na LDN 57,8 dní)⁸⁹. Při přepočtu osob na jeden den, pak docházíme k 950 osob ve FNOL a 176 osob ve VNOL (a dalších 16 osob na LDN). Celkem tedy 1142 hospitalizovaných denně. Velká část pacientů je ale obyvateli Olomouce. S ohledem na metodiku práce je to okolo 50 %, tzn., že počet hospitalizovaných mimoolomouckých osob je přibližně 400–800.

---

⁸⁶ tamtéž

⁸⁷ Fakultní nemocnice Olomouc. Fakultní nemocnice Olomouc. [online]. 2011 [cit. 2011-04-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.fnol.cz/o-nas.asp>>.

⁸⁸ Vojenská nemocnice Olomouc. *Vojenská nemocnice Olomouc* [online]. © 2008 [cit. 2011-04-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.vnol.cz/cs/uvodni-stranka/o-nas/>>.

⁸⁹ Ústav zdravotnických informací a statistiky České republiky. Zdravotnictví Olomouckého kraje 2009 [online]. 2010. [cit. 2011-04-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.uzis.cz/cr-kraje/olomoucky-kraj/>>.

Domov pro seniory

V olomoucké místní části Chválkovice je umístěn Domov seniorů Pohoda, který má možnost využít až 200 seniorů. Ti přicházejí z nejrůznějších míst regionu. Nárůst faktického obyvatelstva města s nimi ale nepřichází, neboť obyvatelé domova mají trvalé bydliště na adrese domova mimo asi 30 seniorů, kteří jsou buď v domově nově, nebo si toto nepřejí.⁹⁰

6.5 Osoby bydlící v Olomouci bez přihlášení k trvalému pobytu

Odhad velikostní skupiny osob žijících ve městě bez přihlášení k trvalému pobytu je opět obtížný, neboť neexistují statistiky či evidence těchto osob, které by k odhadu napomohly. Při sčítání byla zjišťována jen přítomnost či nepřítomnost v místě trvalého bydliště, nebyl položen dotaz na přechodné bydliště⁹¹. Podle výzkumné zprávy Brno – přítomné obyvatelstvo se můžeme opřít o následující východiska, i když ta mohou být částečně sporná.

- velikost dojízdky do škol – je logické, že část osob z této skupiny bude mít zájem v místě studia zůstat, neboť si zde budou hledat zaměstnání či se zde rozhodnou žít
- velikost dojízdky do zaměstnání – i zařazení této skupiny nás nemůže překvapit, neboť část osob může mít zájem statut pracujícího ve městě změnit na bydličního ve městě. Vyšší zájem projeví pravděpodobně dojíždějící za prací s jinou frekvencí dojízdky než je denní

Pro odhad počtu osob bez přihlášení k trvalému pobytu v jednotlivých kategoriích (výše uvedené dva body) jsem využila jednak výzkumnou zprávu Brno – přítomné obyvatelstvo, dále data o dojízdce ze sčítání lidu 2001, také Průzkum zájmů a plánů studentů Univerzity Palackého v Olomouci, který si v roce 2009 nechal zpracovat Vědeckotechnický park UP⁹² a v neposlední řadě dotazníkové šetření studentů Macháčka a Petráše⁹³ (regionální geografie 2011) pro své diplomové práce.

Dle šetření Macháčka a Petráše 34,5 % z 281 tázaných studentů (36 z nich jsou olomoučtí obyvatelé) Univerzity Palackého zamýšlí nebo je rozhodnuto po studiu zůstat v Olomouci. Pokud bychom tímto podílem přepočítali na absolventy Univerzity Palackého, docházíme k výsledku, že cca 1 500 studentů (v roce 2009) zamýšlí ve městě zůstat. Ačkoliv ve městě působí i další vysoká škola, či vyšší odborné a střední školy, univerzita má tak vysoký počet studentů a absolventů, že můžeme vycházet pouze z těchto výpočtů.

---

⁹⁰ Domov seniorů POHODA Chválkovice. 2011.

⁹¹ Pozn.: Český právní řád žádnou registraci přechodného bydliště nezná.

⁹² Vědeckotechnický park UP. *Průzkum zájmů a plánů studentů Univerzity Palackého v Olomouci*. Závěrečná zpráva, 2009.

⁹³ PETRÁŠ, L. *Prostorová diferenciacie studentů Univerzity Palackého v Olomouci*. Diplomová práce. 2011. V tisku.

MACHÁČEK, J. *Studenti UP v Olomouci – Potenciál pro město i region*. Diplomová práce. 2011. V tisku.

U dojíždějících za prací se zaměříme pouze na nedenní dojížděku, která činí 4526 osob, přičemž frekvenci 1–2x měsíčně vykazalo 363 osob a jinou frekvenci 2 551 osob.

Celkový součet absolventů univerzity a dojíždějících za prací 1–2x měsíčně a jinak často činí cca 4400 osob.

Je nutné konstatovat, že relativně velká část osob z těchto skupin se bude snažit svůj pobyt ve městě legalizovat právě přihlášením k trvalému bydlišti ve městě.

Autoři výzkumné zprávy odhadují, že počet osob žijících v Brně bez přihlášení k trvalému bydlišti tvoří jednu desetinu dojížděky za prací a do škol. Při zohlednění výše uvedených dat a odhadu brněnských autorů docházím k výpočtu asi 3500 osob žijících ve městě bez přihlášení k trvalému pobytu.

6.6 Shrnutí

V následujícím textu bych ráda shrnula výsledky analýzy faktického obyvatelstva Olomouce, k nimž jsem ve své práci došla. Při porovnávání jednotlivých kategorií obyvatelstva dochází ke dvěma zásadním problémům. Jsou jimi jednak statistické údaje, které ve své evidenci nejsou úplné a některé skupiny obyvatel tudíž nelze statisticky zachytit. Navíc každá osoba vykonává během dne mnoho pohybů v prostoru a času a tak nelze zaručit, že se neobjevuje ve více skupinách. Druhým úskalím je pak časová nejednotnost údajů. Mojí snahou bylo získat vždy nejaktuálnější data, ovšem ne vždy to bylo možné, a proto v odhadech přistupuji i k aktualizaci dat na základě buď známých skutečností (např. zvyšující se počty studentů na školách) či znalostí prostředí. Nejstarší data jsou uváděna k roku 2001, kdy proběhlo sčítání lidu a např. údaje o dojížděce novější nejsou. I z důvodu problému získání aktuálních dat vzniklo terénní šetření popisované v následující kapitole.

Jako základ faktického obyvatelstva ve městě slouží trvale bydlící obyvatelstvo. Na základě údajů oddělení evidence obyvatel na Magistrátu města Olomouce a s přihlédnutím ke skutečnosti, že ne všechny osoby (zejména cizinci) jsou v systému vedeni, stanovuji **počet trvale bydlícího obyvatelstva na 100 000–103 000**. K tomuto to číslu se dále buď přičítají, nebo odečítají jednotlivé položky z dalších skupin přítomného obyvatelstva.

V sezóně, která je pro Olomouc stanovena pro měsíce květen až říjen, tedy období, kdy do města přijíždí největší počet turistů a během víkendových dnů jsou od počtu faktického obyvatelstva odečítány osoby, které odjíždějí na rekreaci do vlastních či jiných rekreačních objektů. Počet byl odhadnut podle počtu domácností, resp. osob v nich žijících, na **5 000–10 000 vyjíždějících z města za rekreaci** pro víkendový den v sezóně, **3 000–7 000** víkendový den mimo sezónu a **2000–5000** pro pracovní den v sezóně.

Tab. 13: Odhad faktického obyvatelstva Olomouce v roce 2011

Pracovní den mimo sezónu (listopad-duben)			Pracovní den v sezóně (květen-říjen)		
	denní (v tis.)	noční (v tis.)		denní (v tis.)	noční (v tis.)
Trvale bydlící	100 – 103	100 – 103	Trvale bydlící	100 – 103	100 – 103
<i>vyjíždějící za rekreací</i>	–	–	<i>vyjíždějící za rekreací</i>	2 – 5	2 – 5
dojíždka do zaměstnání	15 – 21,5	1,5 – 4,5	dojíždka do zaměstnání	15 – 21,5	1,5 – 4,5
dojíždka do škol	12 – 15,5	6 – 13	dojíždka do škol	0 – 15,5	6 – 10
turisté	0,4 – 0,7	0,2 – 0,3	turisté	0,6 – 1,1	0,3 – 0,5
hospitalizovaní	0,4 – 0,8	0,4 – 0,8	hospitalizovaní	0,4 – 0,8	0,4 – 0,8
dojíždka za službami	9,6 – 10,5	–	dojíždka za službami	9,6 – 10,5	–
Bydlící bez přihlášení k trvalému pobytu	3 – 4	3 – 4	Bydlící bez přihlášení k trvalému pobytu	3 – 4	3 – 4
celkem	140,4 – 156,0	111,1 – 125,6	celkem	123,6 – 154,4	106,2 – 120,8
Víkendový den mimo sezónu (listopad-duben)			Víkendový den v sezóně (květen-říjen)		
	denní (v tis.)	noční (v tis.)		denní (v tis.)	noční (v tis.)
Trvale bydlící	100 – 103	100 – 103	Trvale bydlící	100 – 103	100 – 103
<i>vyjíždějící za rekreací</i>	3 – 7	3 – 7	<i>vyjíždějící za rekreací</i>	5 – 10	5 – 10
dojíždka do zaměstnání	3,5 – 5,5	0,3 – 1,2	dojíždka do zaměstnání	3,5 – 5,5	0,3 – 1,2
dojíždka do škol	0 – 6	0 – 6	dojíždka do škol	0 – 6	0 – 6
turisté	0,4 – 0,7	0,2 – 0,3	turisté	0,6 – 1,1	0,3 – 0,5
hospitalizovaní	0,4 – 0,8	0,4 – 0,8	hospitalizovaní	0,4 – 0,8	0,4 – 0,8
dojíždka za službami	13 – 14	–	dojíždka za službami	13 – 14	–
Bydlící bez přihlášení k trvalému pobytu	3 – 4	3 – 4	Bydlící bez přihlášení k trvalému pobytu	3 – 4	3 – 4
celkem	113,3 – 131,0	96,9 – 112,3	celkem	110,5 – 129,4	94,0 – 105,1

Zdroj: vlastní šetření

Dojíždka do zaměstnání byla primárně hodnocena dle údajů ze SLDB 2001 a zohledňuje počet příjíždějících do města, jichž je 24 227 a z města vyjíždějící, tedy 6 490. Odhadla jsem, že situace na trhu práce ve městě se nijak výrazně nezměnila, proto jsem počet příjíždějících stanovila jako 20 000–28 000 a počet vyjíždějících 5 000–7 500. Celkové saldo je tedy **15 000–21 500 dojíždějících za práci do města** v pracovní dny. U víkendových dní jsem uvažovala tak, že asi 75 % zaměstnání má pracovní dobu pouze v pracovní dny. U dojíždějících do zaměstnání v roce 19 701 osob dojíždělo denně, ostatní tvoří součást nočního obyvatelstva, bylo tedy stanoveno, že **3 000–7 000 pracujících ve městě nocuje**.

Dojíždka do škol se od doby sběru dat notně změnila, zejména v tom smyslu, že ve městě studuje o 67 % vysokoškoláků více než v roce 2001. Velká část, odhaduji 75–80 % přichází z jiných obcí. Ve společnosti se zvyšuje počet osob studujících vysokou školu, lze tedy předpokládat, že i počet vyjíždějících se z původních 2 614 osob zvýšil. Odhaduji, že nyní je to 3 000–4 500 žáků, studentů a učňů. Na základě tohoto údaje stanovuji počet dojíždějících do škol na **12 000–15 500 dojíždějících do škol do města**. U víkendových dní a dní během sezóny, během které probíhají i prázdniny, vycházím z toho, že studenti ve městě, pokud nedojíždějí denně, více či méně zůstávají, během prázdnin takřka z města mizí. Odhad tedy činí 0–6 000 studentů. Nocující studenti byli vyhodnoceni na základě odhadu a výzkumu Vědeckotechnického parku UP, který se sice týkal jen studentů univerzity Palackého, ale v odhadu se o něj dalo opřít a také na základě ubytovací kapacity kolejí a domovů mládeže. V průzkumu bylo zjištěno, že 22 % nevyužívá noclehu v Olomouci, neboť do školy denně dojíždí z města nebo blízkého okolí. Ve městě nocují také studenti středních a vyšších odborných škol. Po odečtení studentů vyjíždějících z města a na onom místě i nocujících, bylo stanoveno **rozmezení 6 000–13 000 studentů tvořící součást nočního obyvatelstva Olomouce**.

Další skupinu přítomného obyvatelstva tvoří turisté ve městě. Celkový počet turistů ve městě vypočtený na základě metodiky není nikterak závratný. **V sezóně se počet turistů pohybuje mezi 600–1 110 turisty a mimo sezónu jde o 400–700 turistů**. Turisté podílející se na nočním obyvatelstvu byly odvozeny od počtu přenocujících v HUZ a vytíženosti hotelů v jednotlivých měsících. Jde tedy o **300–500 během sezóny a 200–300 mimo ni**.

Hospitalizovaní v olomouckých nemocnicích se také, stejně jako turisté, malým dílem podílí na denním a nočním obyvatelstvu. Celkový počet hospitalizovaných osob se pohybuje mezi 800–1500 osob denně v obou skupinách, ovšem odhaduji, že asi polovinu z nich tvoří obyvatelé Olomouce. Do přítomného obyvatelstva tak započítáme asi 400–800 osob denně.

Předposlední zkoumanou skupinou faktického obyvatelstva byly osoby **dojíždějící za službami občanské vybavenosti**. Na základě znalostí dojížděky za maloobchodem a zohlednění toho, že pracující v centru jsou také uživateli služeb, bylo stanoveno, že **v pracovní den se jedná o 9 600–10 700 osob a o víkendu dojíždí za službami 13 000–14 000 osob**.

Počet osob žijících ve městě bez přihlášení k trvalému pobytu, který byl vypočítán na základě metodiky, činí asi 3 500. S ohledem na odhad pro tuto skupinu ve zprávě Brno – přítomné obyvatelstvo proto odhaduji **3 000–4 000 těchto osob**.

Celkový souhrnný záznam faktického obyvatelstva je uveden v tabulce 13. Hodnoty jsou očištěny od velkých jednorázových výkyvů, které jsou zapříčiněny kulturními a jinými velkými akcemi ve městě. Ty jsou blíže popsány v 6.4.1 Turisté.

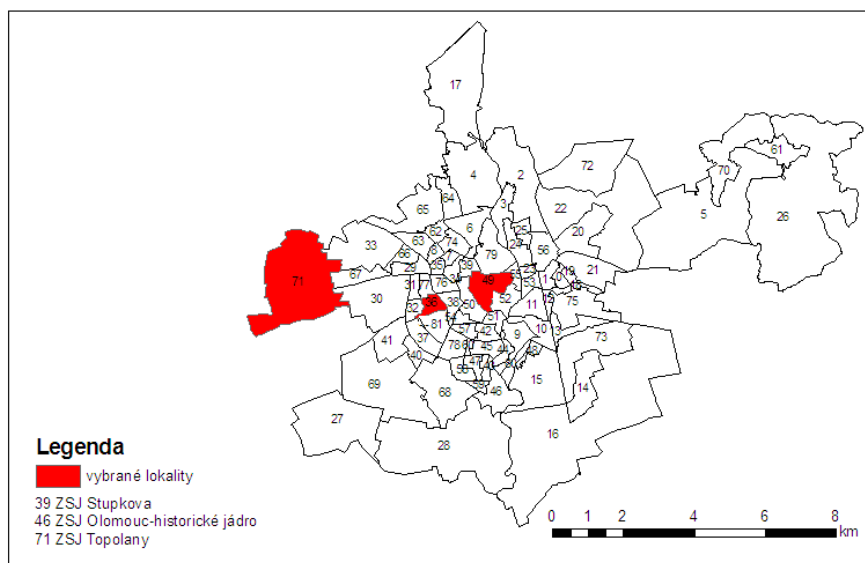
7 FAKTICKÉ OBYVATELSTVO VE VYBRANÝCH ČÁSTECH MĚSTA

V předchozí kapitole jsem se zabývala tematikou skutečného obyvatelstva ve městě Olomouc. Vycházela jsem z dostupných statistických údajů, které byly doplněny o kvalifikované odhady. V této kapitole se zaměřím na faktické obyvatelstvo tří vybraných lokalit (základních sídelních jednotek) na území města Olomouce a statistické údaje budou doplněny o výsledky terénního šetření, které napomohou přesnějšimu určení stavu skutečného obyvatelstva v těchto lokalitách. Na malých územích jako jsou základní sídelní jednotky, lze při výzkumu zajít do podrobného zkoumání až na úroveň jednotlivých ulic a domů a lze tak zjišťovat potřebné údaje, které by u velkého území, jakým je město Olomouc, byly časově značně náročné. Navíc lze srovnat rytmus obyvatelstva jednotlivých lokalit v rámci města.

Obr. 21: Lokality výzkumu. 1: ZSJ Olomouc-historické jádro, 2: ZSJ Stupkova, 3: ZSJ Topolany

Zdroj: <http://amapy.centrum.cz/>; upraveno.

Obr. 22: Lokality výzkumu

7.1 Výběr lokalit pro terénní šetření

Při výběru lokalit pro terénní šetření pro účely této diplomové práce bylo vycházeno z morfologické charakteristiky a funkční struktury města (viz kapitola 3). Snahou bylo postihnout tradičně zastoupené části města, tedy zóny s převážně administrativní a komunikační funkcí, obytnou funkcí a také příměstskou neboli suburbánní zónu, neboť i má v dnešní době ve městech svou nezastupitelnou roli.

Byly vybrány lokality, které se nachází v zóně A – centrum, zóně D – sídliště a zóně E – suburbánní zóna. Jmenovitě se jedná o ZSJ Olomouc-historické jádro, která se nachází v místní části Olomouc, dále ZSJ Stupkova v místní části Nová Ulice a konečně ZSJ Topolany, jež tvoří místní část Topolany.

Žádná z lokalit nepředstavuje čistý funkční typ, ačkoliv by tak některé z nich (např. ZSJ Stupkova) mohly na první pohled působit. V praxi se ostatně takovéto typy takřka nevyskytují. Historické jádro Olomouce plní především funkci administrativní a komerční a významná je i jeho církevní funkce a komunikační funkce. V ZSJ Stupkova převažuje obytná funkce, nachází se zde i místa s obchodní a vzdělávací funkcí. Topolany jsou charakteristické především svou obytnou funkcí a výrobní funkcí (zemědělský výroba).

7.2 Lokalita 1: ZSJ Olomouc-historické jádro

Území základní sídelní jednotky Olomouc-historické jádro tvoří nejstarší území vlastního města, jehož vznik můžeme přiřadit do 11. století, kdy vznikl tzv. olomoucký hrad, se formovalo až do 19. století. Společně s jeho bezprostředním okolím tvoří území dnešního centra města. S postupným rozvojem sídla byly vybudovány hradby, které jasně vymezily území města od okolních obcí a následně město složilo jako vojenská pevnost. I přesto, že hradby byly na konci 19. století k velké radosti občanů města zbourány, jejich zbytky jsou dodnes ve městě patrné, a to ať se jedná o vstupní brány do pevnosti (Terežská brána na Tř. Svobody) či o zbytný hradebních zdí, patrné zejména v Bezručových sadech. Východní okraj historického centra (Bezručovy sady) byl navíc vymezen ramenem řeky Moravy. Území původně uzavřené mezi hradbami města je dnes v podstatě územím ZSJ Olomouc-historické jádro.

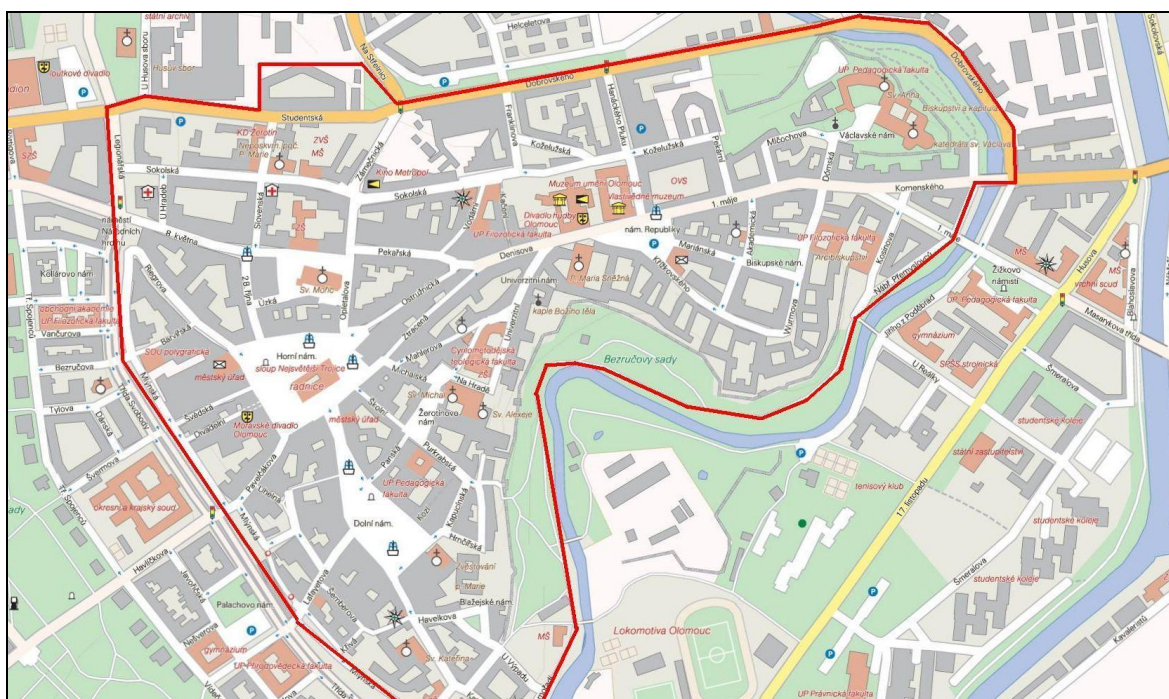
Jasně jej můžeme vymezit následujícími ulicemi: Tř. Svobody, Legionářská, Studentská, Dobrovského, dále nábřeží Přemyslovců, Michalské stromořadí a Kateřinská. Tyto ulice tvoří hranice ZSJ.

Oblast plní v rámci městského prostoru řadu funkcí, nelze jí přiřadit jednu dominantní. Z povahy lokalizace zóny v rámci města se zde vyskytuje velké množství veřejného vybavení. Území plní funkci administrativní, obchodní, obslužnou, komunikační, ale také obytnou, kulturní, turistickou a vzdělávací funkci. Z tohoto důvodu se zde odehrávají největší změny faktického obyvatelstva, se kterými musí městské orgány a také organizace provozující v centru svoji činnost brát na vědomí.

V centru města se nachází sídla významných městských institucí (Magistrát města na Horním nám., Okresní knihovna na nám. Republiky), je zde situována řada organizací a firem, obchodů (např. Obchodní domy Prior a Koruna na ul. 8. května, či obchodní pasáže na Horním a Dolním nám.), škol (mimo jiné zde sídlí Univerzita Palackého v Křížkovského ulici a také se na území historického centra nachází dvě fakulty Univerzity Palackého – Cyrilometodějská teologická a Filozofická), kulturních (Moravská filharmonie na Horním nám, Muzeum moderního umění na Denisově ulici, Kino Metropol v Sokolské ulici, Vlastivědné muzeum na nám. Republiky) a církevních institucí (řada kostelů a církevních staveb, sídlo olomouckého arcibiskupství na Wurmově ulici).

Historické jádro města je od roku 1971 městskou památkovou rezervací, druhou nejstarší po Praze a památková rezervace je vyhlášena na území o velikosti 90 ha (což je o něco více než rozloha ZSJ).

Na území ZSJ se nachází řada historických budov. Za zmínku stojí jistě paláce Horním náměstí (Edelmannův, Petrášův, Salmův), jejichž prostory jsou využívány pro komerční služby a bydlení, Arcibiskupský palác na Biskupském nám., Tereziánská zbrojnice tamtéž a Jezuitská kolej v Univerzitní ulici slouží Univerzitě Palackého a nesmí být opomenut Sloup Nejsvětější Trojice na Horním nám. zapsaný na seznamu UNESCO. Společně s řadou sakrálních staveb a jiných historických staveb (např. barokní kašny) je historické centrum zajímavým cílem pro turisty. Snad téměř všichni turisté se v této lokalitě výzkumu při své návštěvě Olomouce vyskytnou.

Obr. 23: ZSJ Olomouc-historické jádro

Zdroj: <http://amapy.centrum.cz/>; upraveno.

7.2.1 Bydlící obyvatelstvo ZSJ Olomouc-historické jádro

Historické centrum města plní mimo své hlavní funkce, které jsem popsala výše, i obytnou funkci. Obyvatelstvo centra nachází ubytování většinou v horních patrech domů v historickém jádru. Spodní patra domů jsou využívána pro komerční účely, nachází se zde především obchody a kanceláře nejrůznějších firem. Na území sledované ZSJ nalézáme nejdražší pozemky ve městě⁹⁴, lze tedy předpokládat, že v centru bydlí buď osoby s vyššími příjmy, jež mají byty v osobním vlastnictví nebo osoby, které žijí v bytech pronajatých.

V roce 2010 žilo na území ZSJ Olomouc-historické jádro celkem 6 424 osob. Při sčítání lidí v roce 2001 zde žilo 4 495 osob a v roce 1991 5 251 osob. V roce 2001 v centru bydlelo 71 osob s dlouhodobým pobytem⁹⁵. Zde je nutné zdůraznit, že ne všechny osoby s trvalým bydlištěm nahlášeným na adrese, která náleží do ZSJ Olomouc-historické jádro skutečně v této lokalitě žijí. Na území ZSJ se totiž nachází sídlo Magistrátu města Olomouce, kam se mohou přihlásit k trvalému pobytu lidé, kteří z nějakého důvodu nemají trvalé bydliště jinde⁹⁶. Sledovaná lokalita je tak nejpočetnější ZSJ ve městě. Území ZSJ se rozkládá na 84,2 ha. Hustota zalidnění dosahuje cca 7630 ob./km². Proti sčítání v roce 2001 přibýlo v historickém jádru 43 % osob.

Pro podrobnější charakteristiku obyvatel ZSJ Olomouc-historické jádro je nutno využít nejnovějších dostupných statistických údajů, které pochází ze sčítání lidu v roce 2001.

Věková struktura obyvatelstva má podobný charakter, nenacházíme v ní výrazné zářezy. Je nutno podotknout, že v historickém jádru má obyvatelstvo mladší charakter oproti městskému průměru, osob, které mají 65 let a víc, je zde 12,3 % (Olomouc 14,2 %) a výrazně nižší je i index stárí, který činí 75,2 osob starších 65 let na 100 dětí do 15 let. To nám napovídá, že v centru nalezneme osoby převážně mladšího a středního věku. Věková pyramida na obr. 24 dokládá, že v historickém jádru je vyšší výskyt osob ve věkové kategorii 25–30 let a dále potom 45–50 let. To by mohlo nasvědčovat tomu, že zde bydlí osoby, které mají dostatek prostředků na bydlení (jsou ekonomicky aktivní) a také mladé osoby, které preferují bydlení v centru a většinou žijí v podnájmech v domech vlastníků. Některé domy vlastní i město, které v nich poskytuje obecní byty.

V roce 2001 celkem 103 osob v centru Olomouce mělo cizí státní příslušnost, 23 z nich mělo státní příslušnost Slovenská republika, 13 bylo občany EU a 67 osob mělo jinou státní příslušnost.

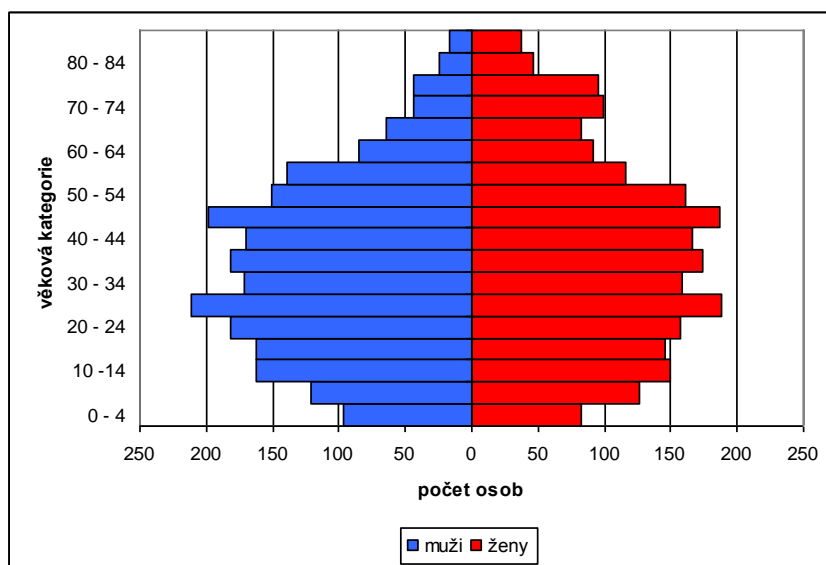
Vzdělanostní struktura obyvatel centra se také liší od populace Olomouce. V centru nacházíme více osob s vysokoškolským vzděláním, na druhou stranu zde žije i více osob se základním vzděláním. Oboje může mít svůj smysl, jednak proto, že vysokoškoláci využívají řady výhod bydlení ve městě a tuto oblast preferují, dále také je zde jistý předpoklad, že jsou

⁹⁴ HFBIZ.cz. Cenová mapa stavebních pozemků na území statutárního města Olomouce. [online]. © 2011 [cit. 2011-03-26]. Dostupné z WWW: <<http://apps.hfbiz.cz/apps/olomouc/cm/>>.

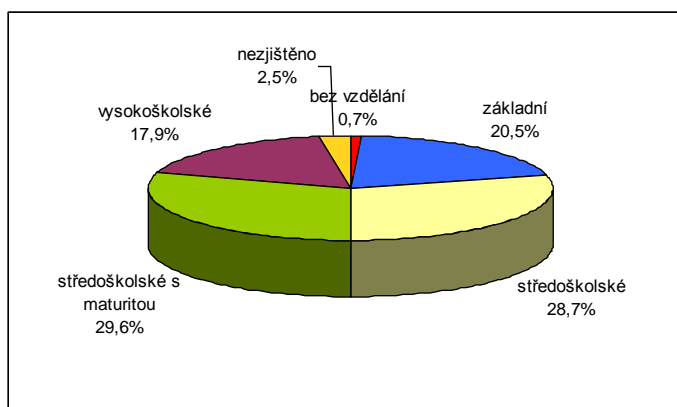
⁹⁵ ČSÚ Olomouc. *Výsledky SLDB 2001*.

⁹⁶ Nejedná se však jen o osoby bez domova, ale také o osoby, které přišly o své původní trvalé bydliště apod.

finančně lépe zajištění. Naopak základní vzdělání obyvatel může indikátorem toho, že lidé žijí v obecních bytech.

Obr. 24: Věková struktura obyvatel ZSJ Olomouc-historické jádro v roce 2001
Zdroj: SLDB 2001, ČSÚ Olomouc; vlastní zpracování.

Obr. 25: Vzdělanostní struktura obyvatel ZSJ Olomouc-historické centrum v roce 2001
Zdroj: SLDB 2001, ČSÚ Olomouc; vlastní zpracování.

Centrum města je v rámci své obytné funkce mírně specifické a data o bydlícím obyvatelstvu mohou být značně zkreslená, jednak již uvedeným faktorem, a tím je trvalé bydliště některých osob na Magistrátu města a dále také je vyšší pravděpodobnost, že v centru bydlí vyšší procento těch, kteří nejsou trvale hlášeni k pobytu v této lokalitě. Velké množství domů je vlastněno firmami (právníckými osobami) nebo fyzickými osobami, které v domech nebydlí a byty pronajímají. Pronájmu v centru spíše využívají studenti a absolventi škol či mladí lidé, kteří zde

ovšem pobývají jen po dobu svého studia resp. jinou krátkou dobu po ukončení svého studia a není pro ně důležité přehlašovat trvalé bydliště. Pokud tak neučiní, statistika změnu bydliště nezachytí.

7.2.2 Dojíždka do zaměstnání v ZSJ Olomouc-historické jádro

Na základě terénního šetření, jehož přesný průběh je popsán kapitole 4, můžeme počet pracovních míst a dojíždku do zaměstnání do centra města hodnotit takto.

Z přímých odpovědí v terénním šetření vyplývá, že v centru se nachází 2 459 pracovních míst. K těm můžeme připočítat 1 483–2 154 pracovních míst na základě údajů v data z nejrůznějších zdrojů viz metodika. A konečně dalších 1 245–3 450 míst bylo odhadnuto na základě znalosti území a pořízeného vlastního seznamu organizací v ZSJ Olomouc-historické jádro. Celkem se tedy jedná o cca 5 100–8 100 pracovních míst ve sledované lokalitě.

Při šetření byl vznesen dotaz na dojíždku pracovníků z jiných obcí. Z kladných odpovědí na tuto otázku jsem vyvodila, že 43,3 % osob pracujících v centru dojíždí z jiné obce. Na základě dalšího odhadu bylo dosaženo výsledku, že 3 800–6 050 pracovních míst je obsazeno lidmi dojíždějících z jiných ZSJ obce a z jiných obcí, tedy jedná se cca 75 % všech pracovních míst v lokalitě.

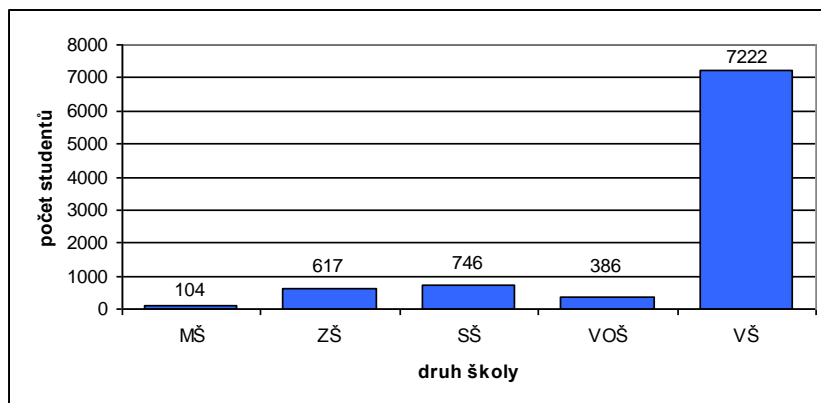
V roce 2001 při sčítání bylo ve sledované lokalitě 2 403 ekonomicky aktivních osob a 1 694 (70 %) již za prací vyjíždělo. Z celkového počtu trvale bydlícího obyvatelstva tedy 38 % obyvatel opouštělo území ZSJ. Při aktualizaci tohoto údaje, neboť nemáme k dispozici přesné počty ekonomicky aktivních v lokalitě v roce 2011 a ani vyjíždějících za hranice ZSJ, sloužil jako základ stav obyvatelstva v roce 2010 a bylo počítáno s podobným trendem vyjíždky jako v roce 2001, tedy 30–40 %. Za hranice ZSJ vyjíždí cca 1 930–2 560 osob.

7.2.3 Dojíždka do školy v ZSJ Olomouc-historické jádro

Na území centra města se nachází poměrně velké množství vzdělávacích institucí, do nichž dochází děti, žáci a studenti jak z Olomouce, tak z jiných obcí z celé České republiky.

Celkem se v lokalitě nachází 2 mateřské školy (Michalské stromořadí a Sokolská), dále 2 základní školy (ZŠ Komenium na ul. 8. května a ZŠ svaté Voršily na Aksamitově ul.). V centru se nachází 2 střední školy (Střední škola technická a obchodní na Kosinově ul. a Konzervatoř Evangelické akademie na Wurmově ul.) a také dvě vyšší odborné školy (CARITAS – Vyšší odborná škola sociální Olomouc na nám. Republiky a Vyšší odborná škola sociální a teologická – Dorkas umístěná na Blažejském nám.). V centru dále působí dvě fakulty Univerzity Palackého (Cyrilometodějská teologická na Univerzitní ulici a Filozofická fakulta, jež má několik budov, všechny jsou ale situovány v centru města – dvě budovy na Křížkovského ul., dále ve Vodární ul., Na Hradě, Univerzitní ul., Wurmově ul. a na tř. Svobody). Na Žerotínově náměstí je pak v rámci Arcibiskupského semináře umístěn Teologický konvikt. Celkem se tedy jedná o 11 vzdělávacích institucí.

Při terénním šetření byly kontaktovány jednotlivé školy a zjišťovány potřebné informace (blíže v metodice v kapitole 4). Z výzkumu vyplývá, že celkově školní instituce poskytují vzdělání 9075 žákům a studentům.

Obr. 26: Počty žáků a studentů v jednotlivých typech škol v ZSJ Olomouc-historické jádro

Zdroj: Vlastní šetření, 2011.

Z poskytnutých dat lze vyhodnotit, že z jiných obcí dojíždí 535 žáků a studentů. Tento údaj je ale velmi zkreslený, jednak tím, že ne všechny školy informaci poskytly a také dojížděkovým chováním studentů středních, vyšších odborných a vysokých škol. Na tyto typy škol dojíždí množství studentů z větších dálek, a ve městě přes týden pobývají na internátech, kolejích nebo na privátech.

Do mateřských škol z jiných obcí dojíždí jen 4 děti, tedy 4 %. Většina dětí do školek dochází ze stejné ZSJ, kde bydlí, tedy ZSJ Olomouce-hist.jádra. Do základních škol dojíždí zhruba 30 % z jiných obcí (na tento vyšší podíl má vliv specializace škol v centru – církevní škola a školy, jejichž součástí jsou třídy se specializací na výtvarnou výchovu a třídy pro děti s poruchami učení). 63 % studentů dojíždí do středních škol.

V rámci ZSJ v roce 2001 bydlelo 1 124 osob ve věku, kdy mohou docházet do škol (tj. 6–25 let). Pokud bychom předpokládali, že věková struktura zůstává víceméně shodná, docházíme k tomu, že školy poskytují vzdělání 7 847 žákům a studentům nad rámec bydličního obyvatelstva (do součtu nyní nejsou zahrnuty mateřské školy). Musíme také uvažovat, že osoby z centra města nevyužívají jen školy v centru a některé za vzděláním vyjíždějí. V roce 2001 vyjíždělo 821 žáků a studentů. Při zvyšujícím se trendu studentů vysoké školy lze tedy odhadnout, že do škol v lokalitě dojíždí 8 000 – 8 800 žáků a studentů.

7.2.4 Dočasně přítomné obyvatelstvo v ZSJ Olomouc-historické jádro

V centru města se z logiky důležitosti tohoto prostoru v rámci města a tudíž koncentrace městských institucí apod. vyskytuje dočasně větší množství osob. Řadí se mezi ně osoby docházející do centra za různých typem služeb a také turisté.

Turisté

Turisty, jež mají za cíl své cesty Olomouc, můžeme z velké části řadit k dočasně přítomnému obyvatelstvu ZSJ Olomouc-historické jádro, neboť téměř všichni návštěvníci města mají za cíl kulturní památky města, které jsou situovány v centru. Výjimku mohou tvořit spíše jen obchodní cestující, kteří přijíždí do města v rámci služebních povinností a ve městě se zdržují v místech, kde konají schůzky. A dále návštěvníci výstav konaných na Výstavišti Flora se pravděpodobně budou v centru města vyskytovat minimálně.

V centru se nachází celkem 10 bytovacích zařízení s celkovou kapacitou 310 lůžek. HUZ v centru měli v roce 2010 celkovou vytíženost v rozmezí od 3 % do 25 %, průměrná vytíženost je tedy asi 14 %.

Při přepočtu počtu turistů přítomných denně v městě docházíme k hodnotě cca 623 přítomných turistů, v centru města tedy můžeme uvažovat průměrně o 600 turistech denně. Do nočního obyvatelstva započítáme jako minimální hodnotu celkovou kapacitu HUZ při průměrné zatíženosti, tj. 44 osob, jako maximální hodnotu celkovou kapacitu HUZ, tedy 310.

Řada kulturních akcí se koná v centru města, kdy se tak zvyšuje přítomné obyvatelstvo této lokality. Na základě údajů v tabulce 12 v kapitole 6.4.1 Turisté a znalosti prostředí můžeme odhadnout maximální průměrnou návštěvnost kulturních akcí v centru na 7 500 osob (jedná se o oslavy Maršála Radeckého, které se konají 2 dny a jejich celková návštěvnost je 15 000 osob).

Služby

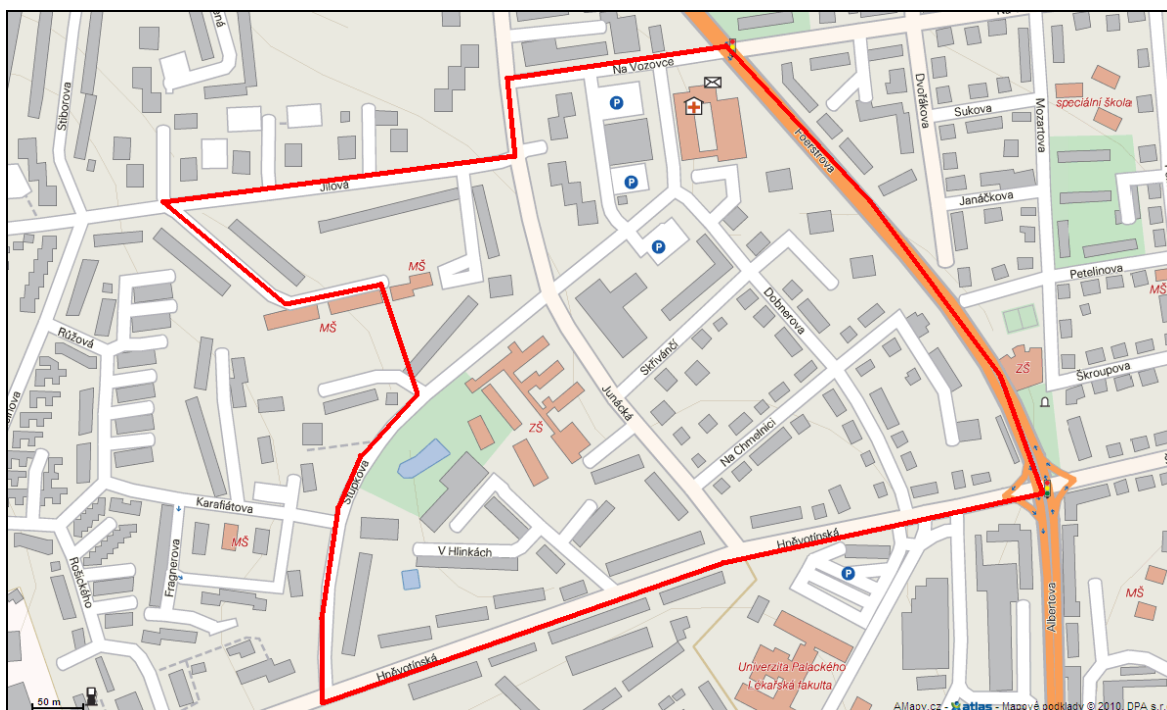
Na základě údajů za celé město uvedených v kapitole 6.4.2 Dojíždka za službami můžeme zhodnotit situaci dojíždky za službami v centru města. V minulosti byl maloobchod a velká část služeb situována v rámci centra města, v dnešní době dochází k přesunu zejména maloobchodu do zázemí města. V nynější době nalezneme v centru prodejní plochu maloobchodu 35 000 m². Dojíždkový proud za maloobchodem byl v 6.4.2 Dojíždka za službami rozčleněn na část dojíždějící do centra a do zázemí města. Proud směřující do města činí 10–15 % z celkových 70000 osob, tedy 7 000 – 10 000 osob a jedná se o dojíždku denní.

Počet pracovních příležitostí ve zkoumané lokalitě byl v kapitole 6.5 odhadnut na 5 100–8 100 osob, z toho asi 3 800–6 050 dojíždějících z jiných ZSJ či obcí. Pro lokalitu to tedy znamená 3 200–3 500 osob docházejících do centra za službami.

7.3 Lokality 2: ZSJ Stupkova

Druhá zkoumaná oblast se nachází v místní části Nová Ulice a je tvořena především rodinnými, činžovými a panelovými domy. Plní zejména funkci obytnou.

Obr. 27: ZSJ Stupkova

Zdroj: <http://amapy.centrum.cz/>; upraveno.

Lokalita patří již od svého vzniku k Nové ulici, podrobněji se o její historii nedovídáme. Na počátku 14. století v její blízkosti vznikla osada Gošikl (v místech dnešní ulice Štítného). Společně s územím dalších osad Nové ulice, Střední ulice, Greinergasse (Zelená ulice) a Vozovka byly tyto osady územím pozdější obce Nová Ulice. Celému území se říkalo Střední předměstí a bylo považováno na součást města, ačkoliv bylo již za hradebními zdmi. Území tvořilo jakési předpolí při dobývání města, neboť se z výšin Tabulového a Šibeničního vrchu nejlépe útočilo na město. Na konci 18. století zde žilo asi 4 000 obyvatel⁹⁷ a z rozhodnutí Marie Terezie o přeměně města na pevnost se osady přemístily do vzdálenějších prostor při cestě do Slavonína a při tzv. Císařské cestě k Olšanům, Prostějovu atd. Stavební rozmach na území Nové Ulice nastal po zbourání hradeb, kdy byla v blízkosti nádraží Olomouc-město vystavěna tzv. Úřední Čtvrť. V roce 1983 byla Nová Ulice povýšena na městečko a v roce 1906 císařským rozhodnutím na město. Správu města měli v rukou němečtí úředníci (pro většinu německého obyvatelstva) a taktéž německá správa Olomouce tedy k tomuto městu tíhla více než k jiným předměstím. Výstavbou nových domů se Nová Ulice územím zcela srostla s Olomoucí. Správní sloučení

⁹⁷ TICHÁK, Milan. O osudech městských částí Olomouce. Olomouc : Středisko informatiky a služeb školám, 1998. 75 s.

s Olomoucí v roce 1919, tak bylo spíše formalitou. Území ZSJ Stupkova však zastavěno nebylo až do konce 19. století, bylo totiž dlouhou dobu územím vojenským, za nímž, na vrcholu Tabulového vrchu byl vybudován předsunutý fort. V blízkosti území (křižovatky ulice Foersterovy a Hněvotínské ul.) zřídila vojenská správa vojenský hřbitov užívaný v letech 1834–1869. Na jih od ZSJ Stupkova byla v roce 1896 otevřena nemocnice, která zde stojí dodnes a tenkrát povznesla význam obce na zemské měřítko.

V období socialismu byla v této části města zahájena výstavba největšího sídliště v Olomouci Neředín-Tabulový vrch. Území ZSJ Stupkova leží na hranici místních částí Nová Ulice a Neředín a taktéž leží na okraji sídliště, které mělo za cíl poskytnout bydlení velkému počtu obyvatel měst. V lokalitě byla pro děti bydlící na sídliště vystavěna základní škola na ulici Stupkova, a to v letech 1966–1968, kdy zde začala výuka ve 27 třídách.⁹⁸ V bezprostřední blízkosti školy („U rybníčku“) se nacházelo nákupní středisko, v dnešní době již nefungující a jeho prostory využívány několika různými firmami.

Území ZSJ je vymezeno následujícími ulicemi: Foersterova, Hněvotínská, Stupkova, Jílová a Kmochova.

Na území ZSJ se vyskytují obyvatelé s bydlištěm v této lokalitě, dále pracující v místních organizacích a žáci mateřské a základní školy. Částečně osoby docházející za službami. Turisté se v této oblasti nacházejí jen vzácně.

7.3.1 Bydlící obyvatelstvo ZSJ Stupkova

ZSJ Stupkova plní především obytnou funkci. Na území tedy nacházíme jednak rodinné domy (v ulicích kolmých na Hněvotínskou ulici), které mohou být částečně vnímány jako okrajová část tzv. Úřednické čtvrti. Další obytné budovy mají pak charakter činžových a panelových domů. Výškové, několikapatrové budovy se nachází nejvíce v severní části ZSJ na území přímo navazující na sídliště „Tabulový vrch“.

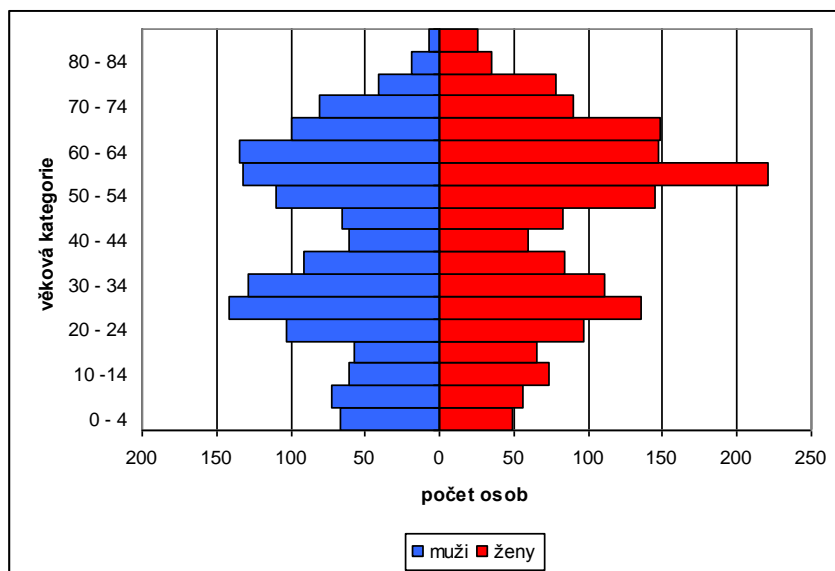
V roce 2010 obývalo ZSJ 2 932 osob. Při sčítání v roce 2001 zde žilo 3 178 osob a v roce 1991 dokonce 3 787 osob. Dochází k úbytku obyvatelstva, mezi uvedenými roky je to pokles o 8, resp. 16 %. Za úbytkem obyvatelstva můžeme pravděpodobně shledávat preferenci obyvatel bydlet mimo velké masy lidí na sídlišti a novodobý trend stěhování do zázemí města. Přispívá tomu i lepší ekonomická situace obyvatel České republiky. ZSJ se rozkládá na 31,3 ha a hustota zalidnění tak činí 9367 ob./km².

Věková struktura obyvatel je následující. V ZSJ Stupkova tvoří téměř 1/5 (19,6 %) obyvatelstvo staří než 65 let. Naopak děti do 15 let tvoří 12 % obyvatel. Index stáří pak činí 164,2. Příčinu nadprůměrně staršího obyvatelstva můžeme shledávat v odchodu lidí ve středním věku do bydlení s lepším standardem a také setrvání těch osob, které v bytech bydlí od jejich počátku,

---

⁹⁸ ZŠ Olomouc, Stupkova 16. *ZŠ Olomouc, Stupkova 16* [online]. 2010 – 2011. [cit. 2011-04-20]. Dostupné na WWW: <http://www.zs-stupkova.cz/o_skole/>.

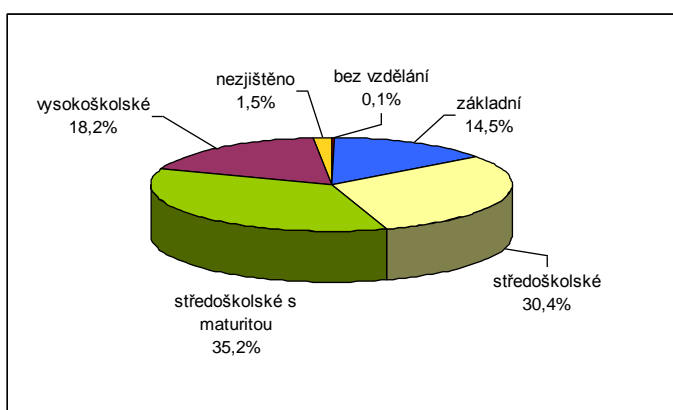
tedy zhruba od 60. –70. let 20. století. Zajímavý je i velký výskyt žen ve věkové kategorii 55–60 let. V lokalitě se také nachází poměrně nízký počet osob ve věku 10–20 let. Jejich nízký počet je dán v souvislosti s věkovou kategorií 40–50 let, neboť takto věkové složené rodiny se stěhují pryč z lokality/města.

Obr. 28: Věková struktura obyvatel ZSJ Stupkova

Zdroj: SLDB 2001, ČSÚ Olomouc; vlastní zpracování.

V ZSJ trvale žijí především osoby s českou státní příslušností, dále zde v roce 2001 bydlely 4 osoby se státní příslušností Slovenská republika, 5 osob se státní příslušností EU a 12 osob s jinou státní příslušností.

Obr. 29: Vzdělanostní struktura obyvatel ZSJ Stupkova v roce 2001

Zdroj: SLDB 2001, ČSÚ Olomouc; vlastní zpracování.

Oblast se vyznačuje vyšším podílem vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva (18,2 %) a také vyšším podílem obyvatel s středoškolským vzděláním i maturitou i bez ní (35,2 % resp. 30,4 %).

7.3.2 Dojíždka do zaměstnání v ZSJ Stupkova

Ačkoliv lokalita slouží především k bydlení, jsou zde lokalizovány některé společnosti, kam lidé dochází do zaměstnání. Celkový počet pracovních míst se pohybuje mezi 280–430 pracovními místy.

Z výzkumu vyplývá, že 47 % zaměstnaných v lokalitě dojíždí z jiné obce, při zhodnocení znalosti území a taktéž z hodnocení dojíždky za prací ze SLDB 2001, vyplývá, že cca 80–90 % pracovních míst obsazují obyvatelé bydlící mimo lokalitu.

V roce 2001 vyjíždělo do zaměstnání za hranice ZSJ 81 % ekonomicky aktivního obyvatelstva a 41 % trvale bydlící obyvatelstva. To znamená, že kdyby byl zachován stejný charakter a zohledníme-li věkovou strukturu obyvatelstva lokality, bude za zaměstnáním vyjíždět asi 45–50 % trvale bydlící obyvatelstva a zůstat tak 30–120 zaměstnaných v rámci ZSJ. Zhruba 250–400 míst je obsazeno osobami do lokality dojíždějícími.

7.3.3 Dojíždka do škol v ZSJ Stupkova

V lokalitě se nachází dvě školská zařízení. Jedná se o MŠ Jílová, která pro svoji využívá dvě budovy, obě na Jílové ulici. Školka je situována mezi domovními bloky. Vyučuje se zde v 7 třídách, z nichž jedna používá prvky pedagogiky Montessori a dvě třídy mají rozšířenou výuku výtvarné výchovy. Do školky dochází celkem 196 dětí, převážně z nedalekého sídliště, jehož část je již nachází v jiné městské části.

V lokalitě je dále ZŠ Stupkova, ve které probíhá výuka od roku 1968. V roce 1980 byla zahájena rozšířená výuka matematiky, v roce 2002 informatiky a v roce 2004 po zrušení ZŠ Svornosti je nabízena i rozšířená výuka hudební výchovy, což bylo zaměření zrušené školy ZŠ Svornosti. Škola má v současné době 427 žáků, část z nich dochází z bezprostřední blízkosti školy, část dětí do školy dojíždí z okolních obcí či jiných částí města. Jistě má na tuto skutečnost vliv specializace školy.

Na Jílové ulici působí i detašované pracoviště ZUŠ Iši Krejčího. Se svými 16 učiteli nabízí hudební, taneční a dramatické vzdělání pro několik desítek dětí.

7.3.4 Dočasně přítomné obyvatelstvo v ZSJ Stupkova

Osoby přítomné v lokalitě nad rámec výše zmíněných kategorií v lokalitě spíše nenacházíme. Turisté do lokality nemíří, lokalita jim nemá co nabídnout, z těchto důvodů v této oblasti není umístěno ani ubytovací zařízení.

V ZSJ nacházíme několik subjektů poskytující služby. Z těch významnějších se jedná zejména o zdravotní středisko v Dobnerově ulici, supermarket Billa tamtéž, na Foersterově ulici je situován supermarket Albert a na Stupkově ulici se nachází lékařské ordinace (jsou i v rodinných domech v Dobnerově ulici) a také fitness centrum. Osoby docházející do všech těchto zařízení jsou převážně obyvatelé ZSJ Stupkova a okolních ZSJ. Těžko však lze odhadnout jejich počet a směr odkud přicházejí.

7.4 Lokalita 3: ZSJ Topolany

Topolany jsou nejzápadnější místní část obce asi 6 km vzdálená od samotného města a patří k nejdéle známým osadám dnešní Olomouce. Zmínky o ní jsou už z roku 1078⁹⁹. Území původně patřilo některým olomouckým klášterům, později se o vlastnictví dělil klášter na Klášterním Hradisku a olomoucká kapitula. Za husitských válek na nějakou dobu pozemky patřily šlechtě, po té se však vrátili Klášternímu Hradisku, dokud nebyl klášter zrušen (v době třicetileté války). Pozemky pak koupil hrabě Saint Genius.¹⁰⁰

Topolany se staly samostatnou obcí v roce 1850, v 64 domech zde bydlelo 388 obyvatel. Většina z nich byla české národnosti. Ostatně Topolany byly po celou dobu své existence typickou hanáckou vesnicí. Obyvatelé se výhradně věnovali zemědělské činnosti a průmysl zde dodnes, až na malé místní firmy, nepronikl. V roce 1853 byla v obci vystavěna škola. Do té doby obec děti docházely do hněvotínské školy a taktéž obec patřila do hněvotínské farnosti. Velkostatek v Topolanech vlastnili i Lichtenštejní. Za první republiky jej obhospodařovala Zemědělská společnost drahanovická, později, po válce Státní statek Skrbeň.¹⁰¹ Od 19. století až do roku 1950 se v obci vyráběly tvarůžky, což byl jeden z mála podnikatelských záměrů zde uskutečněných.

Na počátku 20. století zde nová výstavba takřka neprobíhala, od roku 1930 obyvatel začalo ubývat (485 v roce 1930, 364 obyvatel zůstalo po válce). V roce 1975 se Topolany připojily k Olomouci. Tehdy v obci žilo 385 osob.¹⁰²

Z historických památek v lokalitě nalezneme kapli sv. Floriána, která stojí uprostřed místní části Topolany. A dále u silnice z Olomouce do Konice stojí kaple Nejsvětějšího Srdce Páně.

Od roku 1990 působí v Topolanech humanitární organizace Dětské centrum 1990, které zde provozuje školu a chráněné dílny pro děti a osoby s kombinovanými vadami. Lokalizace tohoto centra do Topolan rozhodně přinesl této olomoucké místní části velký ohlas.

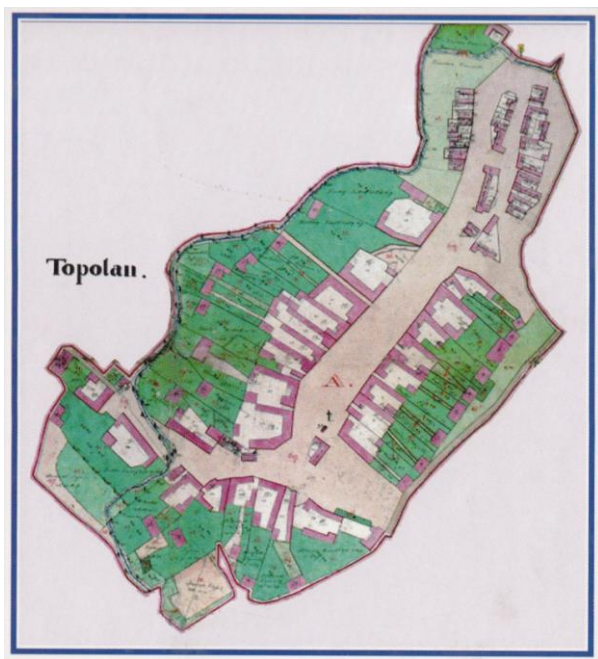
---

⁹⁹ SCHULTZ, Jindřich, et al. *Olomouc Malé dějiny města*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2002. s. 366

¹⁰⁰ tamtéž

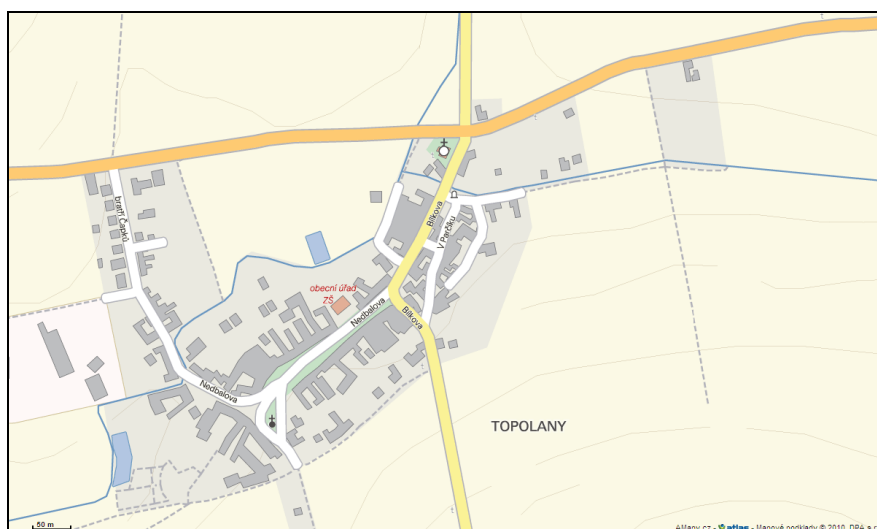
¹⁰¹ tamtéž

¹⁰² tamtéž

Obr. 20: Topolany ze Stabilního katastru.

Zdroj: PAPAŽÍK, D.: *Dějiny obce Topolany*. Olomouc: Město Olomouc ve spolupráci s nakladatelstvím ALDA. 153 s.

Obr. 31: Topolany

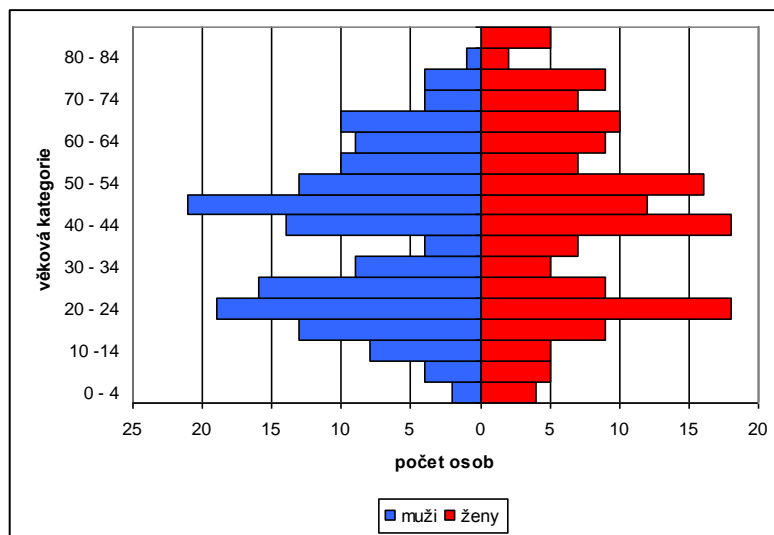
Zdroj: <http://amapy.centrum.cz/>.

7.4.1 Bydlící obyvatelstvo v ZSJ Topolany

Místní část Topolany, jejíž území odpovídá ZSJ Topolany, představuje v rámci města zónu s převažující obytnou funkcí, doplněnou o funkci výrobní. Trvale bydlící obyvatelstvo představuje zásadní skupiny faktického obyvatelstva města.

V roce 2010 žilo v této lokalitě 344 obyvatel, v roce 2001 při sčítání lidu se k trvalému bydliště v Topolanech přihlásilo 317 osob a v roce 1991 312 osob. Je patrný zájem o tuto lokalitu,

neboť leží v zázemí města, resp. tvoří jeho okrajovou část a to je v dnešní době pro lidi přitažlivé. V Topolanech probíhá výstavba nových domů, odehrává se především na okraji místní část. Místní část Topolany je druhou nejméně početnou místní částí Olomouce (po Radíkově). Území se rozkládá na 479,1 ha, hustota zalidnění tak činí přibližně 72 ob./km².

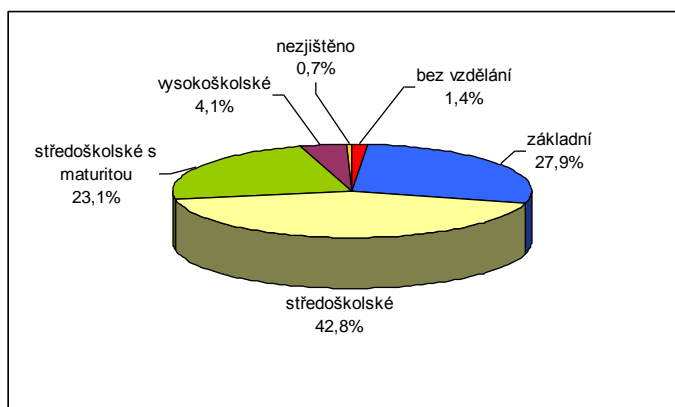

Obr. 32: Věková struktura obyvatel ZSJ Topolany v roce 2001.

Zdroj: SLDB 2001, ČSÚ Olomouc; vlastní zpracování.

Pohled na věkovou strukturu obyvatel ze sčítání v roce 2001 poukazuje na starší obyvatelstvo lokality. Nejpočetnější věkové kategorie jsou 20–24 let a dále 40–55 let. Děti do 15 let v Topolanech tvoří 8,8 % bydlící obyvatelstva, nad 65 let je 16,4 % osob. Index stáří má pak hodnotu 185,7, tedy velmi vysoký např. ve srovnání s indexem stáří pro Olomouc (činí 122,3).

V lokalitě se takřka nevyskytují osoby s cizí státní příslušností, v roce 2001 se jednalo jen o 3 osoby, z toho 2 měly státní příslušnost Slovenská republika.

Obr. 33: Vzdělanostní struktura obyvatel ZSJ Topolany v roce 2001

Zdroj: SLDB 2001, ČSÚ Olomouc; vlastní zpracování.

Vzdělanostní struktura obyvatel Topolan je také značně rozdílná od struktury vzdělání Olomoučanů. Vysoký podíl tvoří osoby se středoškolským vzděláním, v lokalitě jich nalzáme 42,8 %. Naopak vysokoškolsky vzdělané obyvatelstvo tvoří 4,1 %. Základní vzdělání má pak téměř 28 % obyvatel. Tyto údaje můžeme dál do souvislosti především se zemědělským charakterem obce, kdy řada obyvatel pracovala v obecním zemědělském družstvu.

7.4.2 Dojíždka do zaměstnání v ZSJ Topolany

Jak bylo při terénním šetření zjištěno, v ZSJ Topolany je minimální počet pracovních míst (cca 50–100). Většina osob, které v Topolanech pracují, jsou živnostníci, kteří pracují ve svém domově. Do Topolan dojíždí především několik pracovníků Dětského centra 1990. Odhadem to je asi 20–25 pracovníků.

Dojíždkový proud do Topolan je tak téměř zanedbatelný. Většina ekonomicky aktivních tedy za práci vyjíždí, ať už v rámci města Olomouce či do jiných obcí. Jen pro ilustraci uvádím, že ve sčítání v roce 2001 ze ZSJ vyjíždělo za prací 131 osob, z nichž 102 mělo zaměstnání v rámci obce Olomouc. To by znamenalo, že zhodnocení aktuálních údajů by v Topolanech zůstávalo asi 50 ekonomicky aktivních. Do lokality by tak dojíždělo zhruba 50 pracovníků, a jak již bylo zmíněno, asi polovina jich míří do Dětského centra 1990.

7.4.3 Dojíždka do školy v ZSJ Topolany

V místní části Topolany není žádná základní škola, ta byla v roce 1975, tedy v roce, kdy se samostatná obec Topolany připojila k Olomouci, zrušena. Od roku 1990 však v lokalitě působí Dětské centrum 1990, které pracuje s dětmi a osobami s kombinovanými vadami. Tato organizace provozuje Střední školu, Základní školu a Mateřskou školu DC 90, která sídlí v Topolanech. Střední škola je určena především pro žáky s více vadami, kteří splnili povinnou školní docházku a nabízí možnosti vzdělávání ve formě praktické školy a odborného učiliště. Praktická škola je zaměřena na péči o rodinu a vedení domácnosti. Odborné učiliště nabízí tyto učební obory: keramické práce, zahradnické práce. Obory jsou tříleté s možností získání výučního listu. Výuka praktické školy a odborného učiliště probíhá právě v Topolanech (výuka mateřské a základní školy se odehrává v ZSJ Jihoslovanská, v místní části Povel). Zde je umístěn i internát školy s kapacitou 15 lůžek.

Informace od školy se nepodařilo zjistit, uvádím tedy kapacitu střední školy z Rejstříku škol MŠMT. Střední školy DC 1990 má kapacitu 60 studentů.¹⁰³

---

¹⁰³ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Rejstřík škol*. [online]. 2011. [cit. 2011-04-08]. Dostupný z WWW: <<http://rejskol.msmt.cz/>>./

7.4.4 Dočasně přítomné obyvatelstvo ZSJ Topolany

Žádné další osoby se nad rámec výše popsanych kategorií v lokalitě nevykylují. ZSJ nedisponuje žádnými subjekty poskytující služby, do kterých by dojížděli obyvatelé ostatních ZSJ či okolních obcí. V lokalitě jsou pouze smíšené zboží, pobočka městské knihovny a dvě restaurační zařízení.

Ani pro turisty není sledovaná oblast lákavá. Topolany prochází cyklistická trasa, ale je vedena po okraji místní části, takže nikdo do centra místní části nezajíždí a netráví zde svůj čas. Kaple Nejsvětějšího Srdce Páně je na trase cyklostezky, tudíž na okraji lokality.

7.5 Shrnutí

V následující textu zhodnotím faktické obyvatelstvo na základě terénního šetření. Mimo ZSJ Olomouc-historické jádro je uvedena vždy jen jeden rozptyl (odpovídá jedné části tabulky 14) s rozlišením denního a nočního obyvatelstva, neboť výkyvy mezi sezónami zde nejsou a během víkendu odpovídá faktické obyvatelstvu víceméně trvale bydlícímu obyvatelstvu, s tím ohledem, že v ZSJ Stupkova někteří lidé mohou vyjíždět do rekreačních objektů. Na základě údajů ze sčítání lidu jsem odhadla 200–400 osob vyjíždějících o víkendu za rekreaci. Víkendový den byl tak rozlišen jen u ZSJ Olomouc-historické jádro, neboť zde dochází k vyšší koncentraci osob v rámci dojížděky za službami, turistickým ruchem a také do škol, kdy přichází studenti kombinovaného studia. Zde za rekreaci vyjíždí dle odhadů 200–500 osob.

Počet trvale bydlícího obyvatelstva činí s přihlédnutím ke skutečnosti, že ne všechny osoby (zejména cizinci) jsou v systému vedeni, **6 000–7 000 (ZSJ Olomouc-historické jádro), 2 800–3 000 (ZSJ Stupkova) a 340–350 (ZSJ Topolany).**

Počet dojíždějících do zaměstnání činí opět saldo mezi osobami dojíždějícími do lokality a z lokality vyjíždějících. Počet osob vyjíždějících byl vytvořen na základě odhadů s přihlédnutím k výsledkům SLDB 2001 a přepočtením podílu na aktuální stav trvale bydlícího obyvatelstva. **Jedná se o 1 300–4 200, resp. 300–1 100 o víkendu u ZSJ Olomouc-historické jádro, 250–415 u ZSJ Stupkova a u ZSJ Topolany** pak převyšuje počet vyjíždějících počet dojíždějících, tedy **saldo činí 80–100 ve prospěch vyjíždějících za hranice ZSJ.**

Dojížděka do škol činí u všech zkoumaných ZSJ poměrně výrazný podíl na faktickém obyvatelstvu a mimo ZSJ Olomouc-historické centrum, jak už jsem uvedla výše, se odehrává pouze v pracovní dny. Představuje saldo mezi osobami dojíždějícími do lokality a z lokality vyjíždějících. Počet osob vyjíždějících byl opět, stejně jako u kategorie dojížděky do zaměstnání, vytvořen na základě odhadů s přihlédnutím k výsledkům SLDB 2001 a přepočtením podílu na aktuální stav trvale bydlícího obyvatelstva. Pak se jedná o **530–8 000 žáků a studentů na rámec trvale bydlícího obyvatelstva v ZSJ Olomouc-historické jádro, 200–630 v ZSJ Stupkova a asi 60 studentů v ZSJ Topolany.**

Tab. 14: Odhad faktického obyvatelstva vybraných ZSJ v Olomouci v roce 2011

ZSJ Olomouc-historické jádro v sezóně (květen-říjen)					
Pracovní den	denní	noční	Víkendový den	denní	noční
Trvale bydlící	6 000 – 7 000	6 000 – 7 000	Trvale bydlící	6 000 – 7 000	6 000 – 7 000
vyjíždějící za rekreací	–	–	vyjíždějící za rekreací	200 – 500	200 – 500
dojíždka do zaměstnání	3 800 – 6 500	–	dojíždka do zaměstnání	900 – 1 500	–
dojíždka do škol	0 – 8 800	–	dojíždka do škol	0 – 2000	–
turisté	400 – 1 100	10 – 300	turisté	400 – 1100	10 – 300
hospitalizovaní	–	–	hospitalizovaní	–	–
dojíždka za službami	3 200 – 3 500	–	dojíždka za službami	700 – 800	–
celkem	13 400 – 26 900	6 010 – 7 300	celkem	7 500 – 12 200	5 510 – 7 100
ZSJ Olomouc-historické jádro mimo sezónu (listopad-duben)					
Pracovní den	denní	noční	Víkendový den	denní	noční
Trvale bydlící	6 000 – 7 000	6 000 – 7 000	Trvale bydlící	6 000 – 7 000	6 000 – 7 000
vyjíždějící za rekreací	–	–	vyjíždějící za rekreací	100 – 200	100 – 200
dojíždka do zaměstnání	3 800 – 6 500	–	dojíždka do zaměstnání	900 – 1 500	–
dojíždka do škol	8 000 – 8 800	–	dojíždka do škol	0 – 2000	–
turisté	400 – 600	10 – 300	turisté	600 – 800	10 – 300
hospitalizovaní	–	–	hospitalizovaní	–	–
dojíždka za službami	3 200 – 3 500	–	dojíždka za službami	700 – 800	–
celkem	21 400 – 26 400	6 010 – 7 300	celkem	8 000 – 12 000	5 810 – 7 200
ZSJ Stupkova			ZSJ Topolany		
	denní	noční		denní	noční
Trvale bydlící	2 800 – 3000	2 800 – 3000	Trvale bydlící	340 – 350	340 – 350
vyjíždějící za rekreací	<i>pouze o víkendu</i>		vyjíždějící za rekreací	–	–
dojíždka do zaměstnání	250 – 400	–	dojíždka do zaměstnání	-100 – -80	–
dojíždka do škol	200 – 630	–	dojíždka do škol	60	15
turisté	–	–	turisté	–	–
hospitalizovaní	–	–	hospitalizovaní	–	–
dojíždka za službami	200 – 300	–	dojíždka za službami	–	–
celkem	3 450 – 4 345	2 800 – 3 000	celkem	300 – 330	355 – 365

Zdroj: vlastní šetření

O návštěvnících, resp. turistech má smysl hovořit pouze u ZSJ Olomouc-historické jádro. V sezóně se počet turistů pohybuje mezi 600–1 110 turisty a mimo sezónu jde o 400–700

turistů. Nocující turisté pak byli odvozeni od kapacity a využití ubytovacích zařízení situovaných v lokalitě. Jedná se o 10–300 osob nocujících v centru města.

Kategorie hospitalizovaní v nemocnicích v tomto případě nemá smysl, neboť nemocnice jsou lokalizovány na jiném místě v rámci města.

Poslední složkou přítomného obyvatelstva jsou osoby dojíždějící za službami občanské vybavenosti. Při odhadu bylo uvažováno jednak o chování osob využívajících služby v centru, kdy se velkou měrou podílejí osoby v centru zaměstnané, tedy jsou již započítány v jiné kategorii. **Počet osob dojíždějících za službami do ZSJ Olomouc-historické centrum byl stanoven jako 3 200–3 500, resp. 700–800 o víkendu. ZSJ Stupkova také přijímá do svého faktického obyvatelstva osoby přicházející za službami, těchto osob je odhadnut asi 200–300 nad rámec obyvatel lokality. U ZSJ Topolany nemá smysl o dojížděcí za službami uvažovat, v lokalitě nejsou takové poskytující subjekty služby, které by využívali osoby z jiných ZSJ města.**

O skupině osob žijící v lokalitách bez přihlášení k trvalému pobytu nemá smysl uvažovat, neboť není možné odhad podložit nějakými statistickými údaji, neboť i u Olomouce se pohybujeme na hranici odhadů, u vybraných lokalit ale nelze vůbec zjistit, zda se tyto osoby v dané lokalitě vyskytují. Obecně lze říci, že bychom mohli uvažovat o výskytu těchto osob ve dvou lokalitách – ZSJ Olomouc-historické jádro a ZSJ Stupkova z povahy situování v rámci města a funkcí, kterou tato území plní.

8 ZÁVĚR

Tato práce měla několik cílů, které byly naplněny. Byla prozkoumána dostupná statistická evidence a vyvozen závěr, že pro stanovení faktického obyvatelstva obcí je možno pracovat jen s některými z nich, zejména s údaji o dojížděci do zaměstnání a škol, které jsou zjišťovány v rámci sčítání lidu. Na základě trvalého bydliště je faktické obyvatelstvo města těžko hodnotitelné, v této práci ale tato skupina obyvatel tvořila jeho hlavní složku. Posun ve statistické evidenci můžeme očekávat až po vyhodnocení sčítání lidu, které proběhlo v březnu 2011, neboť zde byl vznesen dotaz na bydliště v rozhodný okamžik bez ohledu na adresu trvalého bydliště.

Taktéž byla vytvořena metodika pro studium skutečného obyvatelstva, která se odvíjela zejména od výzkumných zpráv Faktické obyvatelstvo Prahy a Brno – přítomné obyvatelstvo. Popisuje postupy pro tvorbu odhadu počtu osob v jednotlivých složkách tvořící faktické obyvatelstvo. Jsou jimi trvale bydlící obyvatelé, dojíždějící do zaměstnání, dojíždějící do škol, osoby dočasně přítomné v obci, tedy zejména turisté a osoby dojíždějící za službami občanské vybavenosti a také osoby žijící ve městě bez přihlášení k trvalému pobytu v obci. Metodika rovněž nabízí doporučené druhotné zdroje pro tvorbu početního odhadu.

Hlavní cíl práce byl naplněn vytvořením početního odhadu přítomného obyvatelstva jak ve městě Olomouc, tak také v třech lokalitách, ZSJ Olomouc-historické jádro, ZSJ Stupkova a ZSJ Topolany. Odhad přítomného obyvatelstva je rozdělen na denní a noční obyvatelstvo během pracovního dne a víkendového dne a u města Olomouc je dále členěn na dny během sezóny a mimo ni.

Na základě takto vytvořeného odhadu lze uvést, že největšího počtu faktického obyvatelstva dosahuje město Olomouc během pracovních dnů mimo sezónu, kdy jsou ve městě přítomní zejména studenti, kteří tudíž tvoří podstatnou složku skutečného obyvatelstva Olomouce. Počet obyvatel v tyto dny kolísá mezi 140 400–156 000. Turistický ruch na stav faktického obyvatelstva nemá zásadní vliv, proto pracovní den v sezóně činí až druhou nejvyšší hodnotu stavu skutečného obyvatelstva a pohybuje se mezi 123 600–154 400. Velký výkyv činí ta skutečnost, že v sezóně, během letních měsíců se město ztrácí veškeré dojíždějící do škol. Na počet přítomného obyvatelstva víkendových dnů sezónnost takřka vliv nemá, počet činí asi 110 500–131 000. Rozdíl činí především počet osob vyjíždějících do rekreačních objektů a ten narůstá v sezóně (květnu až říjnu).

Terénní šetřením byly zpřesněny údaje o stavu faktického obyvatelstva ve třech vybraných lokalitách, které zastupovaly různé funkční a morfologické zóny města. Z výsledků vyplývá, že největší proměnlivost faktického obyvatelstva se odehrává v ZSJ Olomouc-historické jádro, která představuje administrativní a obchodní centrum města se smíšenou funkcí, neboť slouží jako obslužná zóna, ale také jako obytná a výrobní zóna. Počet skutečného obyvatelstva je zde nejvyšší během pracovních dnů mimo sezónu, opět z důvodu výskytu studentů v lokalitě, a činí 21 400–26 400 osob. Nejnižší stav je během víkendových sezónních dnů (7 500–12 200). Další dvě lokality

početním výkyvům přítomného obyvatelstva takřka nepodléhají. Obě plní víceméně obytnou funkci s tím, že na území ZSJ Topolany se odehrává i zemědělská výroba. Nárůst faktického obyvatelstva tak je patrný u ZSJ Stupkova během pracovních dnů, kdy do lokality dojíždí osoby do zaměstnání.

Díky vytvořené metodice je možné práci v průběhu času aktualizovat či aplikovat na jiná území. Aktuální výsledky této práce mohou být přínosné jak pro geografy, tak pro demografy a jiné vědecké skupiny, ale taktéž pro představitele obce s cílem lépe a přesněji znát demografickou situaci území, které spravují a zohlednit ji při svých nejrůznějších rozhodnutích.

KLÍČOVÁ SLOVA: skutečné obyvatelstvo, dočasně přítomné obyvatelstvo, dojíždka do zaměstnání a do škol, trvale bydlící obyvatelstvo, město Olomouc, funkční rozdělení města.

9 SUMMARY

The diploma thesis deals with the theme of factual population in the city of Olomouc. Olomouc is the 5th biggest city in the Czech Republic with its population of about 100.000. But this number represents only the people who permanently live in the city. In every city there are more or less people which use the city infrastructure, because they work there, or study there or visit the city from different reasons.

In chapters, there are described theoretical concepts of mobility in the city and of time geography. Also there is a solved division of the city of Olomouc according to the functions which particular parts of the city have. The main functions are: manufacturing, service, residential and recreational. In Olomouc there are lots of parts which do not have a single dominant function.

One chapter looks at the history of Olomouc with an emphasis on the development of the population and the development of the city area, because the city played an important role in the settlement system in the past and the history is reflected in the present situation.

The main part of the diploma thesis deals with people who are actually present in the city. The methodology working with this theme is created by two research reports dealing with a similar subject of study. These reports create factual population in the city of Prague and Brno. The methodology divided factual population into several groups. These groups are: permanent residents, commuters to jobs, commuters to school, persons temporarily present in the city, namely tourists and commuters to services and also people living in the city without signing a permanent residence in the city. For individual groups the number of people is estimated. The estimation is formed on the basis of available statistical data for the whole city of Olomouc and also for three selected parts of Olomouc.

Some data are not available because they are not registred, so the next part of the paper focuses on the aforementioned three parts of Olomouc and information about commuters to jobs and schools is surveyed and refined by the field research. The three parts of Olomouc were selected to represent diferent morphological and functional zones in the city – central bussines district, residential zone and rural residential zone.

According the results of the estimation we can describe that the biggest factual population of Olomouc is reached during weekdays out of season, when they are present students who form an essential component of the actual population of Olomouc. The number of population during these days ranges from 140.400 to 156.000. The lowest number is during weekend days (it does not matter if during or out of season) and it is approximately 110.500–131.000.

The results of the field research show that the greatest variability of factual population in the chosen localities is in Olomouc-the historic core which is an administrative and commercial centre with mixed functions, because it serves as a service area, as well as residential and manufacturing area. Other localities do not record big fluctuations of factual population.

KEY WORDS: factual population, temporarily present population, commuting to jobs and schools, permanent residents, the city of Olomouc, a functional division of the city.

10 SEZNAM LITERATURY

Literatura

- BURCIN, B, ČERMÁK, Z., DRBOHLAV, D. HAMPL, M, KUČERA. T. *Faktické obyvatelstvo Prahy. Výzkumná zpráva*. Praha : Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje a katedra demografie a geodemografie Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze. 1995, přepracováno 2001.
- BURGESS, E.W. The Growth of the City: an Introduction to a Research Project. In PARK, R.E., BURGESS, E.W., MCKENZIE, R.D. et.al. *The City: Suggestions of Investigation of Human Behavior in the Urban Environment*. Chicago : University of Chicago Press. 1925. s. 47–62.
- COLBY, C. Centrifugal and Centripetal Forces in Urban Geography. *Annals of the Association of American Geographers*. 1933, 23, 1, s. 1–20.
- ČSÚ Olomouc. *Výsledky SLDB 2001*.
- ELLEGÅRD, K., PATER, B. Introduction : The complex tapestry of everyday life. *GeoJournal*. 1999, Vol. 48, No. 3, s. 149–153.
- FOLEY, D. Urban Daytime Population: A Field for Demographic-Ecological Analysis. *Social Forces*. 1954, Vol. 32, No. 4, s. 323–330.
- FOLEY, D. The Daily Movement of Population into Central Business Districts. *American Sociological Review*. 1952, Vol. 17, No. 5, s. 538–543.
- GIDDENS, A. *The constitution of Society*. Cambridge : Polity Press, 1984. 402 s.
- HAMPL, M. *Geografická organizace společnosti v České republice: Transformační procesy a jejich obecný kontext*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2005. 395 s.
- HAMPL, M. Vývoj osídlení v České republice. In HAMPL, Martin, et al. *Geografická organizace společnosti a transformační procesy v ČR*. Praha: DemoArt, 1996. s. 35–53.
- IRA, V. Geografie času: přístup, základné koncepty a aplikácie. *Geografický časopis*. 2001. Vol. 53. No. 3.
- IRA, V. Každodenné aktivity člověka z pohľadu geografie času. *Acta geographica universitatis comenianae*. 2006. No. 47. s. 57–66.
- JURYŠEK, Oldřich. *Dějiny Olomouce 1017 - 1920*. Olomouc : Votobia, 2006. 207 s.
- LENKOVÁ, Jitka. *Olomouc*. Praha : Regia, 2004. 205 s.
- Magistrát města Olomouce. *Statistika návštěvnosti Informačního centra v Olomouci – rok 2010*.
- Magistrát města Olomouce. *Statistika ubytování 2009*.
- Magistrát města Olomouce. *Statistika ubytování 2010*.
- MACHÁČEK, J. *Studenti UP v Olomouci – Potenciál pro město i region*. Diplomová práce. 2011. V tisku.

- MATLOVIČ, R. *Transformačné procesy a ich efekty v intraurbánných štruktúrach postkomunistických miest*. Geografické štúdie, 8, Banská Bystrica : UMB. 2001.
- MURDYCH, Z. Centrum Prahy jako bydliště a pracoviště. *Sborník ČSSZ*. 1966. Roč. 71, č. 3. s. 231–250.
- NEŠPOR, Václav. *Dějiny města Olomouce : 1. svazek*. Olomouc : Votobia, 1998. 347 s.
- NOVÁK, J. *Časoprostorová mobilita obyvatel a strukturované prostředí metropolitní oblasti*. Praha, 2004. Diplomová práce. Univerzita Karlova, PŘF, KSGRR.
- OUŘEDNÍČEK, M., et al. *Město: Proměnlivá ne/samozřejmost*. Brno : Pavel Mervart/Masarykova univerzita, 2009. Metody geografického výzkumu města, s. 93–128.
- PAPAJÍK, D.: *Dějiny obce Topolany*. Olomouc: Město Olomouc ve spolupráci s nakladatelstvím ALDA. 153 s.
- PETRÁŠ, L. *Prostorová diferenciacie studentů Univerzity Palackého v Olomouci*. Diplomová práce. 2011. V tisku.
- POSPÍŠILOVÁ, Lucie. *Skutečné obyvatelstvo centra Prahy a každodenní život v jeho lokalitách*. Praha, 2007. Diplomová práce. Univerzita Karlova, PŘF, KSGRR
- SEIDENGLANZ, D., TOUŠEK, V., JANOTA, M. *Brno – přítomné obyvatelstvo*. Brno : Centrum pro regionální rozvoj Masarykovy univerzity v Brně. 2008.
- SCHULTZ, Jindřich, et al. *Dějiny města : 1. svazek*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2009. 629 s.
- SCHULTZ, Jindřich, et al. *Dějiny města : 2. svazek*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2009. 533 s.
- SCHULTZ, Jindřich, et al. *Olomouc Malé dějiny města*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2002. 389 s.
- SOROKIN, P. *Social mobility*. New York, London : Harper & Brother. 1927.
- SZCZYRBA, Z.. *Maloobchod v ČR po roce 1989 : Vývoj a trendy se zaměřením negeografickou organizací*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2005. 126 s.
- SZCZYRBA, Z. Olomoucké obchodní domy. *Urbanismus a územní rozvoj*. 2007, Vol. X, Číslo 1, s. 53–57.
- TICHÁK, Milan. *O osudech městských částí Olomouce*. Olomouc : Stře.disko informatiky a služeb školám, 1998. 75 s.
- TOUŠEK, V., et al. *Ekonomická a sociální geografie*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. 411 s.
- Vědeckotechnický park UP. *Průzkum zájmů a plánů studentů Univerzity Palackého v Olomouci*. Závěrečná zpráva, 2009.
- VILHELMSON, B. Daily mobility and the use of time for different activities. The case of Sweden. *GeoJournal*. 1999, Vol. 48, No. 3, s. 177–185.

- Úřad města Olomouce. Funkční regulace, limity využití území. 2006
- Úřad práce v Olomouci. *Statistika vývoje zaměstnanosti u velkých firem v Olomouci*. 2011

Internetové zdroje:

- Atlas.cz a.s. *AMapy.cz* [online]. © 2006 [cit. 2011-04-17]. Dostupné z WWW: <<http://amapy.centrum.cz/>>.
- ČÍŽEK, Jiří. *Hrady.cz* [online]. © Copyright 1995-2011 [cit. 2011-03-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.hrady.cz/>>.
- ČSÚ. *Český statistický úřad Pardubický kraj* [online]. © 2011, Aktualizováno dne: 11.7. 2007 [cit. 2011-03-15]. Dojíždka za prací a do škol v Pardubickém kraji (na základě výsledků SLDB 2001) za rok 2001. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/xednicniplan.nsf/publ/13-5321-04-za_rok_2001>.
- ČSÚ. *Demografická ročenka měst vybraných měst ČR, 1991 až 2006* [online]. © 2011. [cit. 2011-03-15]. Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/csu/2007ednicniplan.nsf/publ/4018-07-1991_az_2006>.
- ČSÚ. *Demografická ročenka měst 1996 až 2008* [online]. © 2011. [cit. 2011-03-15]. Dostupné na WWW: <<http://www.czso.cz/csu/2010ednicniplan.nsf/p/4018-10>>.
- ČSÚ. *Demografická ročenka měst 2000–2009* [online]. © 2011. [cit. 2011-03-15]. Dostupné na WWW: <<http://www.czso.cz/csu/2010ednicniplan.nsf/p/4018-10>>.
- ČSÚ. Dojíždka za prací a do škol v Olomouckém kraji (na základě výsledků SLDB 2001) [online]. © 2011. [cit. 2011-03-15]. < Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/xm/ednicniplan.nsf/p/13-7109-04>>.
- ČSÚ. *Počet obyvatel a domů podle výsledků sčítání od roku 1869* [online]. © 2011 [cit. 2011-03-15]. Počet obyvatel a domů podle výsledků sčítání od roku 1869. Dostupné z WWW: <<http://www.olomouc.czso.cz/sldb/sldb10.nsf/obydomy?openform&:500496>>.
- ČSÚ. Sčítání lidu, domů a bytů 2001 – Pramenné dílo [online]. © 2011 [cit. 2011-03-15]. Dostupné na WWW: <<http://notes3.czso.cz/csu/2005ednicniplan.nsf/kapitola/4132-05--3002>>.
- ČSÚ. *Zaměstnanost osob předdůchodového a důchodového věku*. © 2011 [cit. 2011-03-15]. Dostupné na WWW: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta28062010.doc>>.
- ČSÚ. SLDB 2001. [online]. © 2011 [cit. 2011-03-15]. Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/sldb/sldb2001.nsf/tabx/CZ0000>>.
- ČSÚ. SLDB 2001 – obyvatelstvo, byty, domy a domácnosti Olomouc [online]. © 2011 [cit. 2011-03-15]. Dostupné na WWW: <[http://www.czso.cz/xm/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/14266f9750dd5ba9c12576f5003702db/\\$FILE/4103-7102-1.pdf](http://www.czso.cz/xm/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/14266f9750dd5ba9c12576f5003702db/$FILE/4103-7102-1.pdf)>.

- ČSÚ. *Veřejná databáze ČSÚ* [online]. © 2011 [cit. 2011-03-15]. Dostupné na WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/maklist.jsp?kapitola_id=653&vo=tabulka>.
- DATABOX s.r.o. *Živé firmy v České republice* [online]. © 2011 [cit. 2011-03-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.zivefirmy.cz/index.php>>.
- Fakultní nemocnice Olomouc. *Fakultní nemocnice Olomouc*. [online]. 2011 [cit. 2011-04-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.fnol.cz/o-nas.asp>>.
- HBI Česká republika s.r.o. *On-line databáze firem* [online]. 2011 [cit. 2011-03-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.hbi.cz/>>.
- HFBIZ.cz. *Cenová mapa stavebních pozemků na území statutárního města Olomouce*. [online]. © 2011 [cit. 2011-03-26]. Dostupné z WWW: <<http://apps.hfbiz.cz/apps/olomouc/cm/>>.
- HNILOVÁ, S. * *Hotely * Penziony * Ubytování* [online]. 2011 [cit. 2011-03-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.hotel-ubytovani.com/hotely-penziony-Olomouc.htm>>.
- KADLECOVÁ, M. ; POLEDNIK, M. Ceny bydlení a širší souvislosti trhu nemovitostí Olomoucký kraj. *Komplexní informační systém ekonomiky bydlení* [online]. 2004, [cit. 2011-03-12]. Dostupný z WWW: <http://www.kiseb.cz/zrcadlo/realit_09_05.asp>.
- Ministerstvo vnitra ČR. *Ministerstvo vnitra ČR* [online]. © 2010 [cit. 2011-03-14]. Statistiky. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/statistiky-pocty-obyvatel-v-obcich.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>>.
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Rejstřík škol*. [online]. 2011. [cit. 2011-04-08]. Dostupný z WWW: <<http://rejskol.msmt.cz/>>.
- OUŘEDNÍČEK, M. Mobilita ve městě. *Evropská města* [online]. 2008, [cit. 2011-04-08]. Dostupný z WWW: <http://www.evropskemesto.cz/cms/index.php?option=com_content&task=view&id=210>.
- Seznam.cz, a.s. *Katalog firem a institucí - Firmy.cz* [online]. Copyright © 1996 - 2011 [cit. 2011-03-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.firmy.cz/>>.
- Seznam.cz, a.s. *Mapy.cz* [online]. © 2005 - 10 [cit. 2011-04-17]. Mapy.cz. Dostupné z WWW: <www.mapy.cz>.
- Společenstvo organizátorů veletržních a výstavních akcí. *SOVA ČR* [online]. © 2010, [cit. 2011-03-26]. Dostupný z WWW: <<http://www.czechfairs.cz/kategorie.asp?idk=155>>.
- Statutární město Olomouc. *Integrovaný plán rozvoje území Olomouc* [online]. 2008, [cit. 2011-04-20]. Dostupné na WWW: <[http://www.olomouc.eu/iprm/ipru/dokumenty-ipru_\(cesky\)](http://www.olomouc.eu/iprm/ipru/dokumenty-ipru_(cesky))>.
- Univerzita Palackého v Olomouci. *Výroční zpráva o činnosti – rok 2009* [online]. 2010, [cit. 2011-04-20]. Dostupné na WWW: <http://www.upol.cz/fileadmin/user_upload/dokumenty/2010/VZ_2009_6.pdf>.

- Ústav zdravotnických informací a statistiky České republiky. Zdravotnictví Olomouckého kraje 2009 [online]. 2010. [cit. 2011-04-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.uzis.cz/cr-kraje/olomoucky-kraj>>.
- VETEŠKOVÁ, M. Ruská čtvrť v Olomouci byla za betonovou zdí. *Český rozhlas- Radiožurnál* [online]. 22. ledna 2011, [cit. 2011-03-04]. Dostupný z WWW: <http://www.rozhlas.cz/radiozurnal/reportaze/_zprava/ruska-ctvrt-v-olomouci-byla-za-betonovou-zdi--848611>.
- Vojenská nemocnice Olomouc. *Vojenská nemocnice Olomouc* [online]. © 2008 [cit. 2011-04-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.vnol.cz/cs/uvodni-stranka/o-nas/>>.
- ZŠ Olomouc, Stupkova 16. *ZŠ Olomouc, Stupkova 16* [online]. 2010 – 2011. [cit. 2011-04-20]. Dostupné na WWW: <http://www.zs-stupkova.cz/o_skole/>.

11 PŘÍLOHY

Příloha 1: Přehled středních, vyšších odborných a vysokých škol v Olomouci v roce 2011

Příloha 2: Názvy místních částí Olomouce

Příloha 3: Názvy základních sídelních jednotek Olomouce

Příloha 4: Změna počtu obyvatel v MČ Olomouce mezi lety 1991 a 2001

Příloha 5: Změna počtu obyvatel v MČ Olomouce mezi lety 2001 a 2011

Příloha 6: Změna počtu obyvatel v MČ Olomouce mezi lety 1991 a 2001

Příloha 7: Změna počtu obyvatel v MČ Olomouce mezi lety 2001 a 2011

Příloha 8: Celková dojíždka do ZSJ Olomouce v roce 2001

Příloha 9: Celková intenzita dojíždky do ZSJ Olomouce v roce 2001

Příloha 10: Dojíždka do zaměstnání do ZSJ Olomouce v roce 2001

Příloha 11: Intenzita dojíždky do zaměstnání do ZSJ Olomouc v roce 2001

Příloha 12: Dojíždka do škol do ZSJ Olomouce v roce 2001

Příloha 13: Intenzita dojíždky do škol do ZSJ Olomouce v roce 2001

Příloha 14: Dojíždějící do zaměstnání a škol do ZSJ Olomouc v roce 2001 – tabulka k přílohám 8-13

Příloha 15: Seznam organizací v jednotlivých lokalitách k 1. 4. 2011

Obrazová příloha:

Obr. 1: Městské hradby v Bezručových sadech

Obr. 2: Katedrála sv. Václava na místní olomouckého hradu

Obr. 3: Horní náměstí z mořické věže

Obr. 4: Východní část městského centra z mořické věže

Obr. 5: Dolní náměstí

Obr. 6: Rektorát Univerzity Palackého v Olomouci

Obr. 7: Obchodní dům Prior

Obr. 8: ZŠ Stupkova a přilehlé okolí

Obr. 9: Ulice Dobnerova v ZSJ Stupkova

Obr. 10: Bývalé nákupní centrum Tabulový vrch

Obr. 11: Zdravotní centrum Salus, Dobnerova ul.

Obr. 12: Náves místní části Topolany

Obr. 13: Kaple sv. Floriána, Topolany

Obr. 14: Dětské centrum Topolany

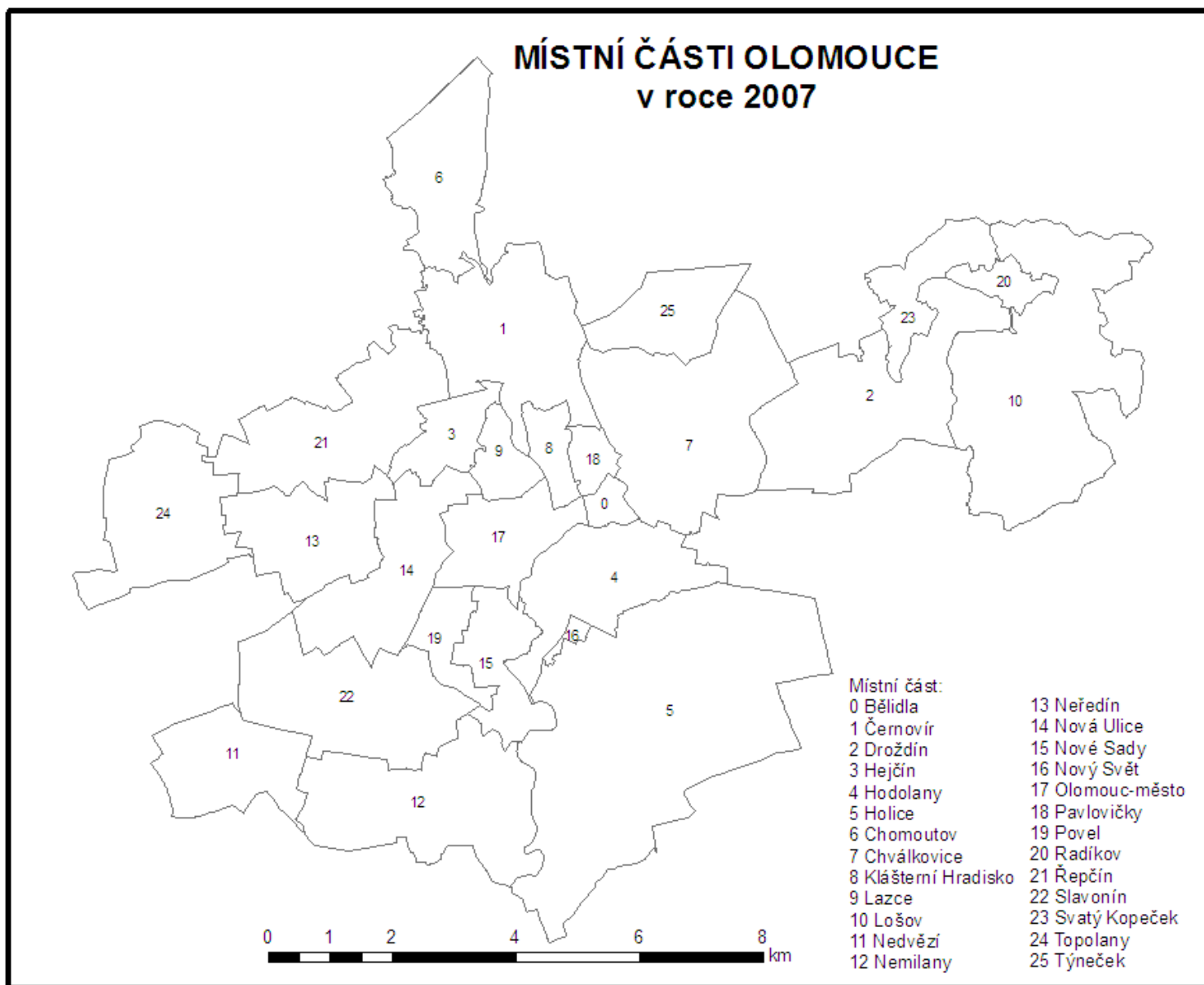
Obr. 15: Kaple Nejsvětějšího Srdce Páně v Topolanech

Příloha 1 - Přehled středních, vyšších odborných a vysokých škol v Olomouci v roce 2011

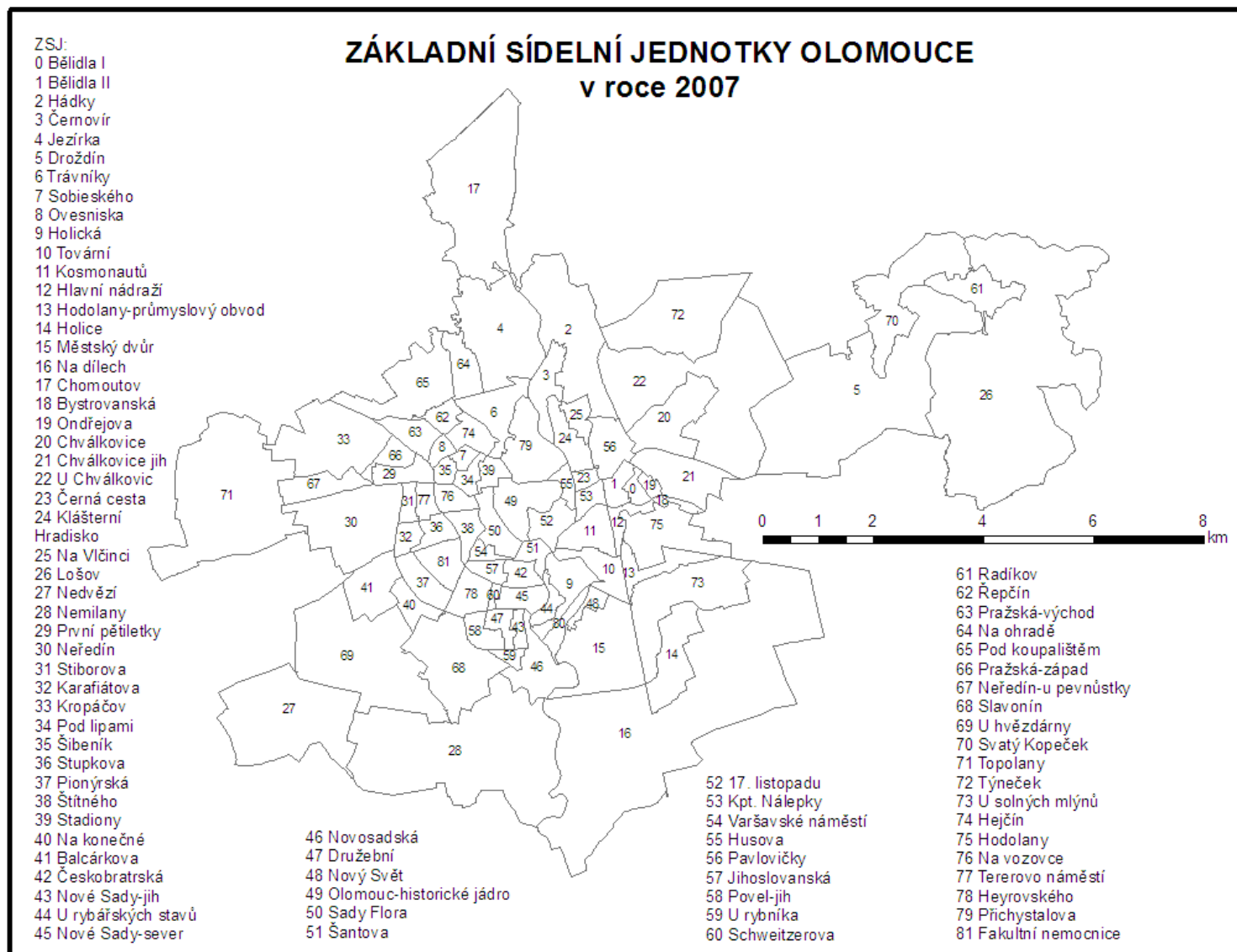
NÁZEV ŠKOLY	ADRESA ŠKOLY	ZŘIZOVATEL
Gymnázium, Olomouc - Hejčín, Tomkova 45	Tomkova 45, Olomouc	OLK
Gymnázium, Olomouc, Čajkovského 9	Čajkovského 9, Olomouc	OLK
Slovanské gymnázium, Olomouc, tř. Jiřího z Poděbrad 13	tř. Jiřího z Poděbrad 13, Olomouc	OLK
Střední průmyslová škola strojnická, Olomouc, tř. 17. listopadu 49	tř. 17. listopadu 49, Olomouc	OLK
Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola elektrotechnická, Olomouc, Božetěchova 3	Božetěchova 3, Olomouc	OLK
Obchodní akademie, Olomouc, tř. Spojenců 11	tř. Spojenců 11, Olomouc	OLK
Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická Emanuela Pöttinga, Olomouc, Pöttingova 2	Pöttingova 2, Olomouc	OLK
Střední škola zemědělská, Olomouc, U Hradiska 4	U Hradiska 4, Olomouc	OLK
Střední škola logistiky a chemie, Olomouc, U Hradiska 29	U Hradiska 29, Olomouc	OLK
Střední škola polygrafická, Olomouc, Střední Novosadská 55	Střední Novosadská 55, Olomouc	OLK
Střední škola polytechnická, Olomouc, Rooseveltova 79	Rooseveltova 79, Olomouc	OLK
Střední škola technická a obchodní, Olomouc, Kosinova 4	Kosinova 4, Olomouc	OLK
Střední škola, Olomouc-Svatý Kopeček, B. Dvorského 17	B. Dvorského 17, Olomouc – Sv. Kopeček	OLK
Střední škola stavební a podnikatelská s.r.o.	Štěpánovská 23, Olomouc – Chomoutov	soukromá osoba
Střední odborná škola služeb s.r.o.	U Hradiska 4, Olomouc	soukromá osoba
Střední odborná škola ekonomiky a podnikání, s.r.o.	Kříčkova 233/4, Olomouc – Sv. Kopeček	soukromá osoba
Střední odborná škola Olomouc spol. s r.o.	Řepčínská 239/101, Olomouc	soukromá osoba
Střední škola obchodu, gastronomie a designu PRAKTIK s.r.o.	Pasteurova 935/8a, Olomouc	soukromá osoba
Střední škola stavební – HORSTAV	U Hradiska 4, Olomouc	soukromá osoba
Soukromé gymnázium Olomouc Na Vlčinci čp. 154, s.r.o.	Kláštevní Hradisko, Na Vlčinci 154, Olomouc	soukromá osoba
Střední škola a Základní škola DC 90, s.r.o.	Nedbalova 36, Olomouc – Topolanv	soukromá osoba
Základní škola a Střední škola CREDO, o.p.s.	Mozartova 43, Olomouc	soukromá osoba
Střední škola, základní škola a mateřská škola pro sluchově postižené, Olomouc, Kosmonautů 4	Kosmonautů 4, Olomouc	MŠMT
Církevní gymnázium Německého řádu, spol. s r.o.	Nešverova 693/1, Olomouc	církev
CARITAS – Vyšší odborná škola sociální Olomouc	Nám. Republiky 3, Olomouc	církev
Vyšší odborná škola sociální a teologická – Dorkas	Blažejské nám. 9, Olomouc	církev
Konzervatoř Evangelické akademie	Wurmova 13, Olomouc	církev
Univerzita Palackého v Olomouci	Křížkovského 8, Olomouc	MŠMT
Moravská vysoká škola Olomouc, o.p.s.	Jeremenkova 1142/42, Olomouc	soukromá osoba

Zdroj: Školy a školská zařízení v Olomouckém kraji, Olomoucký kraj, 2011.

Příloha 2 –Názvy místních částí Olomouce

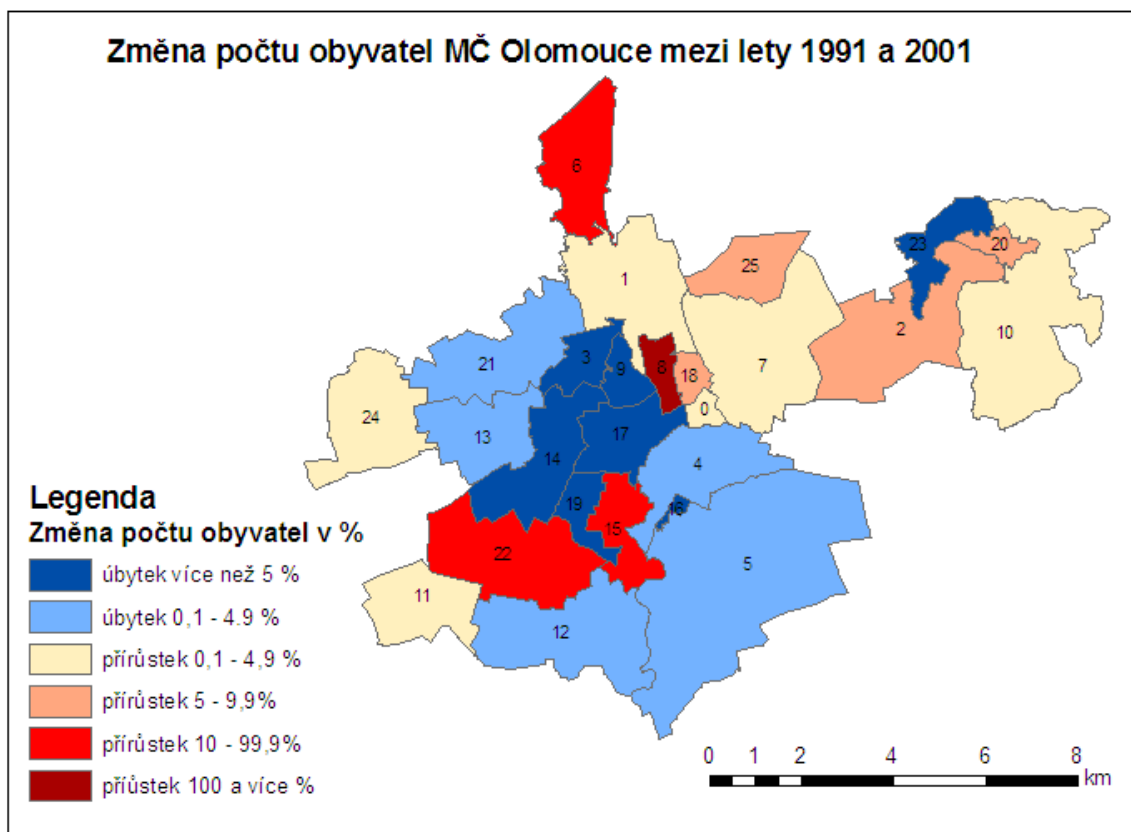

Příloha 3 – Názvy základních sídelních jednotek Olomouce

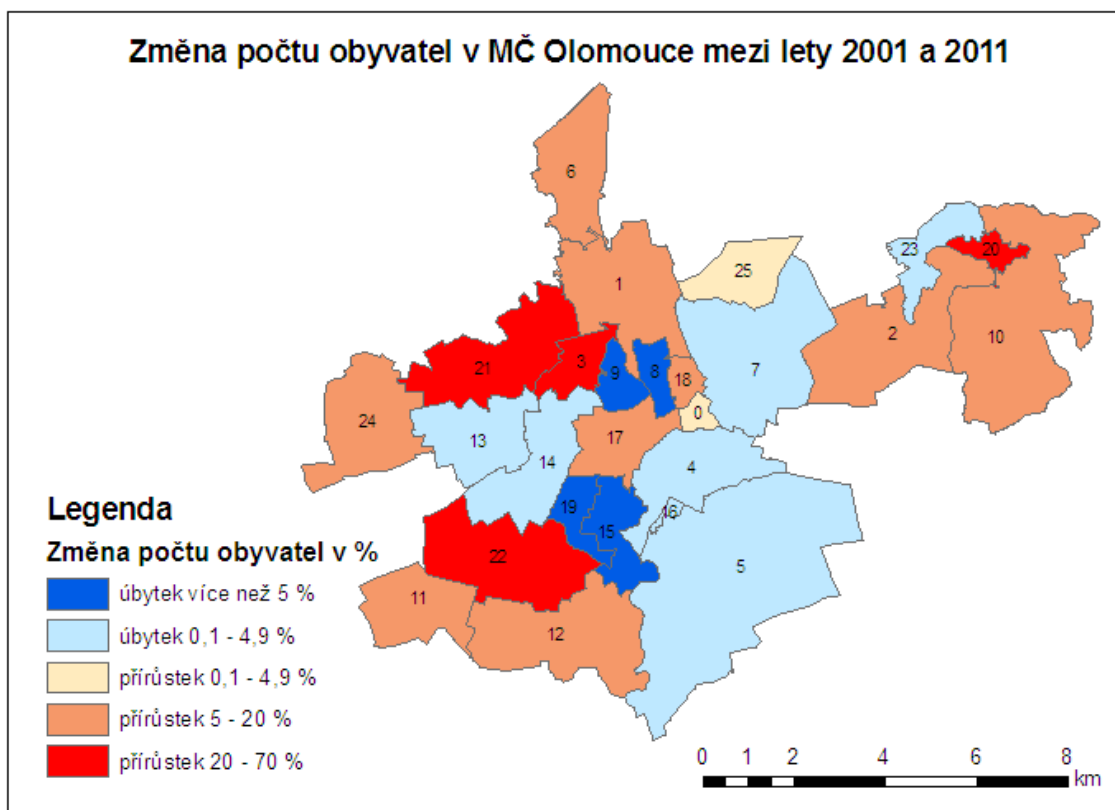

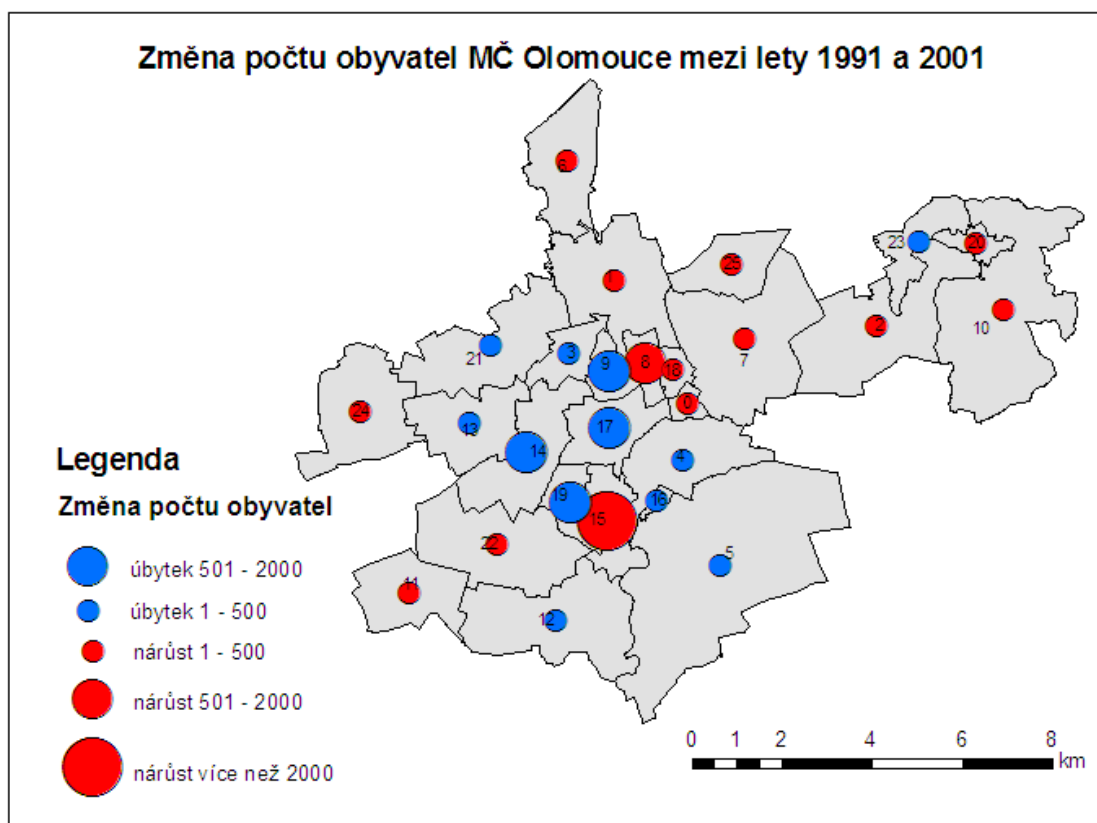
Příloha 4 – Změna počtu obyvatel v MČ Olomouce mezi lety 1991 a 2001

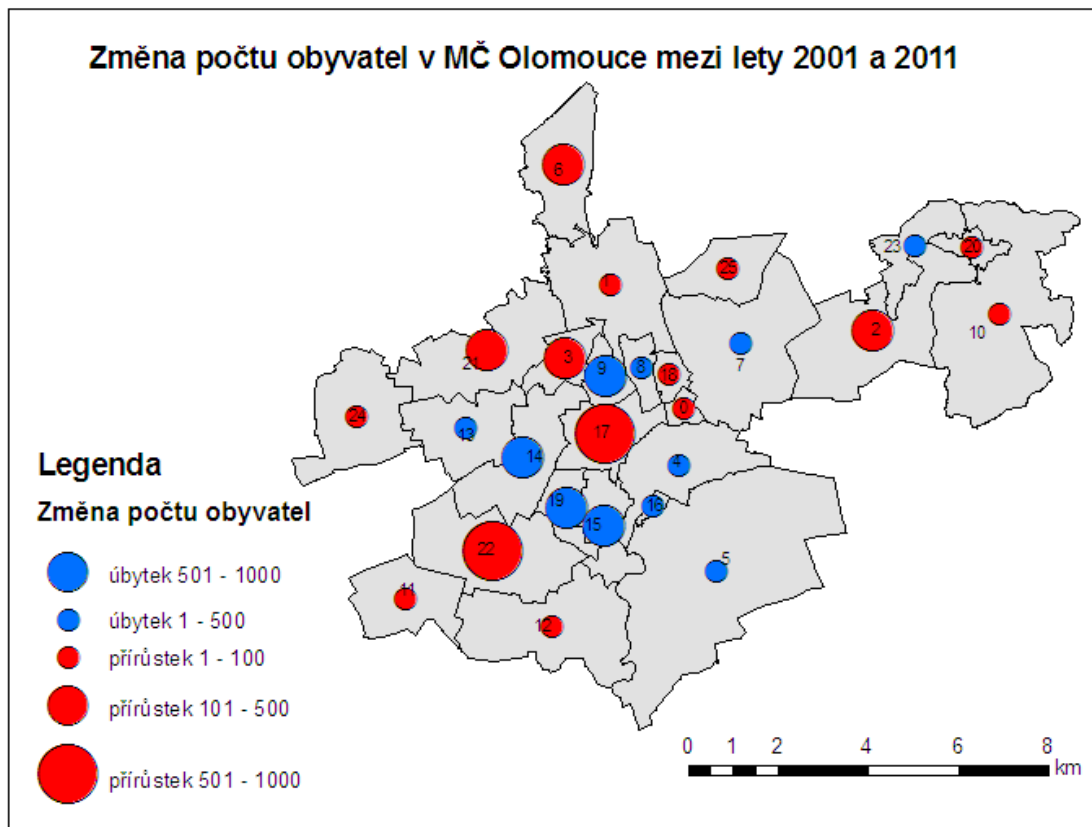
Příloha 5 – Změna počtu obyvatel v MČ Olomouce mezi lety 2001 a 2011

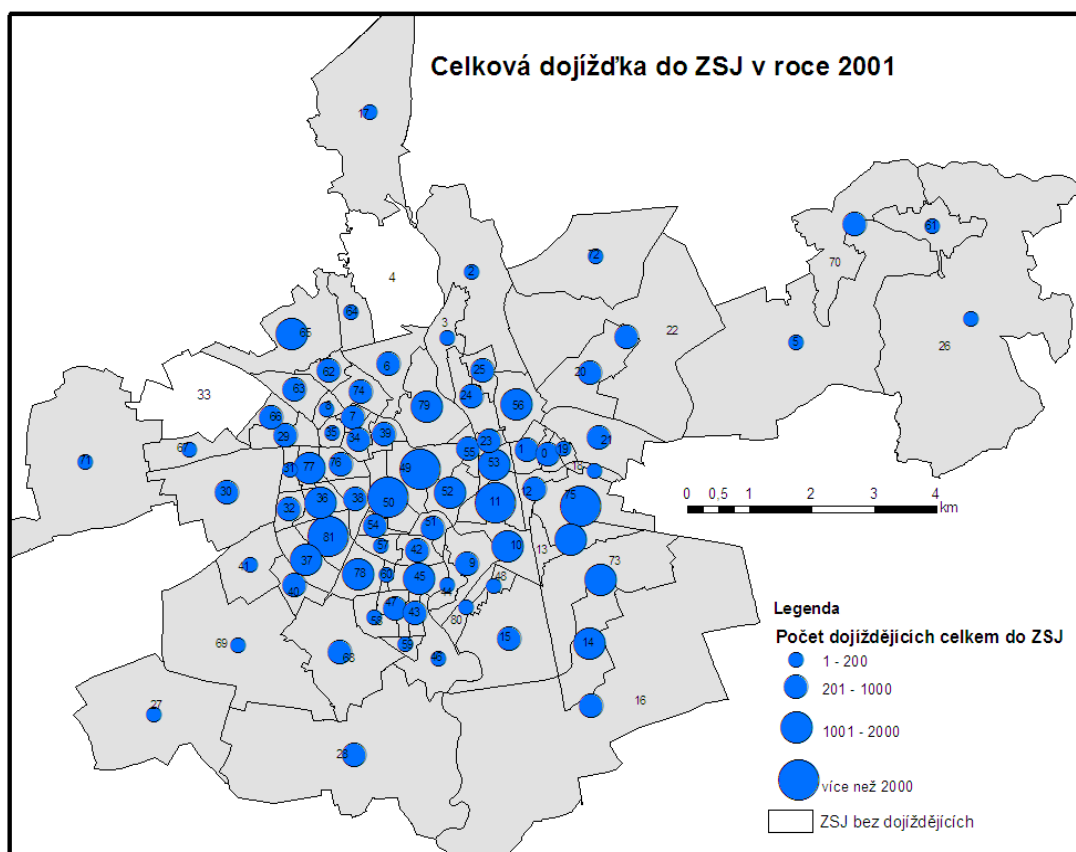
Příloha 6 – Změna počtu obyvatel v MČ Olomouce mezi lety 1991 a 2001

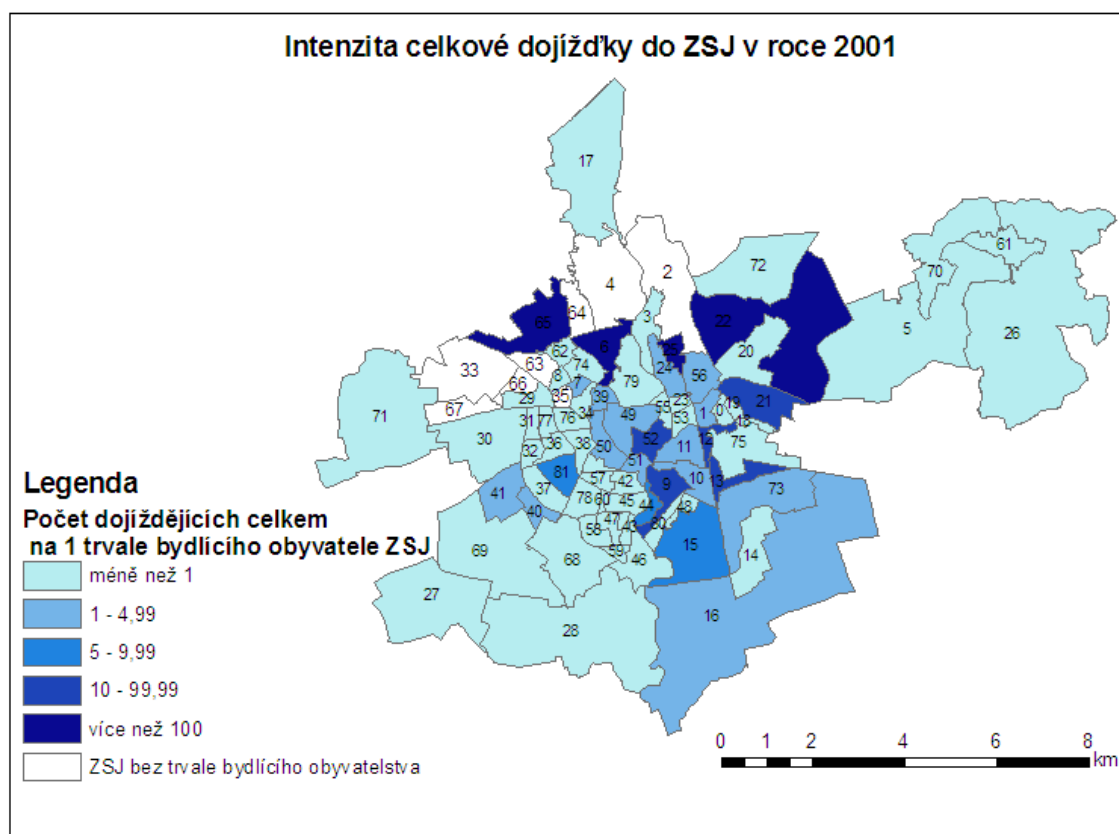
Příloha 7 – Změna počtu obyvatel v MČ Olomouce mezi lety 2001 a 2011

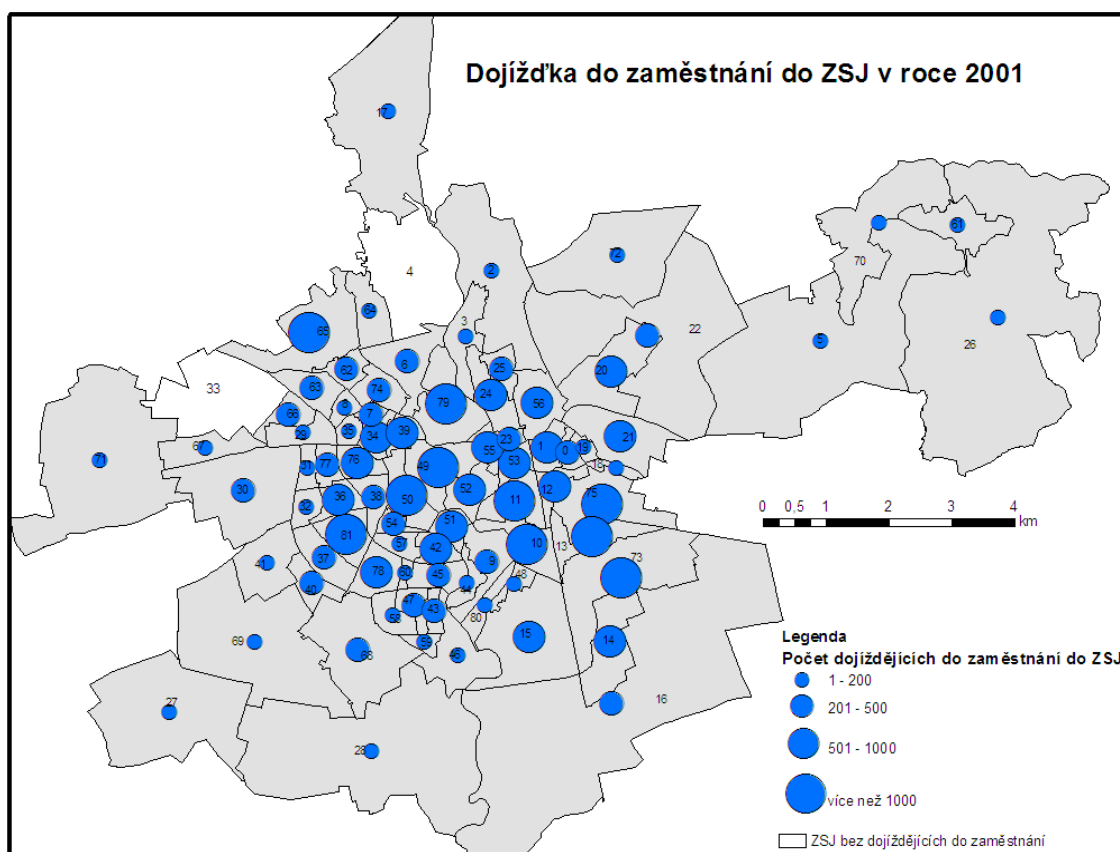
Příloha 8 – Celková dojíždka do ZSJ Olomouce v roce 2001

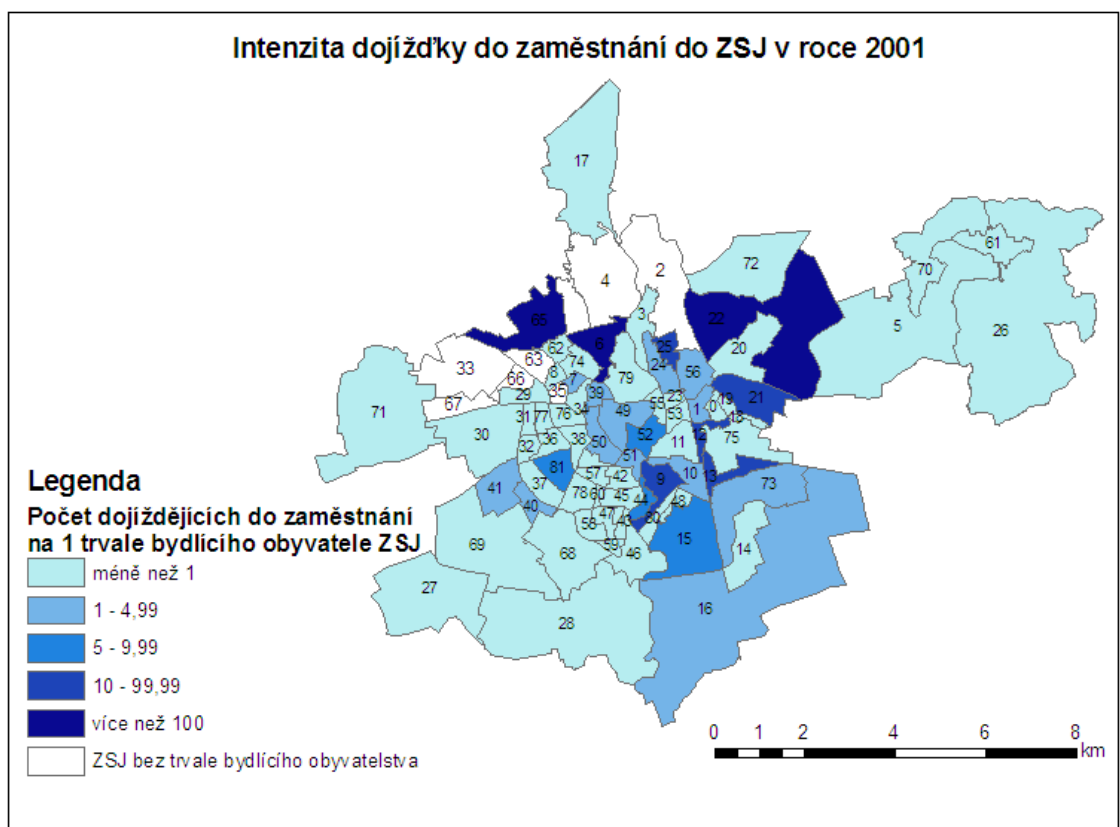
Příloha 9 – Celková intenzita dojíždky do ZSJ Olomouce v roce 2001

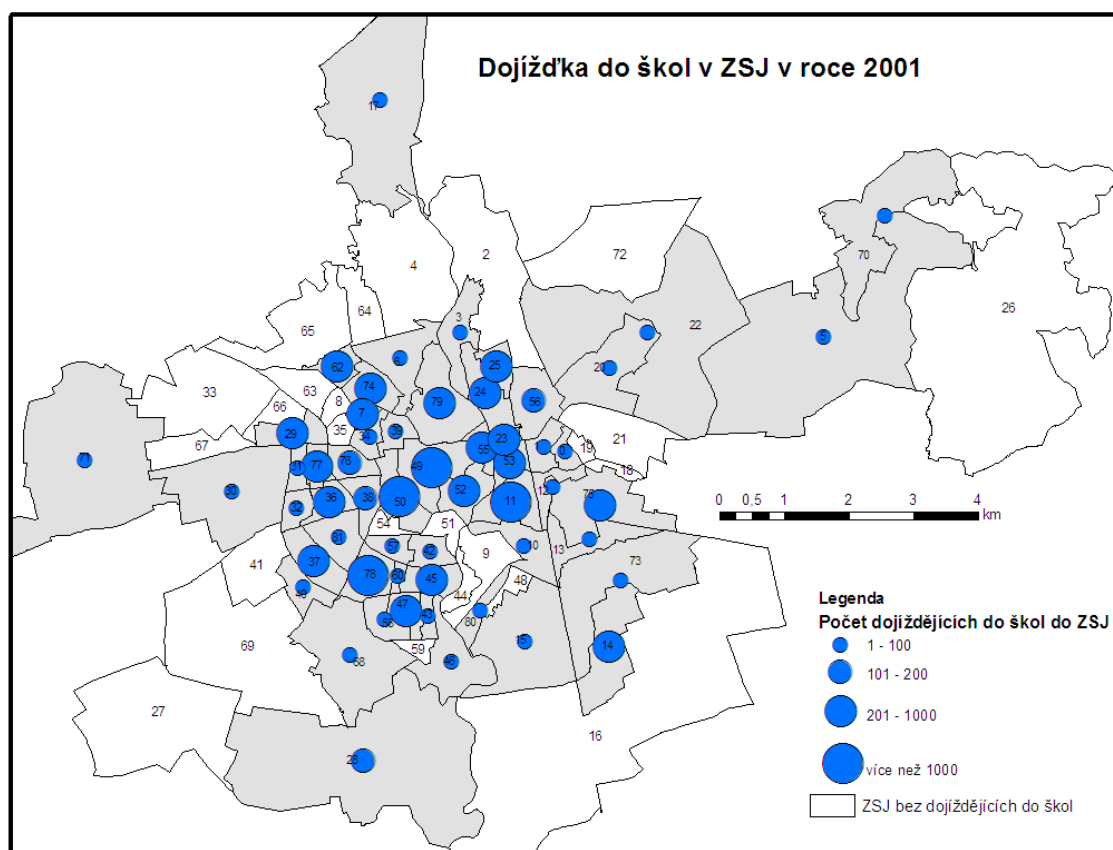
Příloha 10 – Dojíždka do zaměstnání do ZSJ Olomouce v roce 2001

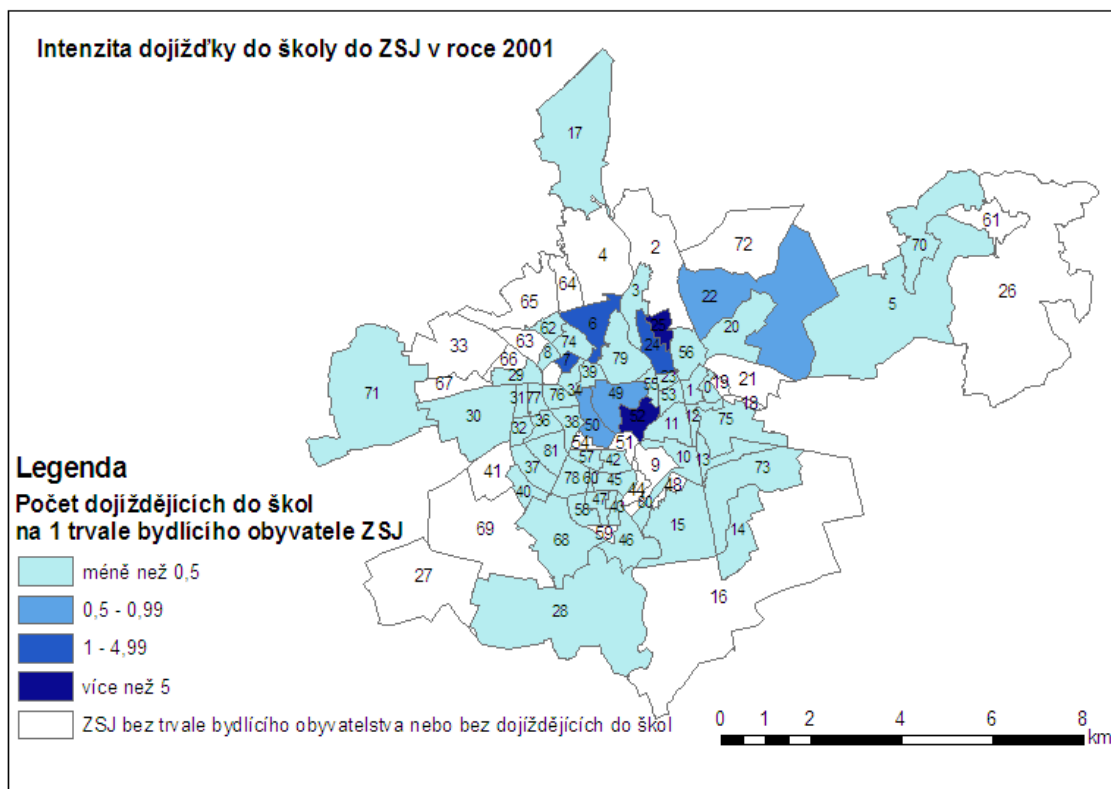
Příloha 11 – Intenzita dojíždky do zaměstnání do ZSJ Olomouce v roce 2001

Příloha 12 – Dojíždka do škol do ZSJ Olomouce v roce 2001

Příloha 13 – Intenzita dojíždky do škol do ZSJ Olomouce v roce 2001

Příloha 14 - Dojíždějící do zaměstnání a škol do ZSJ Olomouc v roce 2001 – tabulka k přílohám 8-13

Označení ZSJ	Název ZSJ	Počet dojíždějících do zaměstnání	Počet dojíždějících do škol	Počet dojíždějících celkem	Přepočet dojíždějích do zaměstnání na 1 bydlícího	Přepočet dojíždějích do škol na 1 bydlícího	Přepočet dojíždějích celkem na 1 bydlícího
0	Bělidla I	290	3	293	0,592	0,007	0,599
1	Bělidla II	876	53	930	3,210	0,195	3,405
2	Hádky	55	0	56	-	-	-
3	Černovír	52	86	138	0,065	0,109	0,174
4	Jezírka	0	0	0	0,000	0,000	0,000
5	Droždín	56	54	110	0,056	0,054	0,111
6	Trávníky	392	4	396	392,000	3,750	395,750
7	Sobieského	283	499	782	1,362	2,399	3,761
8	Ovesniska	46	1	46	0,067	0,001	0,067
9	Holická	277	0	277	69,275	0,000	69,275
10	Tovární	1996	2	1997	3,418	0,003	3,420
11	Kosmonautů	2859	2150	5009	0,651	0,489	1,140
12	Hlavní nádraží	628	6	635	10,133	0,101	10,234
13	Hodolany-průmyslový	1585	1	1586	24,008	0,015	24,023
14	Holice	815	250	1065	0,260	0,080	0,339
15	Městský dvůr	848	7	855	6,281	0,052	6,333
16	Na dílech	311	0	311	4,933	0,000	4,933
17	Chomoutov	150	4	154	0,161	0,004	0,165
18	Bystrovanská	1	0	1	0,029	0,000	0,029
19	Ondřejova	137	0	137	0,494	0,000	0,494
20	Chválkovice	864	5	869	0,447	0,003	0,449
21	Chválkovice-jih	869	0	869	48,294	0,000	48,294
22	U Chválkovic	491	3	494	122,625	0,750	123,375
23	Černá cesta	241	306	547	0,134	0,170	0,305
24	Klášteří Hradisko	579	393	972	1,799	1,220	3,019
25	Na Vlčinci	271	385	656	45,167	64,167	109,333
26	Lošov	28	0	28	0,049	0,000	0,049
27	Nedvězí	37	0	37	0,099	0,000	0,099
28	Nemilany	173	139	312	0,196	0,157	0,353
29	První pětiletky	170	528	698	0,075	0,233	0,308
30	Neředín	310	3	313	0,283	0,003	0,286
31	Stiborova	173	5	179	0,038	0,001	0,040
32	Karafiátova	174	36	210	0,093	0,019	0,112
33	Kropáčov	0	0	0	-	-	-
34	Pod lipami	596	14	610	0,731	0,017	0,748
35	Šibeník	175	0	175	-	-	-
36	Stupkova	590	699	1289	0,186	0,220	0,406
37	Pionýrská	400	691	1092	0,090	0,156	0,246
38	Štítného	467	176	643	0,149	0,056	0,206
39	Stadiony	550	49	598	3,898	0,346	4,244
40	Na konečné	258	3	261	1,316	0,016	1,333
41	Balcárkova	144	0	144	3,135	0,000	3,135
42	Českosobotská	571	31	602	0,225	0,012	0,238
43	Nové Sady-jih	227	10	237	0,749	0,034	0,783
44	U rybářských stavů	124	0	124	7,750	0,000	7,750
45	Nové Sady-sever	220	796	1017	0,043	0,156	0,199
46	Novosadská	163	10	173	0,640	0,038	0,678

47	Družební	333	628	961	0,053	0,100	0,154
48	Nový Svět	26	0	26	0,026	0,000	0,026
49	Olomouc-historické jádro	7852	2617	10468	1,747	0,582	2,329
50	Sady Flora	2949	1558	4506	1,333	0,704	2,037
51	Šantova	708	0	708	2,901	0,000	2,901
52	17. listopadu	985	946	1931	6,196	5,947	12,143
53	Kpt. Nálepky	906	317	1223	0,237	0,083	0,320
54	Varšavské náměstí	261	0	261	0,246	0,000	0,246
55	Husova	543	309	852	0,476	0,271	0,746
56	Pavlovičky	878	185	1063	2,013	0,424	2,438
57	Jihoslovanská	128	2	130	0,098	0,001	0,099
58	Povel-jih	50	2	52	0,225	0,008	0,233
59	U rybníka	10	0	10	0,194	0,000	0,194
60	Schweitzerova	104	2	106	0,779	0,013	0,793
61	Radíkov	5	0	5	0,020	0,000	0,020
62	Řepčín	371	207	578	0,543	0,303	0,845
63	Pražská-východ	242	0	242	-	-	-
64	Na ohradě	9	0	9	-	-	-
65	Pod koupalištěm	1572	0	1572	224,500	0,000	224,500
66	Pražská-západ	244	0	244	-	-	-
67	Neředín-u pevnůstky	122	0	122	-	-	-
68	Slavonín	413	47	459	0,253	0,029	0,281
69	U hvězdárny	4	0	4	0,400	0,000	0,400
70	Svatý Kopeček	159	96	255	0,200	0,121	0,321
71	Topolany	67	14	81	0,211	0,044	0,256
72	Týneček	23	0	23	0,050	0,000	0,050
73	U solných mlýnů	1820	2	1822	3,159	0,003	3,163
74	Hejčín	309	507	816	0,279	0,458	0,737
75	Hodolany	1800	409	2208	0,607	0,138	0,744
76	Na vozovce	811	187	998	0,242	0,056	0,298
77	Tererovo náměstí	389	897	1286	0,105	0,242	0,347
78	Heyrovského	654	1291	1945	0,091	0,179	0,270
79	Lazce	1106	509	1615	0,160	0,074	0,234
80	Přichystalova	22	57	79	0,029	0,075	0,104
81	Fakultní nemocnice	3221	36	3257	8,133	0,092	8,225

Příloha 15– Seznam organizací v jednotlivých lokalitách k 1. 4. 2011 ZSJ TOPOLANY

Bílková

- Hostinec U Lípy
- Karoma
- Klempířství Chudoba
- MorNet
- Optilog
- REKO Stolařství
- Smišení zboží U Zastávky

Bří Čapků

- Bezpečnostní systémy Vilímeč
- Hebony

Nedbalova

- DC 1990
- Exbio
- Knihovna města Olomouce-Topolany
- SF Knap
- Wood styl
- Zrno

U Parčíku

- Jaroslav Frélich – TMF

ZSJ STUPKOVA

Dobnerova

- L.A.L. Olomouc – Antonín Luděk
- Billa
- Biotrend Morava
- Ergona Opava
- Lékarna Remedia
- Mimishop Delfínek
- Mobilstar
- Mudr. Procházkva
- Mudr. Procházková
- Muebles
- Nehrtové studia Katy
- Oční optika
- Pedikúra
- Pomadol
- Zdravotní středisko Salus
- ZZip

Foersterova

- Albert

Hněvotínská

- Gentra Invest
- Mudr. Machalová

Jílová

- Corrocoat czech
- MŠ Jílová

- Polyssecurity
- ZUŠ Iši Krejčího

Stupkova

- ALBO eurookna
- Arma pump
- Autoškola Mariánek
- Dalz
- Double D
- Evropská databanka
- Fitness Vrábel
- Forpex
- H.O.SP. s.r.o.
- Kaděnictví Kamila
- Karel Vajda
- O2
- Počítačová služba
- Praktický lékař
- Praktický lékař
- Prodos – svařovací technika
- Queen-bee bar herna
- R.R.Logistic
- Ráj vína
- Repassport
- Školní, chovatelské potřeby, krmivo
- T.B.Z. PechaSan studio krbů a koupelen
- Trafika
- Účetní kancelář Číhalová
- Verareality
- ZŠ Stupkova
- Zubní lékař

V Hlinkách

- Olomoucká účetní kancelář
- Welltax
- Bells Eleven (Camel Club)

ZSJ OLOMOUC- HISTORICKÉ JÁDRO

1.máje

- Asijské bistro Dragon
- Bar 9a
- Bellitex
- Black Stuff (Meeting points)
- Bohuslav Štencel
- Cenem
- Centrum Martinásek
- Foto Kampa
- Foto Z+Z

- Galerie Rubikon
- Giga computer
- H+A Eco cz
- Herna Bar Bingo
- Hodiny Schubert
- Hospoda U Muzea
- Jelanik
- Jízdní kola
- K.T.D. Trade
- Klempířství
- Knihy Poznání
- Kožená galanterie
- Krajské vojenské velitelství
- Lékárna
- Levné oděvy
- Mikulášek
- Mudr.
- Nils-logo
- OP Prostějov
- Papírnictví Asopol
- Potraviny
- Potraviny
- Praha – oblečení
- Prooptik
- Ranger Communication Centres
- Ryby, drůbež, zvěřina
- Salon Janeta
- Solární studio
- Solární studio Štětínová
- Spodní prádlo, pyžama
- Starožitnosti Artex
- Škoda- kompletní sortiment
- Trafika
- U Goliáše
- Urban kuchyně
- Viola
- Vlasová kosmetika Šubert
- www.pincek.cz
- Xerox
- Xerox Taran

- Felix reality
- Chizo second hand
- Il Castello
- Levné knihy
- Levné odvy
- Mama snack
- Marco foto
- Marty Müller
- Mobily, PC
- Nehtové studio
- Olmark
- Oprava obuvi
- Pánská móda
- Společnost rozhodců
- Terranova
- U Hada
- UniCredit Bank
- Vita-logis
- Wrangler Lee
- Zdravotěka
- Zlatnictví

8. května

- Advokátní kancelář Jandová
- Advokátní kancelář Ondroušková
- Advokátní kancelář Pečený
- Advokátní kancelář Vidovičová
- Akvila Travel
- Albaconstructive com
- Araia
- Avon
- Bellitex
- Biolife medica
- Bižuterie Michalík
- Black Beauty
- BM Servis
- CK Alexandrie
- Číhal reality
- Čistírna oděvů
- Dárkové zboží, sklo, Bohemia
- Dr.Kubba
- Drogerie, barvy, laky
- E.B.S.
- Enjoy the net
- Exim Tour
- Finesa Consulting
- Forcom net
- Ground zero
- Herna Excalibur
- Hudební nástroje Michalík
- Chodura market
- Idnes.cz
- IES recycling

28. října

- 1. olomoucká realitní společnost
- Benetton
- Billa
- Café Na Zábradlí
- Camaieu
- CK Firo
- Computer&Mobil Tech
- Dětská obuv
- DWB
- Exposure

- JM Plus
- Kadeřnictví Catrine
- Kant s.r.o.
- Kavárna Národní dům
- KM Travel
- Kopírovací centrum
- Kosmetika Zbořilová
- Lidoherna
- Mifin
- Mora
- Mystic centrum
- Nábytek Valášek
- NET Jedna
- Obuv Textil
- Optika Tomik
- Osvětlení Michalík
- Penbene group
- Penzion U Jakuba
- Petr Vepřek
- Petra Sulzerová
- R1 Morava
- Rašnerova pekárna
- Salon květin
- Salon Secret
- Salon Silli
- Salt-medicamax
- Shock board shop
- Slim studio Samson
- Soudní znalec Dostál, Dostálová
- Spa&Spa
- Středisko peněžních služeb
- Studio Renesance
- Studio Silvie
- Svatební salon Ariana
- Trenkwalder
- Tulip masáže
- TV Cable
- TV Morava
- Velo centrum
- VGD
- Waggon service
- Wüstenrot
- Zdeněk Heyduk
- SAT Studio
- Zdravá výživa Studánka
- ZŠ Komenium
- **OD PRIOR**
- Botanico Zeman
- Dárkové zboží
- Domácí potřeby
- Drogerie Teta
- Elektro Euronics
- FAN Parfumerie
- Galanterie
- Hodiny
- Hračky, sport Wiky
- Isabelle mode
- Kenvelo

- Klenoty
- Klenoty Scarabella
- Klobouky
- Kočárky
- Kosmetika Golden Rose
- Kožená galanterie Daniela
- Kožené oděvy Evoco
- Kusový textil Mapel
- Květiny Sv. Mořic
- Metrový textil Bivoj Kolář
- Mobil strike
- Obuv John Garfield
- Oděvní doplňky
- Oděvní doplňky EXE
- Oděvní doplňky Lemur
- Opravná oděvů
- Outlet
- Papír, sklo
- Paruky Binková
- Piccolo bar
- Prádlo DIM
- Punčochové zboží
- Rytí skla
- Scanquilt
- Směnárna
- Sušené ovoce
- Textil, konfekce Nari
- Tonak klobouky
- TV products

Akademická

- Greif-Inex
- Mudr. Dušan Šumavský

Aksamitova

- Asset Olomouc
- Herna
- Hospoda
- Oděvy
- Oděvy Tržnice
- Řeznictví Filák
- Tržnice
- Vltava-Labe-Press
- ZŠ Sv. Voršily

Barviřská

- Asijské bistro
- Herna DayTona
- Jan Žváček
- Magistrát města Olomouce
- Mobily

Biskupské nám.

- Arcibiskupství olomoucké
- Centrum výpočetní techniky UP
- Knihovna Zbrojnice UP
- Restaurace Zbrojnice
- Vydavatelství UP

Blažejské nám.

- Elkoterm
- Enigma
- HVS plus s.r.o.
- Kadeřnictví Fiurášková
- Menhir
- Radio Haná
- Restaurace Michalský výpad
- VOŠ sociální a teologická – Dorkas
- Zastavárna, bazar Miklík

Denisova

- Ako-centrum zlatnictví
- Aktic club
- Arena
- Café 87
- Divadlo hudby
- Drogerie, parfumerie
- EPS s.r.o.
- Flop
- Fokus Optika
- Galerie USTAR
- GTS Olomouc
- Haruki Trans
- Herbat
- Jeans store
- Karneol klenotnictví
- Kavárna St. Angel
- Kebab
- Koh-i-noor
- Kosmetika PA
- Kožešiny, kůže
- Lidová řemesla
- Mader sport
- Marco Botti
- Mema export-import
- Mudr. Najdekrová
- Muzeum umění
- Nord Blanc
- Obuv Hulman
- ORKA
- Phoenix
- Rašnerova Pekárna
- Reaktor
- Skácelík
- Spodní prádlo

- Studio snubních prstenů
- Tabák
- Titty Twister
- Tycho
- U Anděla
- Zlatnická dílna Orságová
- Zlatnictví Daniel
- Zlatnictví Patrik
- Zlatnictví Rubinger

Dobrovského

- Advokátní kancelář Vítek, Vítková, Čubíková, Neumannová
- Albixon
- Amica kuchyně
- Delta servis
- EMC servis
- Hanák
- Mudr. Vyhnálková
- Pešek interier
- Profizona
- Sapelli dveře a zárubně
- Taxametry
- Televizní servis Smékal
- Twin production
- Váhy Olomouc
- VPO Protivanov
- Výtahy KONE
- White Wolf
- Žaluzie Trax

Dolní nám.

- Advokátní kancelář
- Alfa 2000
- Amos studio
- Apimed
- B&D zastavárna
- Barvy, laky Havíček
- Bistro U Palmy
- Bižuterie
- Blue Paradise
- Bytové doplňky
- Cukrárna Maden
- Česká spořitelna
- ČSOB
- Dámská a pánská móda
- Daniela
- Dary moře
- DIM
- Doma-r
- Drogerie Schlecker
- Elektro Kladiwa
- Eurotaxi
- Evropa RK
- Fio, finanční skupina
- Galerie

- Ganesh
- Hanácká hospoda
- Herba
- Hnutí Duha
- Ing. Václav Dostál
- Institut pro byzantská a východní studia
- Jeans&Jackets
- Jiří Ryšavý
- Keramika Jola
- Klenoty Kočí
- Klinický psychologie
- Knihkupectví Bonum
- Kraus
- Kreativ
- Květiny
- Litex
- Loana
- Magistrát města Olomouce
- Magnólie
- Magnólie XXL
- Masné krámy
- Matice cyrilometodějská
- Metrový textil
- Minois
- Moje lékárna
- Obchodní pasáž
- Oční optika
- ORE – institut
- Ovoce, zelenina
- Papírnictví Riedl
- Pečivo
- Plantochemie
- Potraviny Klárka
- Restaurace U kapucínů
- Rex Moravia
- Řeznictví
- Sinco Olomouc
- Skřivánek s.r.o.
- Slůně.eu
- Spolu
- Státní fond rozvoje bydlení
- Středisko rané péče Olomouc
- Svět oken
- Tabák
- Tabák
- Tipsport
- TPV software Horák
- U Červeného volka
- U Kašny
- U Magnólie
- Vitaland

Dómská

- Hotel U Dómu

- RK Zvonek

Franklinova

- ČEZ

Hanáckého pluku

- A+BX okna
- Arkoprojekt
- Art-online
- BVarangemet
- Central-parking Olomouc
- Delta army
- Fortys pizza
- Illumino
- Interprax consulting
- Jart-Janda spol.s.r.o.
- Kadeřnictví Vidrmanová
- Koreny-racing
- Mobi-studio nábytku
- Notář –Jarnotová
- Obchůdek u Evy
- Okna Olomouc
- Petra – opravna oděvů
- Svatební salón Bella
- Tabák
- Tell access
- Tomko s.r.o.
- U.S.G. Pol

Havelkova

- Dobrá čajovna
- Němeček, Němečková
- Net Travel
- On road
- Reality Haná
- Zastavárna Lota

Horní nám.

- Absolut bar
- Adv. kancelář Dítě
- Adv. kancelář Dostálová
- Adv. kancelář Sofková
- Arion vinotéka
- Atlantic
- Axa pojišťovna
- Bar Caprichos
- Binar spol. s.r.o.
- CAD engineering
- Café Edelmann
- Centrum Martinásek
- City sport
- City sport
- CK Kovotour
- CK Neckerman
- Česká pošta

- Český rozhlas Olomouc
- ČSOB
- Darka Martinásek
- DH Baits
- Elektro Vaďura
- Energotrend
- Euromedia (prodejna KK)
- Filatelie Olphila
- Fuji studio
- Galerie Caesar
- G-centrum
- General Med
- Glenfield
- Hasičská vzájemná pojišťovna
- Hruška
- Jiří Lameč
- Káva-čaj
- Kavárna Opera
- Knihy Dobrovský
- Knihy Fontána
- Knižní klub
- Krajinská lékárna
- Little Italy
- Lego
- McDonald
- Magistrát města Olomouce
- Mahler
- Mašup
- Meex club
- Mody
- Moldax CZ
- Mona Lisa
- Moravská filharmonie Olomouc
- Moravská restaurace
- Mudr. Foltýn
- Mudr. Krsková
- Mudr. Janda
- Národní památkový ústav
- Nezávislá občanská poradna
- Notář Audyová
- Notář Václavková-Kolumšová
- Obuv Ara
- Obuv Jakub
- Parfumerie
- Patriot reality
- Regionální agentura pro rozvoj střední Moravy
- Řeznictví Filák
- Sat-sys Technology
- Sedmička
- Směnárna
- StarSteel
- Studio Ječmen
- Studio R

- Su-Hong
- Tabák
- Těhotenská móda
- T-mobile
- Volksbank
- Wüstenrot
- Zdravotní obuv Dr.Kubba
- Zlatnictví

Hrnčířská

- Dolmar
- Aquaveri servis
- Restaurace u Anděla
- Penzion Na Hradbách
- Kavárna Ode

Kapucínská

- Akordeon servis Petr Píše
- Fest promotion
- Fond ohrožených dětí
- Hospoda Sklep
- Moravia English College
- Tema-Technologie and Management consulting

Kateřinská

- Blade Solution
- Břetislav Gazda PC
- Bytový textil
- CK Condor Air Travel Service
- Čechofracht Rail, s.r.o.
- DM drogerie
- Eta
- Ex centrum
- Filatelie
- Fitpes
- Fyzioterapie Sklenářová, Zdímalová
- HI software Development
- Hostel
- Chloe kosmetický salon
- Image service
- In fashion
- Juza plus
- Krčma
- Květinářství Sítař
- Likvidat
- Luna Lužná
- Magistrát města Olomouce
- Mama snack
- Městská policie
- Mudr. Hrušková

- Mudr. Zedník
- Ponožky U Marušky
- Rašnerova pekárna
- Redigy s.r.o.
- Restaurace U Morosů
- RVC
- Studio Tomato
- Těšínská jatka
- Zahradní architektura Gajdoštinová

Kosinova

- M.M.Machine
- Modelář nehtů, kadeřnictví Jitka Zelenková
- Schnitzelhouse
- SŠ technická a obchodní
- Vinotéka Kaštánek

Komenského

- Agentura Kryštof
- Krejčovství Tailor
- Nokia Care
- Spodní prádlo
- Stavební firma Novotný&Synek
- Torture
- U dvou dobráků
- U dvou strašidel
- Work 4 You

Koželužská

- ALBRA
- Autocont
- Dopravní podnik města Olomouc
- FSE distribution
- Jazyková škola Miramare
- Judr. Filouš
- Radocar
- Rezidence Podkova
- Skateshop
- Union Partners

Křivá

- Penzion Křivá
- Vinotéka

Křížkovského

- Alcor Trading
- Arcidiecézní charita
- Bioinstitut
- Dita Larssenová
- Dopravní projektování
- Delona
- FF UP
- Fin centrum
- Haruki Trans

- Hrůzek
- Jakešová – kosmetika
- Janků podlahy
- Knihkupectví Studentcentrum
- Markizeta
- Mei properties
- Nehtové studio Girgová
- Noblese
- Partners
- Porfin
- Pro M&P Excel
- Refugiam Velehrad
- Státní ústav kontroly léčiv
- Svatováclavské lázně
- Svatováclavský pivovar
- Volksbank

Lafayettova

- Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
- Audioworks
- Dětské zboží
- On road
- P-centum
- U Kohouta

Legionářská

- Adv. kancelář Jošta-Breburda
- Air Helicopter Service
- GeoTec
- HC Fin servis group
- Izon
- Mora-lean Finber
- Moravia Consult Olomouc
- Teplotechna průmyslové pece
- Tradiční čínská medicína
- Veřejné kopírování

Mahlerova

- Atelier Polách&Bravenec
- Hotel Arigone
- Kosmetický salon Makieli
- Optimatax
- Osa cocktail bar

Mariánská

- Česká pošta
- Dětský koutek
- M.K. Květiny
- Red média Enterprise

Michalská

- Kamenný šenk
- Mudr. Uličná
- Penzion Na Hradě
- U Kejklíře

Michalské stromořadí

- BL solvent Olomouc
- Hotel Alley
- MŠ Michalské stromořadí

Mlčochova

- Growshop-olomouc.cz
- Mária Peniašková
- Thajské masáže Šalová

Mlýnská

- Captain Morgan
- Eca
- FEP Moravia
- Pi-centrum
- Rest. Kamenný šenk
- Secom LTD
- Studio Guliver

Nábř. Přemyslovců

- Česká pojišťovna

Nám. Národních Hrdinů

- Pantaloon
- Raiffeisenbank
- Spea Olomouc

Nám. Republiky

- Knihovna města Olomouc
- Vlastivědné muzeum Olomouc
- Caritas – VOŠ sociální

Opletalova

- Agentura Galia
- Centrum úsměvu
- Dárky, čaje, káva
- Christophorus
- Kamenické práce Švec
- Koření Sindibáda
- Lékárna
- Mudr. Hynková
- Mudr. Skřivánková
- Oční optika
- Oční ordinace (3x)
- Okresní hospodářská komora
- Potrefená husa
- Secondhand
- Sting RK

- Top Iasen

Ostružnická

- AAA byty
- Adrenalin centrum
- Adv. kancelář Jansová
- Adv. kancelář Vaidová
- Aurea capital
- Batavia
- Belmont
- Blue Willis
- DML Group
- Evy
- Evoco
- Gran Moravia sýry
- Hitec
- Hortez
- Hudy sport
- Chromec
- IES Moravia real
- Instyle
- Iva Toráková – Replay
- Juiceegummee
- Kado kafe
- Kappa
- Knihy Anag
- Knihy Kosmas
- Koryna kuchyně
- Lahůdky Martinásek
- Max stříbro
- Metod Konzult
- Minois
- Moira
- Moravia Dream
- Nadměrky
- Natur house
- Obuv Jana Matějová
- Olomoucká vydavatelská
- Optika
- Orrero
- Oxford Bookshop
- OZP pojišťovna
- Palec Comedia
- PV investing
- Premier Marketing group
- Profit
- Refina
- RK Daren
- RT Next
- Secondhand
- Sicher&Terč
- Sklo, porcelán Bohemia
- SOZE
- Svíčky, svícny
- TALL výroba nábytku
- Vodafone
- Von Dutch

Panská

- Antikvariát
- Casablanca
- Consulting&Reality Doležal
- Galerie 1499
- IP Moravia real
- Koko baby
- Mobil shop
- Satchmo
- Shine kadeřnictví, foto
- Sinco software

Pekařská

- ABC raven
- Alfa okna
- Bytový textil
- CAG poctivé české dveře
- ČSOB
- Dámská móda
- Drogerie Schlecker
- Fitness Olomouc
- Hapel
- Hitec
- Hygie
- Irena Svobodová
- Kadeřnictví Quatro
- Knihařství Šnyrch
- Pekařství
- Pracovní oděvy
- Prodej vína
- Secondhand
- Sklepní restaurace
- Steel
- Studio Afrodité
- Tomáš Bubeník
- Trafika
- Videoprivat
- Legoland
- Vítkovice Tour
- Zastavárna
- Zdravotnické potřeby
- Zlatnictví ORO
- **OD KORUNA**
- Bižuterie Valůšek
- Bravo Textil
- CK Bavi
- CK Kontakt Moravia
- Dárky z celého světa
- Indeco.cz
- Kožené zboží, kožešiny
- Lidovka
- Miffa-rybářské zboží
- Mléčný bar
- Móda Nerine
- Nábytek Hrůzek
- Optika

- Orient
- Pekařství Tiefenbach
- Pety mode
- Potraviny-uzeniny
- Prádlo Triumph
- Ratanový nábytek
- Sport
- Studio Luna
- Svítidla Everal
- USA Fitness shop
- Zakázkové krejčovství

Pekárni

- Kinez s.r.o.

Purkrabská

- Citadela – účetní kancelář
- Kosmetika, kadeřnictví
- Olomoucká obchodní
- Pecunia leasing
- Petarda production

Pavelčákova

- Adv. kancelář Čejna, Klínek, Mach
- Adv. kancelář Novák
- Adv. kancelář Sochar
- Bivoj Kolář
- CK Geovita
- Daňový poradce Schröpfer
- Dési
- Exekutorský úřad Opletal
- Fotografie
- GAS
- Hanah boutique
- Hotel Gemo
- Hongkong bistro
- Invia.cz
- Jan Dombi – Gastro Olomouc
- KRR development
- Lada-šicí stroje
- Libeka – pracovní agentura
- Mailin shop
- Milan Hořínek
- Mimosa květiny
- Misericordia
- Mlsná kočka
- Nehty
- Papírnictví
- Reality Nikol
- RPIC
- Taverna

- Tomeček

Riegerova

- A4M Investing
- Adv. kancelář Horáková-Kozák
- Adv. kancelář Koutecký
- Adv. kancelář Navrátil
- Adv. kancelář Orlet
- Adv. kancelář Osladilová
- Adv. kancelář Ritter-Šťastný
- Adv. kancelář Staňková
- Adv. kancelář Šrámek
- Adv. kancelář Viktorín
- Alpine pro
- Astra game
- Bar U Šutru
- Baťa
- Billiard club
- Bohemia Bijon
- Café Naše adresa
- Casino Manhattan
- CK Bohemia Fantasy
- Daňový poradce Škrabiš
- Denim outlet
- Diesel
- DM drogerie
- Domapek
- DVS Dvořák
- Endl+K
- Europotraviny
- Fokus optika
- Gold office
- Hamburgery
- Hamburgery
- Hanácká realitní kancelář
- Herna
- Herna Bnco Casino
- Hitec
- Honet-finanování bydlení
- Hypoteční banka
- J.P.Hit
- Jazyková škola Perfekt English
- Judr. Marcinka
- JV tour
- Kapucín
- Kožešiny Martínek
- Květiny Astra
- LB=BW
- Mobil Com
- Montana reality
- Moravel hračky

- M-Marcelo
- Norma
- Notář Hrnčířová
- O2 telefonica
- Oční optika
- Oční optika Eyes
- Originální móda a dárky
- Papírnictví Moravel
- Právo
- Projektová kancelář Duroň&Zeman
- Pusy
- Real assistance
- RK Adámek
- Rock Point
- Silex – rekvalifikační centrum
- Směnárna
- Směnárna
- Správa budov Mrázek
- Student Agency
- Tereza
- Textil
- Top Time hodinářství
- Trafika
- U berušky
- Varna
- Zastavárna Onyx
- Zlatnictví
- Zlatnictví, hodinářství Top Time

Slovenská

- Bohemia okno
- CK Rekos
- Drogerie Rossmann
- Euroargine
- Laguna chovatelské potřeby
- Salon Viktoria
- Slam cz
- Zastavárna
- Zbraně, střelivo

Sokolská

- Adv. kancelář Bakal
- Adv. kancelář Grepl
- Adv. kancelář Konečný
- Adv. kancelář Rozsypalová
- Aktiva real
- Architekt Opletal
- Artera projekt
- Autoškola Bavaria
- Avantgarda
- Century 21
- Český červený kříž
- Dětská obuv

- Dražby net
- Elba group – čerpadla
- Eva – baby
- Ferropolymer
- Fine reality
- Fiurášek- zlatnictví
- GHC regio
- Help centrum
- Horimex cars
- Hospoda U Madony
- Index nosluš
- Instalatérství Raška
- Jazz Tibet Club
- Karol kočárky
- Kaskády Hejčín
- Kino Metropol
- Kvítko
- Lolo Olomouc
- Magistrát města Olomouce
- Matos group
- MAtrix
- Notář Elšík, Elšíková
- O.s. Podané ruce
- Oční optika Beryl
- Office systém
- Policie ČR
- Polymer
- Potraviny Mix
- Profiholding
- Profireality
- Rest. Art Deco
- Servis Deltim
- Sklenářství
- Slavia invest
- Smart Hypo
- Stomatologie Dostál, Senanová, Nová
- Stonce kuchyně
- Střechy Nosvo
- Studio Eva
- Studio Lucie
- Studion ZOOM
- Sudová vína
- Sun solárium
- Té Kratochvíle
- Trezory Selník
- Triglav
- U Floriany
- Victoria Language Agency
- Vinotéka Wine Club
- Zdravá výživa Sluničko
- Zlatá rybka

Šemberova

- Com Art
- Daňový poradce (2x)
- Krátký film Praha

- Oin
- Thajské masáže
- Wabi čajovna

Švédská

- Baby service
- Due-Pop
- Egeon
- FWR
- Jitex
- Judr. Judita Šmídová
- Judr. Radek Rozmánek
- Kosmetický salon Nefertiti
- Krása bydlení
- M.O.S.
- Magistrát města Olomouce
- Mobil MT
- MW Projekt
- Pro client
- Reality grál
- Študáč
- Tourist centrum

Školní

- Autoturist
- DDV solárium
- Rest. Viktoria
- Správa nemovitostí Olomouc
- Venery, kadeřnictví, komstika

Tř. Svobody

- Agentura VIKO
- Albert
- Alfa taxi
- Allianz pojišťovna
- Antonín Rozbroj, advokát
- Benetton
- Bowland
- Business Trend
- CK Peřej tour
- Česká spořitelna
- Daně a poradenství
- Gastroland
- Kavárna Bohéma
- Led lamps
- Mgr. Lucie Trnková, advokát
- Milano
- Moravia Logistic
- MVauxenal
- Nejlepší bydlení
- Ol auditing
- Pan Constulting
- PharmDr. Jarmila Študentová
- Potraviny JAS
- Rongital

- Siwatec
- Sutterland
- Teplotechna DiS
- Ubytovna Marie
- Wolf&R.CH.cz
- Wüstenrot

Uhelná

- Anglický seconhand
- Antikvariát
- Atelier-r
- Bar Sonique
- Café retro bar
- Corleone
- Er plan
- Hlava 21
- Hospoda U Krokodýla
- Kadeřnické studio
- Obchod konopím
- Pioneer
- Tana oční centrum
- Uralex

Úzká

- Café Henri
- Cukrárna Maruška
- Mudr. Zuzana Čajková
- Svatební salon Chantal

Univerzitní

- Antikvariát
- Cafe Restaurant Konvikt
- CMTF UP
- Esson cz
- Jazyková škola Odysseus
- Masáže Renata Zemanová
- Rest. Na Hradě
- Rest. Vila Primavesi
- Skateshop
- Vertigo
- Vinárna Wine Club

Václavské nám.

- Arcidiecézní muzeum
- Café Amadeus

Vodární

- Helko
- Mordor

Wurmova

- Arcibiskupství olomoucké
- Art Interier Teichmann
- Audio-video prodejna

- Česká rozhodčí
- Charita Olomouc
- Kavárna Betánie
- Knihkupectví Velehrad
- Konzervatoř Evangelické akademie
- Penzion Angelus

Zámečnická

- Asijské speciality
- Elance
- Rest. Mitril

Ztracená

- Art de vivre
- Asteria – jazyková agentura
- Astrologie
- Blue styl TA
- Café Destiny
- Crystal Gallery
- Dachi
- Dámské prádlo
- Denny Rose
- Elles
- Fitness Don Pedro
- Green Bar
- Gresa
- Horizont travel
- Chocolate
- Impact 4 You studio
- Intimmo
- Káva, čaj Pohoda
- Korálky
- Kožené zboží – Bedřich Leitgeb
- Lektorky.cz
- M&M reality
- Michal Kvapil Studio
- Mlsná kočka
- Modelář Hrubý
- Montenegro
- O.S. Internet poradna
- Obchod konopím
- Optika Mezer
- Pánské prádlo
- Pepe jeans
- Poacher
- Prima linea
- Real Aliance
- Realitní agentura Ararat
- RPCZ
- Sfinga
- Signature
- Starožitnictví Eden
- Studio Bodyline
- Temo
- Top store
- Troidero

- U zlaté štiky
- Unimoda
- Viacetrum
- Zen Shiatsu

- Zlato, minerály
Vysoudil
- ZOLD

Žerotínovo nám.

- Advokát
- Arcibiskupský
seminář

- Starožitnosti
- Tau Color
- Wartra Olomouc

Obr. 1: Městské hradby
v Bezručových sadech

Zdroj: vlastní sbírka

Obr. 2: Katedrála sv. Václava
na místní olomouckého hradu

Zdroj: vlastní sbírka

Obr. 3: Horní náměstí
z mořické věže

Zdroj: vlastní sbírka

Obr. 4: Východní část
městského centra z mořické
věže

Zdroj: vlastní sbírka

Obr. 5: Dolní náměstí

Zdroj: vlastní sbírka

Obr. 6: Rektorát Univerzity
Palackého v Olomouci

Zdroj: vlastní sbírka

Obr. 7: Obchodní dům Prior

Zdroj: vlastní sbírka

Obr. 8: ZŠ Stupkova
a přilehlé okolí

Zdroj: vlastní sbírka

Obr. 9: Ulice Dobnerova
v ZSJ Stupkova

Zdroj: vlastní sbírka

Obr. 10: Bývalé nákupní centrum Tabulový vrch

Zdroj: vlastní sbírka

Obr. 11: Zdravotní centrum Salus, Dobnerova ul.

Zdroj: vlastní sbírka

Obr. 12: Náves místní části Topolany

Zdroj: vlastní sbírka

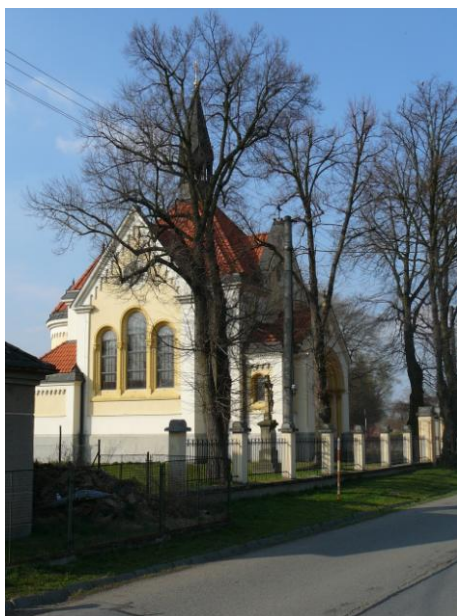
Obr. 13: Kaple sv. Floriána,
Topolany

Zdroj: vlastní sbírka

Obr. 14: Dětské centrum Topolany

Zdroj: <http://www.panoramio.com/photo/23562264>

Obr. 15: Kaple Nejsvětějšího Srdce Páně v Topolanech

Zdroj: vlastní sbírka